

Strategia Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032

**GMINA
GOSTYCYN**

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
1. Podsumowanie diagnozy strategicznej.....	3
1.1. Sfera społeczna Gminy Gostycyn	3
1.2. Sfera kulturalno-rekreacyjna, sportowa i turystyczna	14
1.3. Sfera gospodarcza	18
1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	23
1.5. System zarządzania, partnerstwo i gospodarka finansowa Gminy Gostycyn.....	37
2. Analiza SWOT	39
3. Założenia strategiczne dla Gminy Gostycyn	42
3.1. Wizja i misja.....	42
3.2. Cele strategiczne i kierunki działań	42
3.3. Monitorowanie postępu rzeczowego realizacji Strategii	54
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju	55
4.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowanie polityki przestrzennej	55
4.2. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Gostycyn	59
5. Obszary strategicznej interwencji	66
5.1. Obszary strategicznej interwencji wynikające z ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku.....	66
5.2. Obszary strategicznej interwencji na poziomie lokalnym	67
6. System realizacji Strategii.....	68
6.1. Odpowiedzialność za realizację Strategii.....	68
6.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	71
6.3. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii	74
7. Źródła finansowania realizacji Strategii	76
Załącznik nr 1. Katalog mierników i rezultatów na potrzeby monitorowania realizacji Strategii	79

Wprowadzenie

„Strategia Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032” jest kluczowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą w oparciu o ustalone kierunki rozwoju lokalnego określającego potencjały i walory obszaru położonego w sercu Borów Tucholskich. Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów o charakterze planistyczno-strategicznym obowiązującym dla terenu Gminy Gostycyn, jak również jest spójny z założeniami dokumentów wyższego szczebla - Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie też kierunkowo wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w określonej perspektywie czasu jej obowiązywania.

Dokument opracowany został na podstawie obowiązujących aktów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych, które w części pochodzą z zasobów Gminy, zaś dla porównania sytuacji gminnej względem obszarów sąsiednich wykorzystano statystkę publiczną Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto, wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Podstawą prawną definiującą zakres, strukturę i procedurę przygotowania Strategii Rozwoju są przepisy:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 poz. 609 t.j.),
- ustawy z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 poz. 1378 t.j.),
- ustawy z dnia 3 października 2008 roku, o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 t.j.).

Przystąpienie do sporządzenia Strategii poprzedziło ustalenie jej zakresu i planowanego harmonogramu prac nad kolejnymi elementami, o czym traktuje uchwała nr LIX/423/2023 z dnia 16 listopada 2023 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania dokumentu projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy wraz z ujęciem uwarunkowań z zakresu układu środowiskowego i funkcjonalno-użytkowego.

W realizacji przedmiotowego opracowania kluczowymi aspektami pozostają:

- ustalenie wniosków z diagnozy strategicznej opisującej stan obecny i tendencje społeczno-gospodarcze, przestrzenne i funkcjonalne,
- wypracowanie założeń programowych i przestrzenno-funkcjonalnych ukazujących kierunki rozwoju lokalnego,
- opracowanie projektu Strategii wraz z ogłoszeniem i przeprowadzeniem konsultacji społecznych, dla których zwieńczeniem jest sprawozdanie z ich przebiegu i jego publikacja,
- uzgodnienie możliwości odstąpienia lub też przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii,
- przeprowadzenie ewaluacji ex-ante, wskazującej na trafność, skuteczność i efektywność przyjętych założeń strategicznych wraz z ewentualnym przeformułowaniem lub zmianą ustalonych założeń,
- przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032 przez Radę Gminy Gostycyn w drodze uchwały.

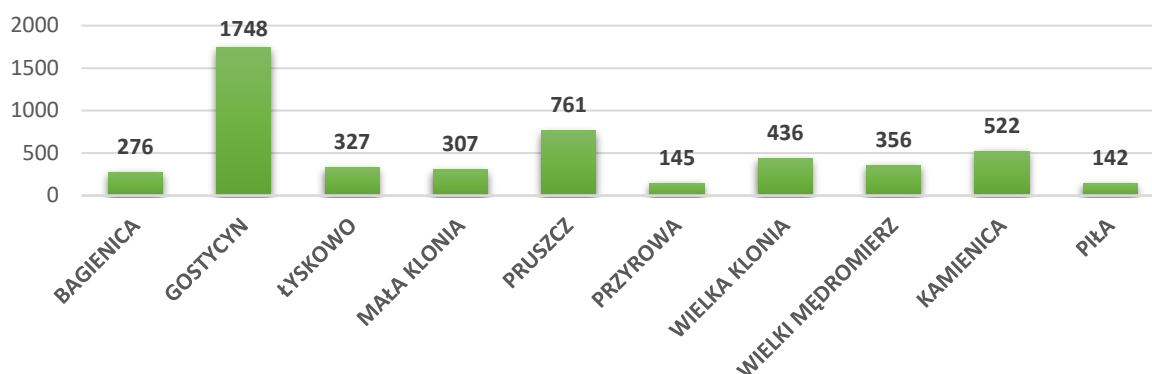
1. Podsumowanie diagnozy strategicznej

1.1. Sfera społeczna Gminy Gostycyn

Demografia

Z końcem 2023 roku obszar Gminy zamieszkiwało 5 020 osób, co stanowi spadek na poziomie 4% względem roku 2018. Najliczniej zamieszkiwanymi sołectwami są: Gostycyn (1 748 os.), Pruszcz (761 os.), Kamienica (522 os.) i Wielka Klonia (436 os.). Najmniejsza liczba mieszkańców zamieszkuje sołectwa Przyrowa (145 os.) i Piła (142 os.).

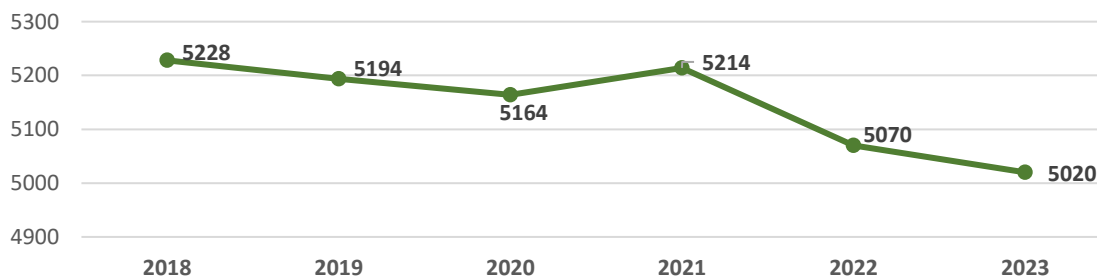
Wykres 1. Ludność zamieszkująca Gminę wg. sołectw w 2023 roku

Źródło: dane Gminy Gostycyn

Zmiany demograficzne wskazują spadkową tendencję dotyczącą liczby mieszkańców w latach 2018-2023. Szczegółowa struktura dynamiki zmian przedstawiona została na poniższym wykresie. Jedyne wzrost ludności w Gminie nastąpił w latach 2020-2021 (50 os.), w szczególności w sołectwie Łyskovo (79 os.).

Wykres 2. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Gostycyn w latach 2018-2023

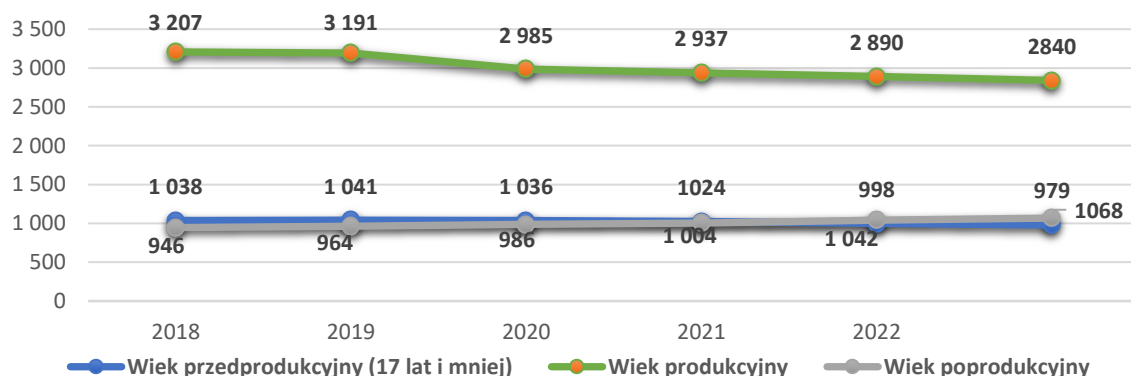
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Gminę Gostycyn zamieszkuje 998 osób w wieku przedprodukcyjnym, 2 890 osób w wieku produkcyjnym oraz 1 042 osoby w wieku poprodukcyjnym. W grupie osób w wieku produkcyjnym, dominujący udział stanowią mężczyźni, natomiast w wieku senioralnym liczba kobiet jest średnio dwukrotnie wyższa niżeli liczba mężczyzn. W grupie wieku przedprodukcyjnej zachowana jest równowaga między liczbą kobiet i mężczyzn.

Analiza ekonomicznych grup wieku ukazuje, że z każdym rokiem postępuje zjawisko starzejącego się społeczeństwa Gminy Gostycyn. Osoby w wieku produkcyjnym nadal stanowią główną siłę lokalną, jednak począwszy od roku 2022 dostrzegana jest zwyżkowa liczba osób w wieku poprodukcyjnym,

przekraczającą liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje, iż na terenie Gminy zamieszkuje więcej seniorów, aniżeli osób młodych.

Wykres 3. Tendencje demograficzne w kontekście biologicznych grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W ostatnim roku w Gminie odnotowano dodatni przyrost naturalny wynoszący -10, co odpowiada przyrostowi naturalnemu na poziomie -2,04 na 1000 mieszkańców. Również w latach ubiegłych wskaźnik utrzymywał się na poziomie ujemnym, co miało znaczący wpływ na kształtowanie struktury demograficznej, a tym samym prowadzi do postępującego zjawiska starzejącego się społeczeństwa, przy czym wartość przyrostu naturalnego dla Gminy Gostycyn pomimo wartości ujemnej, jest wskaźnikiem porównywalnym dla powiatu tucholskiego czy województwa kujawsko-pomorskiego. Nie sposób również określić, jak kształtować się będzie wskaźnik przyrostu naturalnego w kolejnych latach.

Innym wskaźnikiem demograficznym, determinującym zjawisko depopulacji i starzejącego się społeczeństwa jest ujemny wskaźnik salda migracji na 1000 osób. Wskaźnik w ostatnich latach przybierał wartości ujemne w tym, w roku 2023 wyniósł -2,65, co potwierdza, że corocznie odnotowuje się więcej wymeldowań aniżeli zameldowań na obszarze Gminy, przy czym w kontekście porównania z rokiem 2018, corocznie osiągany jest spadek tego wskaźnika, co jednocześnie potwierdza, iż odpływ mieszkańców z terenu Gminy jest coraz mniejszy. Ujemny wskaźnik może wskazywać na niewystarczającą atrakcyjność osiedleńczą Gminy, a tym samym konieczność wdrażania kolejnych rozwiązań inwestycyjnych i wspomagających podniesienie warunków, jakości życia i osiedlania się na terenie Gminy Gostycyn.

Prognoza demograficzna wskazuje, iż corocznie liczba mieszkańców Gminy będzie się zmniejszała. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców Gminy, prognozowane jest postępujące starzenie się społeczeństwa. Struktura biologicznych grup wieku ukazuje, że w roku 2040 liczba seniorów znacznie przekraczać będzie liczbę osób młodych, dlatego już dzisiaj, w trosce o zabezpieczenie obecnych seniorów, jak również przygotowując się do postępujących zmian demograficznych, na terenie gminy działają ośrodki wsparcia dziennego dla seniorów i osób niesamodzielnych, tj.

- Dzienny Dom Seniora+, zapewniający dostępność dla 20 osób, działający w Gostycynie,
- Klub Senior+, znajdujący się w Wielkim Mędomierzu, gdzie prowadzone są zajęcia dla 20 uczestników,
- Kluby Seniora: „Wrzos” w Gostycynie, obejmujący 25 uczestników,
- Klub Seniora „Malwa” w Pruszczu grupujący 23 uczestników,
- Rodzinny Dom Opieki w Wielkim Mędomierzu dla 8 podopiecznych.

Wzrastająca liczba osób starszych determinuje konieczność wdrożenia i rozwijania istniejących rozwiązań związanych z przygotowaniem systemu opieki i usług specjalistycznych dostosowanych i uwzględniających potrzeby społeczeństwa, czego przykładem są działające na terenie Gminy ośrodki dziennego pobytu oraz organizacje grupujące i aktywizujące seniorów.

Przeprowadzona analiza ukazała również problem demograficzny opisując stopniowe wyludnienie obszaru Gminy Gostycyn, w szczególności przez osoby młode, które nie dostrzegają wystarczających warunków do rozwoju i kształtowania dalszego życia pozostając w rodzinnych miejscowościach. Koniecznym do wdrożenia będą rozwiązania wpływające na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy wraz z zapewnieniem możliwości zatrudnienia i rozwoju osobistego i zawodowego, co wspomóc może ograniczenie zjawiska migracji z obszaru Gminy. Powszechnym pozostaje już zjawisko, kiedy młodzi ludzie kontynuując edukację na poziomie ponadpodstawowym lub też po jej zakończeniu, decydują się na wyjazd do większych jednostek czy miast (m.in. do Bydgoszczy jako ośrodka regionalnego) szukając tym samym lepszych perspektyw na budowanie swojego rozwoju, zarówno osobistego, jak i zawodowego i jedynie w nielicznych przypadkach decydują się na powrót w rodzinne strony. Wobec tego, dostrzeganym pozostaje rozbudowa usług publicznych i dostosowanie ich do aktualnych trendów demograficznych i społecznego zapotrzebowania.

Opieka zdrowotna

Zgodnie z wyciągiem z Rejestru Podmiotów wykonujących działalność leczniczą, na terenie Gminy praktykę lekarską prowadzą dwa podmioty medyczne, zapewniające dostępność do poradni podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny rodzinnej i usług medycznych pomocniczych. Zakres świadczeń medycznych oferowanych przez gostycyńską służbę zdrowia obejmuje wizyty domowe, teleporady, porady dla dzieci chorych i zdrowych, porady dla osób powyżej 65 roku życia, porady udzielane pacjentom przewlekle chorym. W przychodni możliwe jest wykonanie badania USG standardu jamy brzusznej, tarczycy i innych, a także USG Doppler z kolorowym obrazowaniem. Realizowane są też liczne programy szczepień ochronnych. Od niedawna, w Centrum Medycznym uruchomiona została bezpłatna szkoła rodzenia dla kobiet po 21 tygodniu ciąży. System opieki zdrowotnej na terenie Gminy zapewnia dostępność do :

- poradni pielęgniarki POZ,
- poradni położonej POZ,
- punktu szczepień,
- gabinetu zabiegowego,
- poradni rehabilitacyjnej,
- działu fizjoterapii,
- pracowni krioterapii,
- pracowni fizykoterapii,
- pracowni hydroterapii,
- pracowni masażu leczniczego,
- pracowni leczenia obrzęku limfatycznego.

Również na terenie miejscowości Bagienica działa prywatny gabinet lekarza rodzinnego POZ. W Gostycynie, przy ul. Bydgoskiej 12 stacjonuje też Zespół Ratownictwa Medycznego – Podstawowego, realizujący wyjazdową pomoc lekarską wraz z ratownictwem medycznym, będący

oddziałem zamiejscowym „Szpitala Tucholskiego” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Na terenie Gminy funkcjonuje jedna apteka.

W gostycyńskiej przychodni zdrowia dostępna jest również opieka stomatologiczna w ramach Centrum Stomatologicznego Dentist, oferujące leczenia stomatologiczne dla dorosłych i dla dzieci wraz z ofertą protetyki, chirurgii i ortodoncji stomatologicznej. Usługi stomatologiczne zasadniczo są odpłatne, jednak na przełomie II i III kwartału 2025 roku realizowany będzie program bezpłatnej opieki stomatologicznej dla mieszkańców, finansowany z budżetu Gminy Gostycyn.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez podmiot leczniczy, w 2022 roku zarejestrowano 4 980 świadczeniobiorców, tj. 98,22% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Gostycyn.

Centrum Medyczne w Gostycynie jest placówką, która dokonuje bieżących działań na rzecz rozwoju i uzupełnienia oferty medycznej i opiekuńczej o elementy wyposażenia, jak i usługi, które odpowiadają bieżącemu zapotrzebowaniu, w tym podstawowej opiece zdrowotnej w zakresie chorób cywilizacyjnych. Przykładem takiego działania jest uzupełnienie oferty medycznej o dostępność rehabilitacji przy wykorzystaniu nowego sprzętu – fali uderzeniowej.

Specjalistyczne placówki medyczne zlokalizowane są w Tucholi, tj. „Szpital Tucholski” oraz Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna w Tucholi, Koronowie i Chojnicach.

Dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że na 1 przychodnię przypada 5 020 mieszkańców, co jest wartością znacznie wyższą aniżeli dla powiatu tucholskiego czy pobliskich gmin. Bazując na danych statystycznych zauważyć można, że Gmina Gostycyn charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników obrazujących dostępność do aptek i punktów aptecznych, gdyż do obsługi wszystkich mieszkańców z terenu Gminy dostępna jest tylko jedna, dostępna apteka. Elementem wpierającym dobrą dostępność oraz jakość opieki medycznej w Gminie jest możliwość wypożyczenia sprzętu specjalistycznego, uruchomionego przez Urząd Gminy. Punkt umożliwia wypożyczenie przez mieszkańców Gminy materacy przeciwoślizgowych i innych sprzętów.

Zakres dostępnej oferty medycznej oraz okołomedycznej dostępnej dla mieszkańców Gminy Gostycyn obejmuje najważniejsze świadczenie pozwalające realizować podstawową opiekę zdrowotną będącą gwarantem zachowania dobrego zdrowia, wczesnego rozpoznania schorzeń i diagnostyki. Dodatkowe aspekty oferty okołomedycznej, w tym dostępna oferta rehabilitacyjna, stomatologiczna oraz wypożyczalnia sprzętu medycznego są czynnikami, które znacząco wpływają na jakość opieki medycznej, zaś niedaleko odległość od placówki szpitalnej w Tucholi powoduje, iż dostępność i jakość opieki medycznej w Gminie Gostycyn oceniać można jako odpowiadającą potrzebom zdrowotnym mieszkańców.

Zagrożenia społeczne i stopień ich przeciwdziałania

Obszarem prowadzenia działalności opiekuńczej i zdrowotnej jest też obszar działań podejmowanych na rzecz profilaktyki zdrowia, w tym również rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz sytuacji o znaczeniu kryzysowym. Wśród lokalnych zagrożeń społecznych na terenie występują przede wszystkim:

- uzależnienia, w tym przede wszystkim uzależnienie alkoholowe będące wynikiem przewlekłego stresu i napięcia towarzyszącego zmaganiu się z trudnościami codziennego życia,
- spożywania alkoholu i innych substancji zabronionych w miejscach publicznych,
- sporadyczne akty jazdy pojazdami w stanie nietrzeźwości,

- wzrastające przekonanie u dzieci i młodzieży o niezbędności alkoholu do dobrej zabawy,
- niska świadomość dzieci i młodzieży w kwestii szkodliwości używek, w tym również alkoholu,
- zachowania agresywne i przemocowe wśród dzieci i młodzieży na bazie obserwowanych wzorców.

Dane statystyczne udostępniane przez Posterunek Policji w Gostycynie za 2022 rok wskazują, że służby podjęły 24 interwencje domowe, co stanowi spadek niemal o 50% względem roku 2014 oraz 3-krotny wzrost względem liczby podjętych interwencji w 2018 roku. Służby policyjne podejmują na terenie Gminy również inne działania, w tym z zakresu:

- Niebieskiej Karty (9 zgłoszeń w roku 2022, tj. o 10 mniej niż w roku 2018 r.);
- zgłoszeń ofiar przemocy (11 zgłoszeń w roku 2022 r., tj. o 42% mniej niż w roku 2018 r.),
- zgłoszeń do wystąpień z udziałem sprawców pod wpływem alkoholu, do których doszło 8-krotnie w 2022 roku,
- skierowania wniosku o leczenie dla 16 osób (o 2 mniej niż w roku 2018),
- 4 interwencji z udziałem nietrzeźwych kierowców, tj. o 50% mniej niż w roku 2018 oraz niemal 4-krotnie mniej niż w roku 2013.

Na bazie powyższego obserwuje się znacząco niższy stopień angażowania służb publicznych w kontekście aktów przemocy, wandalizmu czy innych wykroczeń i przestępstw, których sprawcy znajdowali się pod wpływem alkoholu i innych używek. Wzrost liczby interwencji odnotowywany jest w przypadku interwencji domowych, co zachodzi w większości w przypadku rodzin marginalizowanych. W 2023 roku na terenie Gminy pozostawało 117 rodzin i 264 osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym 14 rodzin i 18 osób jako główny powód wsparcia wskazywały alkoholizm.

Na terenie Gminy działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych używek, w tym także dla osób postępujących w sposób szkodliwy i ryzykowny. Punkt Konsultacyjny w ramach poradnictwa prowadzonego w 2023 roku udzielił 77 porad, z czego największy udział mają porady udzielane osobom z objawami chorób psychicznych (depresją, stanami depresyjnymi, stanami lękowymi) lub z zaburzeniami lękowymi. Względem roku poprzedniego odnotowano co najmniej podwojenie ilości udzielonych porad przez Punkt Konsultacyjny. Porad psychologicznych udziela też psycholog dotowany z budżetu Gminy Gostycyn, z oferty którego skorzystać mogą wszyscy mieszkańcy. Podejmowane działania są wyrazem szerszego spojrzenia na problematykę profilaktyki zdrowia oraz poradnictwa psychologicznego, jak również zapewnienia mieszkańcom dostępu do różnorodnych źródeł pomocy.

Edukacja

Obecna sieć placówek edukacyjnych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Gostycyn obejmuje placówki szkoły podstawowej, w ramach których funkcjonują oddziały przedszkolne, oddziały edukacji wczesnoszkolnej oraz klasy IV-VIII. Gmina pozostaje organem prowadzącym dla:

- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Gostycynie,
- Szkoły Podstawowej im. Ks. Józefa Bruskiego w Pruszczu,
- Przedszkola „Niezapominajka” w Gostycynie,
- Żłobka „Motylek” w Gostycynie.

Na obszarze Gminy nie funkcjonują szkoły ponadpodstawowe, jak również placówki opiekuńczo-edukacyjne działające poza publicznym systemem. Będąc organem prowadzącym dla żłobka, przedszkola oraz szkół podstawowych, Gmina Gostycyn ma realny i faktyczny wpływ na kształtowanie warunków i jakości edukacji.

Do placówek w znacznej większości uczęszczają dzieci i młodzież z obszaru Gminy, jednak wyjątkiem nie są również dzieci spoza obwodu danej szkoły, co możliwe jest dzięki realizowanym dowozom sieci do szkół. W roku szkolnym 2022/2023 systemem szkolnym objętych było 383 uczniów, z czego największą część stanowili uczniowie Szkoły Podstawowej w Gostycynie (78%). Statystyka wskazuje, że 8% dzieci objęto wychowaniem przedszkolnym w oddziale przedszkolnym w przy SP w Pruszczu, zaś 92% dzieci w wieku przedszkolnym uczęszcza do Przedszkola „Niezapominajka” w Gostycynie. Szczegółowe zestawienie ukazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Statystyka uczniów i dzieci objętych oświatą oraz opieką przedszkolną i żłobkową w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gostycyn

W placówkach edukacyjnych na etapie szkoły podstawowej wydzielone są 23 oddziały, w tym 14 w gostycyńskiej szkole oraz 9 w Szkole Podstawowej w Pruszczu. Opieką przedszkolną objęte są dzieci w ramach 8 wydzielonych grup. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie pozostaje na poziomie 86,5%, co jest wynikiem wyższym niż odnotowywany w poszczególnych samorządach powiatu tucholskiego, jak również nieznacznie wyższym niż dla samego powiatu (84,1%).

Placówki edukacyjne, prowadzą edukację językową w kierunku języka angielskiego i niemieckiego. Z kolei w ramach oferty opiekuńczo-wychowawczej realizowanej w przedszkolu i żłobku, prowadzona jest edukacja z zakresu języka angielskiego. Każda ze szkół podstawowych dysponuje zapleczem bibliotecznym, które podlega bieżącemu doposażaniu i poprawie dostępności do wysokiej jakości zasobu czytelniczego i edukacji bibliotecznej. Filie Gminnej Biblioteki Publicznej w Gostycynie spełniają jednocześnie funkcje bibliotek szkolnych.

Obecna oferta dydaktyczna obejmuje szerokie działania edukacyjne zarówno w ramach obowiązkowej podstawy programowej, jak również w ramach zajęć pozaszkolnych – zajęć wyrównawczych, rozwijających i aktywizujących. Placówki organizują różnorodne działania, inicjatywy i konkursy dedykowane uczniom, obejmujące różnorodny zakres tematyczny i przedmiotowy, jak również uczestniczą i przygotowują uczniów do reprezentacji w konkursach o znaczeniu regionalnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym. W ramach inicjatyw rozwijających pasje i zainteresowania uczniów,

w tym również ich kreatywność i poczucie integracji w grupie są kółka zainteresowań, w tym m.in. kółko plastyczne, matematyczne czy zajęcia sportowe. Podstawą programową objęte są też elementy edukacji włączającej.

Miernikiem poziomu i jakości edukacji są przede wszystkim wyniki osiągane przez uczniów placówek edukacyjnych podczas egzaminów ósmoklasisty. Statystyka do 2023 roku wskazuje, iż Gmina Gostycyn osiągała zasadniczo zbliżone wyniki względem średniej krajowej i wojewódzkiej, w tym również w przypadku j. polskiego przekraczając średnią krajową i wojewódzką. Odmienne kształtują się wyniki notowane dla Gminy Gostycyn w ostatnim roku sprawozdawczym, przy czym w roku szkolnym 2023/2024 do egzaminu ósmoklasisty podeszli jedynie uczniowie jednej placówki, co może wskazywać na zaburzenie skali wynikowej poprzez porównanie ze średnią powiatową i wojewódzką.

Tabela 1. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty z danymi dla powiatu i województwa

2022/2023			
	j. polski	matematyka	j. angielski
Gmina Gostycyn	65,16%	51,69%	54,64%
Powiat tucholski	63,23%	45,45%	51,93%
Województwo kujawsko-pomorskie	66,11%	48,70%	61,79%
Polska	66,00%	53,00%	66,00%
2023/2024			
Gmina Gostycyn	59,61%	35,33%	38,17%
Powiat tucholski	57,09%	41,75%	53,35%
Województwo kujawsko-pomorskie	58,15%	45,69%	61,22%
Polska	61,00%	52,00%	66,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/> i <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wyniki-egzaminu-osmoklasisty-2022>

Analizując wyniki osiągane przez uczniów z terenu Gostycyn w ujęciu przedmiotowym, najwyższej osiągnęte są z języka polskiego, zaś najniższe z matematyki. Zgodnie z ujęciem skali staninowej w przeważającej mierze uczniowie szkół w Gostycynie i w Pruszczu osiągają wyniki poniżej średniej (stanina 4), natomiast w przypadku SP w Pruszczu w roku szkolnym z języka polskiego zanotowała wynik 46,00% (stanina 2) wskazuje na poziom bardzo niski. Ostatnie z notowanych rekordów wskazują, iż wyniki egzaminu ósmoklasisty w placówkach szkolnych na terenie Gminy notują wyniki powyżej średniej z języka polskiego, jak również poniżej średniej z matematyki i z j. angielskiego.

Oferta edukacyjna realizowana przez placówki szkolne w pełni realizuje wymaganą podstawę programową, jednak wyniki egzaminu ósmoklasisty z ostatniego roku szkolnego wskazują, iż niezbędne jest rozszerzenie zakresu lub też wprowadzenie nowych metod i technik edukacyjnych, które sprzyjać będzie zwiększeniu zaangażowaniu uczniów i przyswajania wiedzy, w tym w szczególności w kontekście nabywania kompetencji kluczowych. Uczniowie wykazują się wysokim zaangażowaniem w zakresie edukacji i rozwijania swoich pasji, co prowadzi do ich coraz lepszego wykształcenia i poprawy perspektyw na dalsze życie i edukację, jednak przedstawione wyniki egzaminu ósmoklasisty wskazują, iż istotne będzie utrzymanie form wspierających i rozwijających dotyczących kompetencji kluczowych.

Przy placówkach oświatowych zapewnione jest dobrze przygotowane, bezpieczne i dostępne zaplecze sportowe i rekreacyjne. Infrastruktury rekreacyjno-zabawowej brakuje jedynie w otoczeniu żłobka, jednak i w tym kontekście prowadzone są działania bieżące. Podejmowane są bieżące działania z zakresu dostosowywania przestrzeni szkolnej do potrzeb wszystkich uczniów i osób korzystających, w tym również osób z niepełnosprawnością, w zgodzie ze standardami dostępności. Jest to również działanie, które Gmina z pewnością będzie kontynuować w przyszłości, w trosce o zapewnienie powszechnej dostępności do edukacji i dostosowanej przestrzeni edukacyjnej.

Budynek Przedszkola „Niezapominajka” jest obiektem stosunkowo nowym, oddanym do użytku w maju 2019 roku. Jest również siedzibą Żłobka „Motylek”. W kontekście zapewnienia odpowiednich warunków edukacyjnych dla dzieci przedszkolnych niezbędne jest wyposażenie obiektu, w tym głównie sal w monitory interaktywne, tablety oraz wyposażenie cyfrowe pozwalające na wprowadzenie nowej jakości edukacji, nawiązującej do technologii i zwiększenie efektów kształcenia na etapie przedszkola. Ponadto, zarówno nauczyciele, jak i sami uczniowie wraz z ich rodzicami dostrzegają potrzeby w zakresie wprowadzenia i rozszerzenia obecnego katalogu zajęć, w tym m.in. dodatkowych godzin z zakresu rytmiki, zumbi i innych działań aktywizujących czy terapii sensorycznej.

Wobec powyższego, wszystkie placówki szkolne i opiekuńcze prowadzą ofertę dydaktyczną i wspierającą rozwój dziecka, w tym rozwój przedszkolaka oraz starszych dzieci. Zaplecze infrastrukturalne placówek edukacyjnych jest zasadniczo właściwe, umożliwiające prowadzenie rozległej oferty dydaktycznej. Dostrzega się potrzebę bieżącego doposażania, drobnych remontów funkcjonalnych wraz z dostosowaniem placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Gmina dysponuje odpowiednią liczbą miejsc opieki przedszkolnej i żłobkowej, zapewniając dostępność dzieciom z terenu Gminy, jak również spoza obszaru gminnego, jednak przedmiotowa kwestia popytu względem opieki przedszkolnej i żłobkowej jest punktem bieżącego zainteresowania władz gminnych.

Kapitał i aktywność społeczna

Jakość kapitału społecznego oceniana przez pryzmat aktywności mieszkańców Gminy, przejawiającej się udziałem w życiu społeczno-kulturalnym oraz aktywnością w organizacjach społecznych, inicjatywach i stowarzyszeniach. Zgodnie z danymi ujawnionymi w Krajowym Rejestrze Sądowym i rejestrze gminnym, na obszarze Gminy Gostycyn działa 37 podmiotów wpisanych do Rejestru Stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i ZOZ.

Mieszkańcy podejmują różnorodne aktywności na rzecz poprawy jakości życia, organizując się w ramach stowarzyszeń i innych form wspólnotowych, prowadząc aktywne działania na rzecz rozwoju lokalnego. Profil organizacji, stowarzyszeń, czy fundacji jest bardzo zróżnicowany, począwszy od sportowych klubów uczniowskich, przez stowarzyszenia mieszkańców poszczególnych części i jednostek strukturalnych Gminy, organizacji prowadzących liczne działania społeczno-kulturalne, aż po inicjatywy skupiające się na ogólnej promocji i rozwoju regionu. Głównym obszarem działalności funkcjonujących organizacji jest płaszczyzna lokalna.

Przy zmniejszającej się liczbie ludności, wskaźnik liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców utrzymuje trend wzrastający we wszystkich gminach powiatu tucholskiego, w tym również w przedmiotowym obszarze. Mieszkańcy Gminy wykazują aktywność społeczną. Istotne zatem będzie podejmowanie współpracy samorządu z istniejącymi organizacjami społecznymi, organizując wspólnie

inicjatywy i wydarzenia, zachęcając w ten sposób mieszkańców do uczestnictwa w lokalnych organizacjach, wskazując, iż partycypacja społeczna jest wyrazem realnego głosu lokalnego.

System zabezpieczenia społecznego

Zadania gminne z zakresu bezpieczeństwa socjalnego realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostycynie. W 2023 r. pomocą społeczną objęto 175 gospodarstw domowych i 350 mieszkańców. Ostatni zapis danych wskazuje na znaczący wzrost w stosunku do lat poprzednich, co wskazuje wzrost zapotrzebowania społecznego na świadczenia pomocy społecznej.

Wykres 5. Systematyka zmian w zakresie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Gostycyn

Źródło: dane GOPS w Gostycynie

Najczęściej wskazywanymi powodami korzystania ze świadczeń społecznych są: bezradność i niemożność samodzielnego radzenia sobie z trudnościami z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, czy alkoholizmu w rodzinie.

Dane prezentowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazują również, że corocznie liczba świadczeń niepieniężnych znacząco przekracza liczbę udzielanych świadczeń pieniężnych. Obserwowany jest zmniejszający się udział specjalnych zasiłków opiekuńczych (2018 r. – 249 szt.; 2022 r. – 9 szt.), jak również znaczący wzrost wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych (2018 r. – 225 szt.; 2022- 1081 szt.). Zrównana jest z kolei liczba wypłacanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również zasiłków pielęgnacyjnych wypłacanych seniorom, którzy ukończyli 75 rok życia.

Gminna polityka społeczna zapewnia realizację licznych działań na rzecz wsparcia mieszkańców w kryzysie, mieszkańców nieradzących sobie z codziennymi sytuacjami, jak również osoby wymagające wsparcia z powodu niepełnosprawności czy samotności. Na terenie Gminy funkcjonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie dzieciom, dla której organem prowadzącym jest Powiat tucholski.

W 2023 roku wsparcie z pomocy społecznej otrzymało prawie 7% ogólnej liczby wszystkich mieszkańców Gminy. Mimo wskazanego wcześniej spadku liczby udzielanych świadczeń społecznych względem roku 2018, notowany jest wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, co potwierdza potrzebę kontynuacji i wdrażania nowych rozwiązań, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia aktywizacji, wsparcia i pomocy osobom potrzebującym.

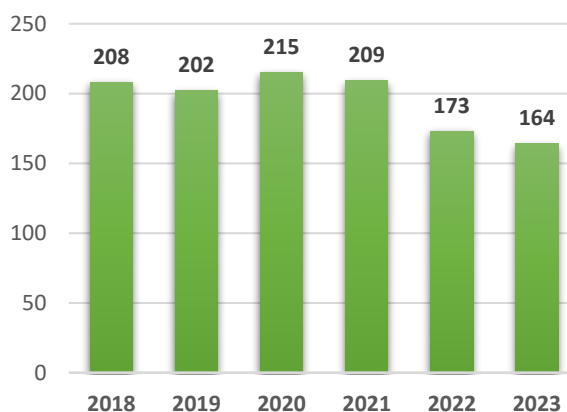
Podsumowując, działania z zakresu podnoszenia aktywności społecznej i radzenia sobie mieszkańcom w trudnych sytuacjach nie są wystarczające gdyż poziom uzależnienia bytu od świadczeń pomocy społecznej nadal pozostaje na wysokim poziomie. Dostrzega się zatem potrzebę kontynuacji obecnie prowadzonej polityki społecznej wraz z dalszym aktywizowaniem poszczególnych grup społecznych

i włączaniem ich w życie lokalne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako podstawowa samorządowa jednostka realizująca zakres zabezpieczenia społecznego mieszkańców prowadzi aktywne i efektywne działania reintegracyjne, wspomagające potrzebujących mieszkańców w trudnych dla nich sytuacjach codziennych, oferując pomoc materialną i niematerialną, w tym również psychologiczną.

Bezrobocie

Ostatnie lata pozwalają na notowanie spadku liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych wśród mieszkańców Gminy Gostycyn. W latach 2017-2023 odnotowano spadek na poziomie 21,15%. W przeciwieństwie do sąsiednich samorządów, nawet w obliczu stanu pandemicznego i wprowadzonych licznych zmian, reżimu sanitarnego oraz ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczych i zwolnień, nie odnotowano znaczącego wzrostu bezrobocia. Może to wskazywać na stabilną sytuację zatrudnieniową.

Wykres 6. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023

Źródło: dane Urzędu Gminy Gostycyn

Utrwalone stereotypy i tendencje, jak również realizowanie roli rodzicielskiej wpływa na fakt, iż to kobiety stanowią przeważającą grupę bezrobotnych. Pod względem wieku osób bezrobotnych, najliczniej reprezentowaną grupą są osoby w wieku pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Kluczowym jest zatem wdrażanie działań zmierzających do zwiększenia aktywizacji społeczno-gospodarczej osób młodych, wraz z działaniami mającymi na celu tworzenie dobrych perspektyw dla podjęcia zatrudnienia. Wyższe bezrobocie obserwuje się wśród mieszkańców Gminy pozostających poza rynkiem pracy przez okres do 12 miesięcy. Takie ujęcie bezrobocia w Gminie ukazuje stosunkowo pozytywne zjawisko, ponieważ krótszy okres bezrobocia w mniejszym stopniu prowadzi do dezaktualizacji kompetencji i umiejętności zawodowych, jak również jest często wynikiem decyzji rodzinnych, w których to kobiety decydują się na pozostawanie poza rynkiem pracy w trosce o wychowanie dzieci, opiekę nad rodziną. Ponadto krótsze pozostawanie bez zatrudnienia jest też często wynikiem słabszego stanu zdrowia oraz powrotu do aktywności zawodowej po osiągnięciu poprawy.

Istotnym powodem pozostawania poza rynkiem pracy przez długotrwały okres, przekraczający 24 miesiące może być powielanie obserwowanych standardów życia i postaw społecznych, jak również niechęcią do podjęcia pracy, przekonaniem o jej nieopłacalności czy powielaniu wpojonej systematyki, w której źródłem utrzymania jest nie wynagrodzenie otrzymywane za wykonaną pracę zarobkową, ale świadczenia społeczne. Co jednak istotne obserwowany jest coroczny spadkowy trend w tej kategorii bezrobotnych, co może świadczyć o wzrastającej świadomości społecznej mieszkańców Gminy Gostycyn, a także o ich wzrastającej aktywności społeczno-zawodowej.

Bezrobotni mieszkańcy Gminy Gostycyn stanowią 3,27% ogólnej liczby mieszkańców oraz 5,05% ogólnej liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, co wskazuje, że bezrobocie dotyka jedynie marginalnej części społeczności lokalnej, co wskazuje, że nie jest to znaczący problem społeczny.

Mieszkańcy Gminy wykazują się zasadniczo aktywnością społeczno-zawodową, co pozwala na kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy.

Liczne działania wspierające prowadzi Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi, z którym Gmina współpracuje, prowadząc inicjatywy i projekty, do których angażuje mieszkańców powiatu tucholskiego. Wobec powyższego dostrzega się konieczność kontynuacji aktywnej współpracy Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy, jak również kontynuowanie obecnych działań z zakresu wsparcia osób bezrobotnych i stwarzania możliwości aktywizacji społeczno-zawodowej, wspomagającej reintegrację zawodową.

Bezpieczeństwo publiczne

Jednostkami odpowiedzialnymi za utrzymanie i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Gostycyn są służby policyjne stacjonujące w ramach Posterunku przy ul. Bydgoskiej 6 oraz 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym OSP w Gostycynie włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

W strukturach Ochotniczych Straży Pożarnych pozostaje 143 członków, co jest tendencją spadkową względem lat wcześniejszych. Strażacy mogący brać udział w akcjach stanowią ponad 61,5% ogólnej liczby strażaków. W jednostkach OSP aktywne są również kobiety (17 osób). Obok aktywnych strażaków, w działalność angażują się też członkowie wspierający (13 osób) i członkowie honorowi (12 osób). W ramach jednostek działają 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, do których przynależy 31 członków, w tym 12 chłopców i 19 dziewcząt.

Istotnym czynnikiem determinującym możliwość aktywnego uczestnictwa w akcjach ratowniczo-gaśniczych jest stopień wykształcenia strażaków ochotników. Corocznie prezentowane statystyki wskazują, iż stopień wykształcenia strażaków jest coraz wyższy. Pomimo znacznego stopnia wykształcenia, niezbędne jest dalsze przeszkolenie lub odnowienie szkoleń, w tym w największej mierze z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, ratownictwa technicznego, współpracy z LPR czy ratownictwa wysokościowego i poszukiwawczo-ratowniczego.

Obecnie jednostki straży pożarnej z terenu Gminy Gostycyn dysponują podstawowym wyposażeniem i sprzętem, w tym przede wszystkim pojazdami ratowniczo-gaśniczymi, a w przypadku OSP Gostycyn również łodzią wodną. Zasadniczo na terenie Gminy dostępnych jest 6 remiz strażackich, z czego te w Gostycynie, Małej Kloni, Wielkim Mędromierzu i Wielkiej Kloni wyposażone są w instalacje fotowoltaiczne będące dodatkowym źródłem produkcji energii elektrycznej oraz w pompy ciepła. Remizy sukcesywnie poddawane są remontom i doposażeniu. Na terenie Gminy, zarówno na remizach, jak również na budynku przy ulicy Bydgoskiej zainstalowane są syreny z możliwością zdalnego uruchomienia przez system DSP.

Ochotnicze Straże Pożarne, z uwagi na swoją rolę jaką pełnią w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, zajmują w hierarchii gminnej szczególne miejsce i są podmiotami, względem których podejmowane są liczne inwestycje na rzecz doposażenia jednostek, remontów remiz strażackich (OSP Gostycyn, OSP Wielki Mędromierz), zakupu wyposażenia i środków ochrony osobistej. Wraz z rozbudową remizy strażackiej w Gostycynie w latach 2023-2024, utworzone zostało Gminne Centrum Bezpieczeństwa Mieszkańców.

W 2023 roku, na terenie Gminy odnotowano 2 wypadki, 42 kolizje, 45 przestępstw oraz 392 wykroczeń. Policjanci odnotowali jedną ofiarę śmiertelną oraz 2 rannych. Wszczęto 44 postępowań przygotowawczych, odnotowano 26 czynów stwierdzonych, zaś wykrywalność kształtuje się

na poziomie 45,16%. Służby policyjne, poza uczestnictwem w ramach zgłaszanych interwencji prowadzi również działania związane m.in. z:

- bieżącym monitorowaniem i patrolowaniem stanu bezpieczeństwa na terenie gminnym,
- zabezpieczeniem inicjatyw i wydarzeń organizowanych i odbywających się na terenie Gminy Gostycyn,
- przyjmowaniem i reagowaniem na zgłoszenia otrzymywane od mieszkańców, instytucji oraz podmiotów reagujących na dostrzeżone niebezpieczeństwo,
- działaniami profilaktyczno-wychowawczymi i edukacyjnymi.

Jak już wskazano, jednym z powodów, dla których mieszkańcy Gminy korzystają ze świadczeń i pomocy społecznej jest alkoholizm oraz związane z nim działania niepożądane. Może mieć to również przełożenie na stan bezpieczeństwa na terenie Gminy, w tym głównie w rodzinach, w których pozostają członkowie z chorobą alkoholową. Zgodnie z podejmowanymi już działaniami, koniecznym jest utrzymanie obranego kierunku prowadzącego do profilaktyki, zwiększenia liczby patroli, jak również edukacji mieszkańców w aspektach bezpieczeństwa.

Istotnym elementem zwiększającym poczucie bezpieczeństwa jest dostępność monitoringu gminnego, który rozlokowany jest w granicach Gminy, jednak wyłącznie przy placówkach edukacyjnych, przy siedzibie gminy oraz w Kamienicy.

Poziom bezpieczeństwa publicznego oceniany jest jako dobry, przy czym dostrzegalnym deficytem pozostaje niewielki stopień monitoringu terenów gminnych wraz z potrzebą kontynuacji i wdrażania działań z zakresu profilaktyki bezpieczeństwa. Ponadto zarówno służby pożarnicze, jak i policyjne są dla mieszkańców wsparciem i gwarantem poczucia bezpieczeństwa, co również należy utrzymać, dbając w dalszym stopniu o poziom przeszkolenia, wyposażenia i stanu technicznego sprzętu i obiektów wykorzystywanych przez służby publiczne.

1.2. Sfera kulturalno-rekreacyjna, sportowa i turystyczna

Działalność kulturalna

Podmiotami organizującymi działalność kulturalną są przede wszystkim **Gminny Ośrodek Kultury w Gostycynie, Gminna Biblioteka Publiczna w Gostycynie oraz dwie jej filie: w Pruszczu i w Wielkiej Kloni oraz placówki edukacyjne**. W ramach GOK-u prężnie działają zespoły wokalne, taneczne, kluby sportowe i sekcje artystyczne, jak również formuły aktywizacyjne dedykowane poszczególnym grupom odbiorców, uwzględniające zarówno różnorodność wiekową, pasje i zainteresowania, jak również poziom zaangażowania.

Działalność kulturalna prowadzona przez Gminny Ośrodek Kultury obejmuje organizację cyklicznych zajęć i form zorganizowanych, integrujących społeczność lokalną, jak również organizację imprez tematycznych, okolicznościowych wraz z prowadzeniem atrakcyjnej oferty rozwijającej, pozwalającej na aktywne włączenie wszystkich grup społecznych. Oferta Gminnego Ośrodka Kultury w Gostycynie przewiduje działania skoncentrowane na wspomaganiu wszechstronnego rozwoju dziecka we wszystkich możliwych wymiarach: intelektualnym, psychicznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym czy duchowym, działania w formułach grup wokalnych, sekcji muzycznych, zajęć sportowo-rekreacyjnych w tym fitness, nauki tańca, nauki języka angielskiego, jak również inicjatyw skierowanych do grup międzypokoleniowych i wielopokoleniowych. Przy Ośrodku działa Teatr Dorosłego, Zespół

rockowy, wioska internetowa, jak również formuły dedykowane seniorom – Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Klub Seniora „Wrzos”.

Pod względem dostępności do kultury, w tym możliwości uczestnictwa w wydarzeniach teatralnych, kinowych, czy organizowanych przez opery, oferta kulturalna Gminy Gostycyn wspomagana jest zasobami regionalnymi na bazie oferty kulturalnej Tucholi, Bydgoszczy czy Torunia, jak również nieopodal zlokalizowanych Chojnic. Zasoby kulturalne i wydarzenia aktywizujące społeczność lokalną *stricte* nawiązują do posiadanych walorów, inicjatyw propagujących możliwości wykorzystywania zasobów gminnych oraz wskazujących na budowanie kapitału społecznego. Gminny Ośrodek Kultury jest nie tylko organizatorem licznych wydarzeń, ale również współorganizuje inicjatywy, zawierając tym samym liczne współprace z organizacjami samorządowymi oraz podmiotami społecznymi, w tym gminnymi oraz z innymi samorządami. Szeroko promowaną i realizowaną współpracą są działania GOK-u i organizacji, instytucji, towarzystw i stowarzyszeń z terenu gminy, w tym m. in.: Ochotniczych Straży Pożarnych, Kół Gospodyń Wiejskich, Rad Sołeckich, Klubów Seniora, Polskiego Związku Wędkarskiego, Rad Rodziców, Partnerstwa LGD „Bory Tucholskie”, Kół Łowieckich, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi, Związku Emerytów i Rencistów z Gostycyna, Spółdzielni Socjalnej „Borowiacki Wigor”, Dziennego Domu „Senior+”, jak również placówek edukacyjnych i wychowawczych.

Poza Gminnym Ośrodkiem Kultury – samorządową jednostką kultury, działalność kulturalna i integrująca mieszkańców Gminy Gostycyn, prowadzona jest w oparciu o świetlice wiejskie w Wielkiej Kloni, Kamienicy, Pruszczu, Przyrowie, Bagienicy Wielkim Mędromierzu, Łyskowie i Małej Kloni. Również Gminna Biblioteka Publiczna organizuje i prowadzi wydarzenia i imprezy, w których chętnie udział bierze społeczność lokalna. Corocznie obserwuje się zwiększanie zasobu czytelniczego, stwarzając tym samym lepsze warunki do rozwoju i promocji czytelniczej. Uzupełnienie zbioru czytelniczego podyktowane jest też wzrastającą liczbą czytelników i wypożyczeń książek w obrocie zewnętrznym. Znaczącą innowacją dla mieszkańców była inwestycja Gminy w książkomat, który zapewnia możliwość odbioru zamówionych książek i pozycji bibliotecznych również w godzinach po zamknięciu Biblioteki i filii. Ponadto, biblioteka zapewnia dostęp do 15 stanowisk komputerowych, z których korzystać mogą czytelnicy i odbiorcy oferty edukacyjno-kulturalnej. Biblioteka jest na bieżąco wyposażana w nowe pozycje książkowe, zwiększając tym samym atrakcyjność istniejącej oferty czytelniczej. Poza tradycyjnymi książkami inwestuje się również w audiobooki - coraz częściej wykorzystywane jako alternatywa dla tradycyjnej, papierowej książki.

Na bazie powyższego, oferta kulturalna Gminy Gostycyn jest atrakcyjna i uwzględnia potrzeby wszystkich grup wiekowych. Jest również na bieżąco dostosowywana i rozwijana, co znacząco wpływa na jej pozytywny odbiór przez społeczność lokalną. Istotnym elementem jaki dostrzega się w ramach wzmocnienia dostępności do działalności kulturalnej Gminy jest potrzeba bieżących działań modernizacyjnych budynku, zwiększenia jego funkcjonalności. Budynek GOK w wyniku działań z zakresu rewitalizacji obszarowej objęty został działaniami modernizacyjnymi, dzięki czemu pozbawiony będzie barier architektonicznych, jego wnętrze będzie znacząco dostosowane do prowadzonej oferty, jak i potrzeb jej odbiorców. Wnętrze podlega również bieżącemu doposażeniu co znacząco wpływa na odbiór oferty i możliwość jej unowocześniania. Kluczowym elementem jaki dostrzega się w ramach potrzeb inwestycyjnych związanych z zapleczem kulturalnym Gminy Gostycyn jest wdrożenie działań zmierzających do zwiększenia efektywności eksploatacyjnej budynku, w tym przeprowadzenia termomodernizacji obiektu oraz wyposażenie obiektu w odnawialne źródła energii, co pozwoli na uzyskanie oszczędności w związku z produkcją energii i możliwością przeniesienia dotychczasowych kosztów ponoszonych na ten cel na inne, ważne dla Gminy działania inwestycyjne.

Również stan techniczny świetlic gminnych wymaga bieżących działań modernizacyjnych i dostosowywania ich standardu i funkcjonalności do możliwości wykorzystywania przez społeczności lokalne.

Dziedzictwo kulturowe

Obszar Gminy Gostycyn dysponuje bogatym zasobem walorów świadczących o historii regionu, czego przykładem są nie tylko zachowane zabytki nieruchome, ale także tradycje i zwyczaje lokalne. Zachowane zasoby zabytkowe reprezentowane są przez kościoły, w tym m.in. zespół kościoła parafialnego p.w. św. Marcina w Gostycynie czy zespół kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Pruszczu, jak również licznie zachowane domy i pozostałości dworskie w Wielkiej Kloni, Kamienicy, Małej Kloni, Motylu i Pruszczu. Inną formą zachowanego dziedzictwa są przykłady budynków gospodarskich i publicznych, np. budynku gospodarczego- ptaszarni w Łyskowie, zespołu młyna w Karczewie, szkoły w Małej Kloni, młyna wodnego w Motylu, zespołu budynków kolejowych w Pruszczu czy budynku szkoły w Wielkiej Kloni.

Istotnym zabytkiem nieruchomym, ujętym w rejestrze zabytków województwa kujawsko-pomorskiego jest zespół kopalń głębinowych węgla brunatnego w Pile, będących unikatowym w północnej Polsce historycznym zespołem przemysłowym o znacznej wartości historycznej w skali lokalnej i ponadregionalnej. W oparciu o zachowane dziedzictwo kulturowe, Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „BUKO” oraz Przedsiębiorstwo Społeczne Górnicza Wioska Sp. z o.o. z siedzibą w Pile, jako grupa społeczników dbających o zachowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego, prowadzi działalność non-profit i oferuje szeroką ofertę zwiedzania i zapoznania z historią wydobycia węgla brunatnego w Pile koło Gostycyna. Podmioty te prowadzą działalność kulturową, integracyjną, aktywizacyjną i turystyczną bazującą na dziedzictwie kulturowym i historii podziemnego górnictwa węgla brunatnego z okresu 1850 – 1945.

Wobec powyższego, Gmina Gostycyn jest obszarem dysponującym **wysokim kapitałem kulturowym**, co niewątpliwie wpływa na **atrakcyjność rekreacyjną i turystyczną**. Dostrzega się konieczność zwiększenia dbałości, ochrony i dalszego oddziaływania na zagospodarowywania obszaru gminnego w otoczeniu istniejących zabytków, tworząc miejsca otwarte dla osób odwiedzających i chcących poznać historię regionu.

Turystyka i rekreacja

Gmina Gostycyn, zarówno z uwagi na swoje położenie, walory przyrodnicze, jak i kulturowe jest miejscem chętnie odwiedzanym przez turystów, w tym głównie przez mieszkańców pobliskich miast i okolicznych gmin. Z uwagi, iż obszar Gminy jest też częścią powszechnie znanych, lubianych i docenianych Borów Tucholskich, przyciąga również turystów z innych regionów Polski.

Gmina Gostycyn jako jeden z kluczowych z samorządów tworzących obszar Borów Tucholskich, dla których opracowana została „Strategia marki Bory Tucholskie wraz z planem promocji”. Kluczowe działania mające na celu promocję turystyczną i rekreacyjną obszaru ma swoją destynację na terenie Gminy Gostycyn. Wiele z propozycji jest już realizowanych na terenie Gminy, a kolejne będą wdrażane w kolejnych latach. Szczególnymi rodzajami turystyki, rozwijanym na obszarze Borów Tucholskich są m.in. turystyka przyrodnicza (m.in. w oparciu o obszary prawnie chronione, Rezerwat Biosfery UNESCO Bory Tucholskie, ośrodki edukacji ekologicznej), turystyka aktywna - rowerowa, piesza, wodna, jak też wypoczynkowa/agroturystyka, ekoturystyka i turystyka krajoznawcza.

Gmina położona jest w obszarze zlewni czterech rzek: Brda, która jest swoistym rajem dla entuzjastów sportów wodnych, Kamionka, Sępółka, Kicz co stanowi o dodatkowym pięknie regionu. Brda stanowi też o przyrodniczej osobliwości wschodniej granicy gminy. Akweny jeziora Średniak oraz Szpitalne uznawane są za najczystsze w regionie, co sprawia że w sezonie letnim są kluczowym zapleczem dla turystów wypoczywających nad wodą. W przypadku jeziora Środkowego (pot. Jeziora Średniak) w okresie lipca i sierpnia Gmina Gostycyn udostępnia dla mieszkańców i turystów kąpielisko strzeżone. Z kolei kąpielisko na jeziorze Mędromierz ma charakter niestrzeżony. Sezonowo nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwa doposażona w profesjonalny sprzęt ratowniczy wykwalifikowana kadra ratowników WOPR. W gminie prężnie rozwija się wędkarstwo, kajakarstwo, jeździectwo i sporty zespołowe.

Przez teren Gminy Gostycyn przebiega kilkanaście szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych i kajakowych. Turyści odwiedzający region Borów Tucholskich, w tym również Gminy Gostycyn mogą skorzystać z atrakcji, jak również wypocząć na łonie natury, z dala od zgiełku i hałasu miasta.

Z uwagi na istniejące uwarunkowania przestrzenne, zasoby przyrodnicze i kulturowe oraz bieżące wyposażenie terenu Gminy w infrastrukturę służącą rozwojowi turystyki i rekreacji, podstawowym potencjałem rozwojowym Gminy jest wskazana turystyka, w tym turystyka aktywna. Rekreacyjny charakter przyrodniczy zdeterminował obecną turystykę gminną, ujmowaną przede wszystkim jako turystykę weekendową, czy ekoturystykę.

Na terenie Gminy funkcjonuje Górnicza Wioska w Pile, którą rocznie odwiedza w chwili obecnej około 10 000 turystów co w skali gminy czy też powiatu. Jest bardzo wysokim wynikiem. Jest to największy i unikatowy potencjał gminy i podstawa dalszego rozwoju turystyki gminnej i budowania kolejnych atrakcji turystycznych oraz sieciowania tych atrakcji. W chwili obecnej Górnicza Wioska zapewnia pobyt na około 4 godziny. W okresie obowiązywania strategii planowane jest przeprowadzenie inwestycji pt. „Muzeum Węgla Brunatnego wraz z podziemną trasą turystyczną: składającej się z dwóch elementów: Budowa Parowozowni stanowiącej muzeum podziemnego górnictwa węgla brunatnego oraz Budowa podziemnej trasy turystycznej – toczą się rozmowy na poziomie województwa i ministerialnym. Realizacja tych przedsięwzięć pozwoli stabilnie funkcjonować turystycznie przez cały rok, rozwinąć turystykę w gminie oraz usługi okołoturystyczne. Gmina Gostycyn pozyska możliwość promowania swoich walorów jako posiadająca jedyną w Polsce podziemną trasę turystyczną prezentującą podziemne kopalnie węgla brunatnego.

Na terenie Gminy działalność noclegową prowadzą w przeważającej części hostele, pensjonaty i pola namiotowe. Istotnym zasobem miejsc noclegowych oraz usług gastronomicznych na terenach wiejskich, cieszącym się coraz wyższym zainteresowaniem jest agroturystyka prowadzona w znaczącej mierze przez gospodarstwa nastawione na żywność i produkcję proekologiczną, dążąc tym samym do promocji rolnictwa ekologicznego. Również w Gminie Gostycyn zainteresowanie korzystaniem i dostępnością do agroturystyki jest dostrzegane, co wskazuje, iż kierunek związany z jej rozwojem powinien być ujmowany jako jeden z priorytetów.

Reasumując, Gmina Gostycyn jest obszarem przygotowanym na obecną liczbę turystów, jednak dostrzega się również konieczność bieżących działań w zakresie uzupełniania i wzmacniania infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, dążąc do stwarzania atrakcyjnych warunków pobytu dla osób odwiedzających region. Zwiększająca się liczba turystów, a co za tym idzie potrzeb gastronomicznych, noclegowych oraz innych wchodzących w skład działalności okołoturystycznej będzie oddziaływała na potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy dla osób obsługujących ruch

turystyczny. Niewątpliwie dostępność rekreacyjna, w tym z zakresu turystyki aktywnej jest znaczącym potencjałem rozwojowym dla Gminy Gostycyn.

Działalność sportowa

Corocznie na terenie Gminy odbywa się wiele imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, jak również działania związane z aktywnością fizyczną realizowane są w ramach stałej oferty sportowej. Głównym podmiotem organizującym ofertę sportową są placówki edukacyjne oraz Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Gostycynie, w ramach którego prowadzone są sekcje tenisa stołowego, piłki nożnej (oldboye), piłki nożnej (dzieci), siatkówki i tenisa ziemnego. Od 2024 roku dostępna jest też wirtualna strzelnica.

Centrum Sportowo-Rekreacyjne dysponuje dobrze wyposażonym zapleczem sportowym zapewniającym halę sportową, kort tenisowy, salkę szachową, salę fitness i siłownię. Również w pozostałych sołectwach i ich miejscowościach rozlokowana jest infrastruktura sportowa i rekreacyjna, głównie mająca postać placów zabaw, siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, zaś w Pile odnaleźć można również stanicę wodną. W Pruszczu dostępne jest boisko piłkarskie ORLIK, zaś w Kamienicy boisko sportowe o sztucznej nawierzchni.

Aktywną działalność sportową prowadzą ruchy i sekcje sportowe, w tym głównie klub sportowy „Myśliwiec”, w ramach którego działa sekcja piłkarska, tenisowa i szachowa. W Sekcji piłkarskiej klubu funkcją 3 drużyny – grupa skrzatów i żaków, w których trenuje około 30 dzieci oraz drużyna seniorów rozgrywająca z powodzeniem rozgrywki ligowe, grupująca 20 zawodników. Sekcja szachowa realizuje zajęcia 2 razy w tygodniu dla 8-10 osób, z kolei sekcja tenisa stołowego ma treningi 2-3 razy w tygodniu.

Podsumowując, działalność sportowa mieszkańców Gminy Gostycyn zasługuje na miejsce w ramach strategicznych uwarunkowań sprzyjających rozwojowi lokalnemu. Corocznie na terenie Gminy odbywa się wiele imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, jak również prowadzone są działania związane z aktywnością fizyczną w ramach stałej oferty sportowej.

1.3. Sfera gospodarcza

Działalność gospodarcza

Na terenie Gminy Gostycyn zarejestrowanych jest 15 podmiotów w sektorze publicznym oraz 446 w sektorze prywatnym. W porównaniu z rokiem 2018 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 21,90%, przy czym notowany wzrost dotyczy przede wszystkim sektora prywatnego. Dominującą grupą podmiotów są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w 2023 r. wyniosła 378, co stanowi 84,75% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. Grupa jednoosobowych działalności gospodarczych jest również tą, której liczebność zwiększała się w latach 2018-2023.

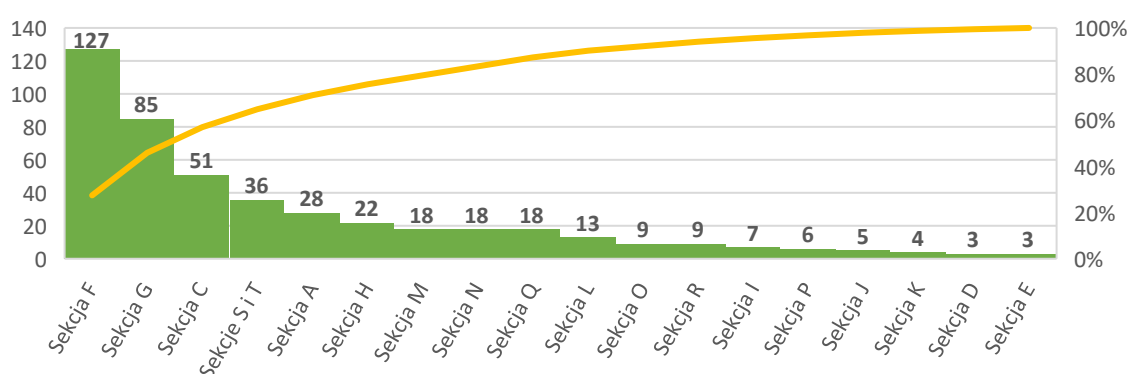
Gminę Gostycyn charakteryzuje uśrednione saldo pomiędzy podmiotami rejestrowanymi i wyrejestrowanymi. Gostycyn ma charakter gminy wiejskiej, co może również wskazywać, że przedsiębiorczość i działalność gospodarcza nie jest dla Gminy najbardziej istotnym czynnikiem tworzącym klimat i atrakcyjność społeczno-gospodarczą. Dzięki urodzajnym glebom i sprzyjającym warunkom dla rolnictwa, Gmina oceniana jest jako samorząd z dominującym udziałem rolnictwa.

Pomimo rolniczego przeznaczenia, liczba lokowanych nowych przedsiębiorstw świadczy o atrakcyjności dla prowadzenia działalności gospodarczych.

Analizując sytuację w latach 2018-2023 z punktu widzenia udziału poszczególnych rodzajów działalności gospodarczych można zauważyć duże zróżnicowanie rodzajowe, jednakże szczególnie istotną rolę w gospodarce gminy ze względu na swoją liczebność mają:

- podmioty zarejestrowane w ramach Sekcji F (Budownictwo) – 27,49%,
- podmioty Sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 18,40%,
- podmioty gospodarcze zarejestrowane w ramach Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe) – 11,04%,
- podmioty Sekcji S i T (Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) – 7,79%,
- działalności w ramach sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 6,06%.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gostycyn w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dominującą rolę odgrywają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, co jest również związane z przeważającą liczbą jednoosobowych działalności gospodarczych. W 2023 r. przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób stanowiły 97,40% wszystkich podmiotów gospodarczych. W Gminie funkcjonuje również kilkanaście małych przedsiębiorstw – zatrudniających do 49 pracowników oraz 2 średnie przedsiębiorstwa. Na obszarze Gminy nie ma dużych zakładów pracy, które zatrudniałyby średniorocznie więcej niż 250 pracowników.

Struktura wielkości podmiotów gospodarczych zapewnia Gminie stabilizację wpływów do budżetu z działalności tego sektora, jak również mniejsze ryzyko wzrostu bezrobocia z powodu zamknięcia większego zakładu pracy. Przedsiębiorstwa jednoosobowe bądź firmy o statusie małych lub średnich efektywniej reagują na zmiany rynku pracy i zmiany wywoływane kryzysami krajowymi, jak też potrafią szybciej adaptować się do zachodzących zmian. Gmina Gostycyn nie jest nastawiona na działalność dużych firm czy przedsiębiorstw.

Poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców Gminy opisywany jest tendencją wzrastającą. W powiecie tucholskim, Gostycyn (154,3) charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem spośród gmin wiejskich, jak również wyższym wskaźnikiem, aniżeli dla powiatu tucholskiego (153,6)

i jedynie nieznacznie niższym od wskaźnika dla Gminy Tuchola- będącej jednostką o charakterystyce miejsko-wiejskiej (174,0).

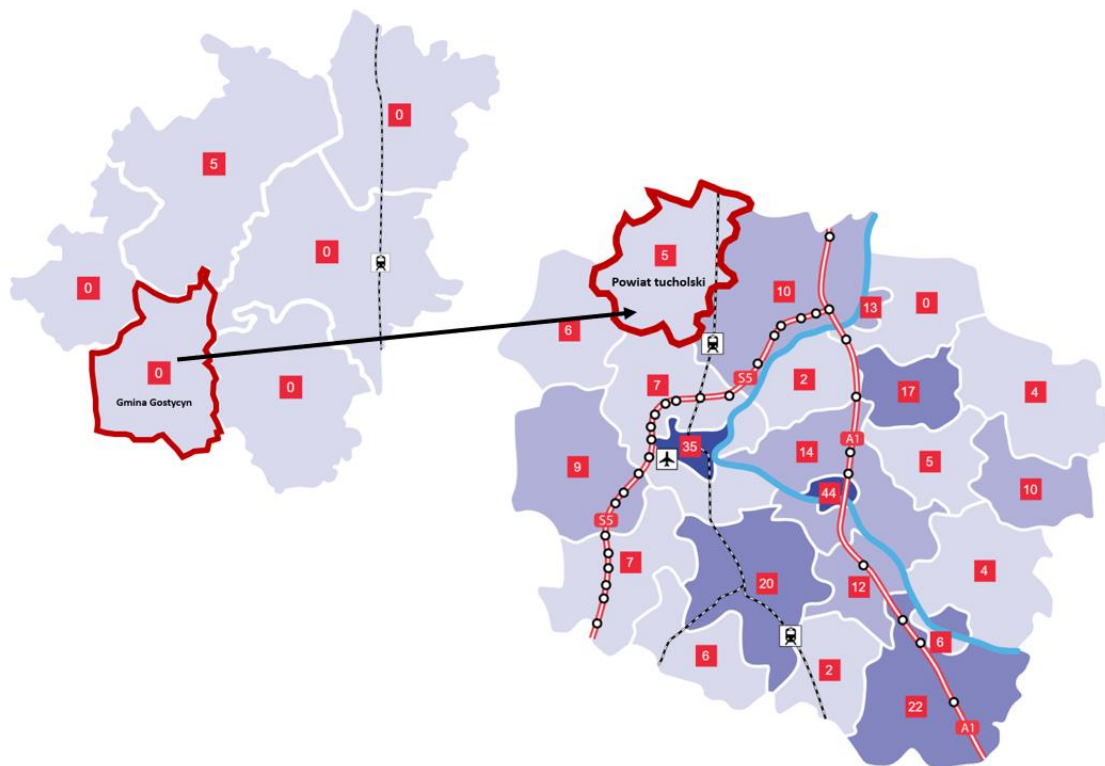
Podsumowując, mieszkańcy Gminy Gostycyn wykazują się wysoką aktywnością przedsiębiorczą, czego efektem jest wzrastająca liczba działalności gospodarczych, wśród których dominującą formą są jednoosobowe działalności gospodarcze. Zgodnie z analizowanymi wskaźnikami, mieszkańców Gminy Gostycyn charakteryzuje niemal najwyższa aktywność przedsiębiorcza, co przy atrakcyjnych uwarunkowaniach przestrzennych, politycznych i fiskalnych wpływa na rozbudowę gospodarki lokalnej, w oparciu o coraz wyższą specjalizację, profil działalności odpowiadający obecnym potrzebom rynku pracy i oczekiwań społeczno-gospodarczych.

Istotną szansą na dalszy rozwój gospodarczy jest rozwój drobnej przedsiębiorczości oraz rozwinięcie sektora turystycznego oraz sektorów obsługujących turystę. Z roku na rok obserwowana jest zwiększona liczba turystów odwiedzających gminę Gostycyn w ramach pobytów jednodniowych – odwiedzający poszukujący atrakcji i możliwości zwiedzania, zjedzenia oraz turystów podróżujących przez gminę Gostycyn do innych destynacji (tranzyt). Gmina dysponuje warunkami dla rozwoju turystyki punktowej, gdzie atrakcje związane z dziedzictwem tworzą szlaki nie tylko na terenie Gminy Gostycyn, ale łącząc się również z atrakcjami innych, pobliskich samorządów. Przykładem takiego punktu zwiedzania jest dzisiaj np. Górnicza Wioska, którą rocznie odwiedza około 10 tys. turystów, przy czym jest to jak dotąd jedyny taki punkt, zaś do rozwoju turystyki punktowej konieczna byłaby współpraca innych podmiotów, dla których samorząd mógłby być jedynie koordynatorem i partnerem. Niestety oprócz nas nie ma innych elementów sieci współpracy.

Tereny inwestycyjne

Jednym z elementów decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej jednostek samorządowych jest dostępność terenów inwestycyjnych. Zgodnie z informacjami publikowanymi przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora, na terenie powiatu tucholskiego znajduje się 5 terenów inwestycyjnych, mających strategiczny charakter dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, jednak żaden z nich nie dotyczy obszaru Gminy Gostycyn.

Mapa 1. Dostępność terenów inwestycyjnych o strategicznym charakterze dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na terenie powiatu tucholskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://investin.kujawsko-pomorskie.pl/oferty-inwestycyjne/statystyki-ofert-inwestycyjnych/>

Na terenie Gminy występują jednak tereny inwestycyjne mające znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wśród nich wyróżnić można:

- **teren zabudowy usługowej w Gostycynie, znajdujący się przy ulicy Usługowej** o pow. 0,2415 ha, zabudowany przez budynki usługowe, garaże, budynki gospodarcze i wiaty, z sąsiadującą stacją benzynową, myjnią samochodową, przedsiębiorstwem produkcyjnym Arkadia Sp. z o.o., oraz hurtownią sprzętu oraz kosmetyków groomerskich. Działki ujęte jako teren inwestycyjny są uzbrojone. Teren objęty jest ustaleniami MPZP, a jego głównym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa, w tym m.in. usług z zakresu sportu i rekreacji.
- **teren usługowy w Gostycynie przy ul. Maratońskiej (Osiedle Sportowe)** o pow. 0,2112 ha, niezabudowany, objęty ustaleniami MPZP z podstawowym przeznaczeniem terenu zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej i uzupełniającej jako teren usług, w tym również z zakresu handlu, gastronomii, turystyki i rekreacji.
- **teren zabudowy usługowej w Kamienicy** - działki ewid. 539/6 o pow. 0,6997 ha, 539/8 o pow. 4,3624 ha i 539/9 o pow. 4,0285 ha, niezabudowane, objęte założeniami MPZP z przeznaczeniem podstawowym terenu zabudowy usługowej i uzupełniającym – terenu zabudowy składowej, magazynowej i biurowej.
- **tereny usługowo – produkcyjne w Kamienicy** położone na działce o nr ewid. 510/10 o pow. 12,4825 ha, niezabudowane, z sąsiedztwem w postaci Zakładu Przetwórstwa Rybnego. Dla działek obowiązuje MPZP, zgodnie z którym ustalone zostało przeznaczenie podstawowe – teren zabudowy usługowo-produkcyjnej i uzupełniające – teren zabudowy składowej, magazynowej i biurowej.
- **teren usługowy w Wielkim Mędromierzu** o pow. 1,2798 ha, nie objęty MPZP, jednak realizacja inwestycji możliwa jest w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy. Na działce znajdują się warsztat

i biuro, garaż segment, garaże segmenty (8 szt. – o pow. 145,36 m², 5 szt. – o pow. 109,02 m² i 5 szt. – o pow. 90,00 m²), hala na maszyny – o pow. 315,50 m², magazyn części zamiennych, magazyn paliw i hydrofornia. Teren i budynki przeznaczone są na prowadzenie działalności gospodarczej.

- **teren pod usługi w Gostycynie, przy ul. Wybudowanie**, położony na działkach ewid. 26/5 o pow. 2,4100 ha i 26/6 o pow. 1,1000 ha. Dla działki brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji możliwa jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W stanie obecnym, na działce znajdują się kontenery socjalne oraz maszt telefonii komórkowej, z kolei działka o nr ewid. 26/5 jest niezabudowana.
- **teren przemysłowy w Gostycynie** o pow. 2,6400 ha. Działka stanowi teren byłej oczyszczalni ścieków. Na działce znajduje się wieża telefonii komórkowej oraz infrastruktura po oczyszczalni. Dla działki brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dlatego realizacja inwestycji możliwa jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Ponadto, na terenie Gminy, do terenów inwestycyjnych zaliczyć można również prywatne tereny, podlegające sprzedaży lub dzierżawie pod inwestycje. Część z nich jest uzbrojona, z dostępem do drogi asfaltowej i podłączeniem do podstawowych mediów, w tym linii energetycznej, wodociągu i kanalizacji. Co również istotne, Gmina na swojej oficjalnej stronie internetowej prowadzi zakładkę dedykowaną inwestorom i przyszłym inwestycjom, gdzie zamieszcza aktualne oferty terenów inwestycyjnych obejmujących tereny gminne, dążąc do wspomagania lokalnej gospodarki i jest źródłem wiedzy dla obecnych i potencjalnych inwestorów.

Podsumowując, Gmina Gostycyn dysponuje ofertą gminnych i prywatnych terenów i nieruchomości, które przeznaczane są na cele inwestycyjne i przedsiębiorcze, stwarzając atrakcyjne warunki do rozwoju gospodarczego.

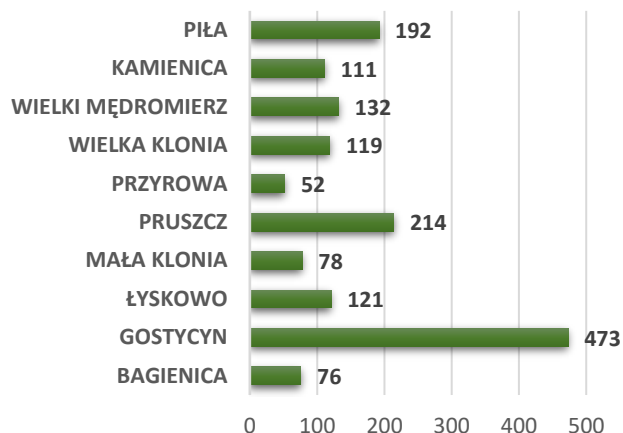
Rolnictwo

Grunty rolne podatników podatku rolnego na terenie Gminy stanowią 8 357,96 ha, w tym grunty rolne zajmują powierzchnię ponad 7 663 ha, grunty pod zabudowaniami 154 ha, grunty pod wodami 55 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 47 ha i pozostałe 24 ha. Z kolei łąki i pastwiska zajmują powierzchnię 284 ha, sady 67 ha, a rowy 13 ha. Typowy dla obszaru gminnego jest sprzyjający profil glebowy, w tym gleb urodzajnych w ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Gleby bardzo dobre i dobre w klasie II-III to łącznie 3 710,82 ha, co stanowi 44,40% gruntów rolnych. Na obszarze Gminy nie odnotowuje się występowania gleb I klasy bonitacyjnej. Z kolei gleby średnio korzystne dla rozwoju rolnictwa, w klasie IV, stanowią 30,90% ogólnej powierzchni gruntów ornych (tj. 2 583,015 ha). Na terenie Gminy występują też grunty wykorzystywane przez osoby fizyczne uznawane za grunty bez klasy, będące najczęściej rowami czy gruntami pod stawami. Największy ich udział znajduje się w miejscowości Gostycyn - 12,9260 ha oraz Wielki Mędromierz - 9,33 ha. Najmniej z kolei pokrywa obszar miejscowości Kamienica (0,01 ha).

Najżyźniejsze gleby (klasy I-III, IIIa, IIIb), tworzące najlepsze warunki do rozwoju rolnictwa znajdują się na terenie sołectw Gostycyn (852,82 ha) i Bagienica (646,90 ha). Z kolei najmniejszy ich udział odnotowywany jest na terenach sołectw Piła (0,055 ha), Kamienica (6,81 ha) i Łyskowo (30,64 ha).

Średnia powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych w 2022 roku na terenie Gminy wyniosła 12,54 ha w przypadku gospodarstw prowadzonych przez osoby fizyczne oraz 15,66 ha wliczając, w statystykę osoby prawne. Analizując liczebność gospodarstw rolnych w poszczególnych sołectwach, najwięcej gospodarstw prowadzonych jest na terenie sołectw: Gostycyn (473), Pruszcz (214) i Piła (192). Jednocześnie w tych sołectwach odnotowano największą liczbę nieruchomości rolnych (do 1 ha), które znacząco podnoszą ogólną statystykę.

Wykres 8. Liczba gospodarstw/ nieruchomości rolnych w Gminie Gostycyn

Źródło: dane Gminy Gostycyn

Na terenie Gminy Gostycyn odnotowano 1 058 nieruchomości rolnych nie stanowiących gospodarstwa rolnego, 166 gospodarstw których areał wynosi 10 -30 ha, jak również 29 gospodarstw przekraczających areał 30 ha i nie przekraczających 50 ha. W Gminie funkcjonuje też 17 dużych gospodarstw, przekraczających 50 ha i mają swoje siedziby we wszystkich sołectwach poza Piłą, przy czym największy ich udział odnotowuje się w Gostycynie. Względem lat wcześniejszych, obserwuje się utrzymujący się stosunkowo wysoki poziom stabilności rolniczej i znaczącą liczbę nieruchomości niestanowiących gospodarstw rolnych, co może wskazywać na postępujące zjawisko zatracania rolniczego charakteru. Co również istotne, to znacząca liczba mieszkańców Gminy, prowadząca całe gospodarstwa, poszukuje dodatkowego zatrudnienia poza sektorem rolniczym.

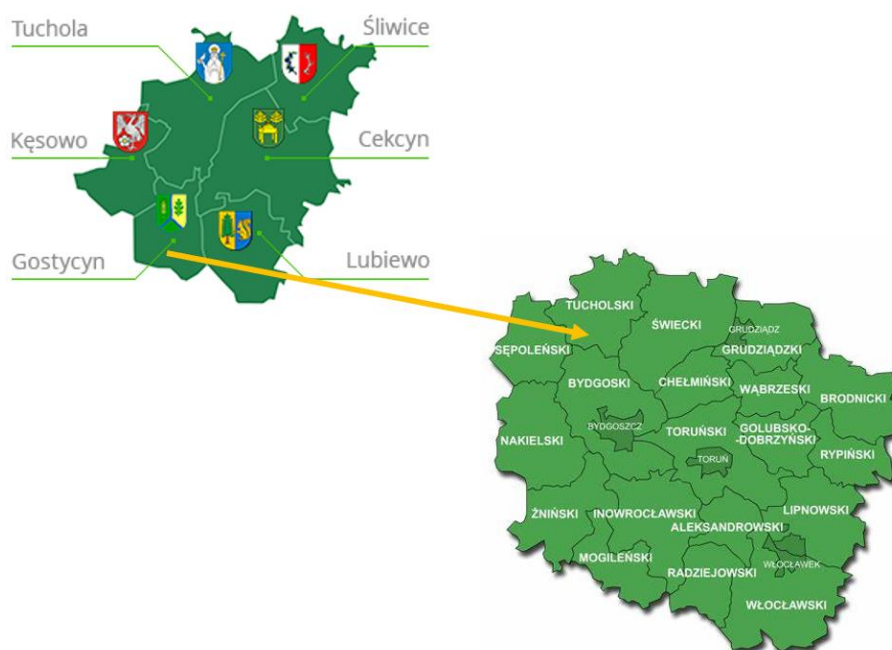
1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Lokalizacja i układ przestrzenny Gminy

Administracyjnie, Gmina Gostycyn położona jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego i jest jedną z gmin powiatu tucholskiego, który obejmuje:

- gminy miejsko-wiejskie: Tuchole,
- gminy wiejskie: Gostycyn, Cekcyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice.

Mapa 2. Lokalizacja Gminy Gostycyn w powiecie tucholskim i w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych internetowych

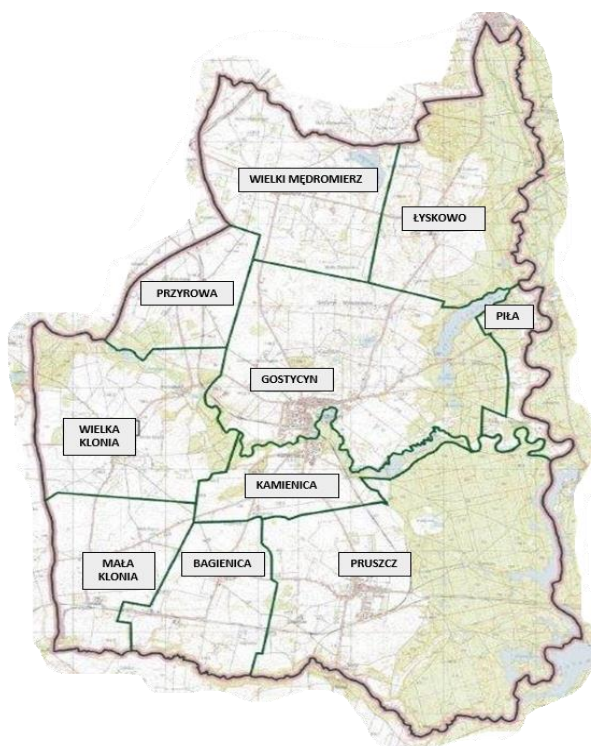
W skali całego województwa, Gostycyn zaliczany jest do gmin małych. Powierzchnia Gminy wynosi 135,8 km, co przy liczbie ludności na poziomie 5 020 osób wskazuje na gęstość zaludnienia na poziomie 37 osób/km². Dla porównania, wskaźnik gęstości zaludnienia dla powiatu tucholskiego wynosi 43 osób/km².

Gmina posiada korzystny, zwarty kształt osadniczy. Centralnym ośrodkiem lokalnym Gminy jest miejscowość Gostycyn, będąca siedzibą sołectwa oraz gminy. Jego położenie w centralnej lokalizacji zapewnia dobrą dostępność dla wszystkich mieszkańców – aż osiem miejscowości zaliczanych jest do grupy wsi rozwojowych. W ujęciu wewnątrzgminnych, jednostkę samorządu terytorialnego tworzy 10 sołectw, w tym:

- Gostycyn - wielofunkcyjny ośrodek gminny,
- Pruszcz, Wielka Kłonia, Wielki Mędromierz - ośrodki uzupełniające w zakresie usług sfery publicznej oraz usług komercyjnych,
- pozostałe miejscowości - wyposażone w podstawowe usługi lub pozbawione usług.

Gmina położona jest w bliskości ośrodka powiatowego – Tucholi, co korzystnie wpływa na możliwości realizacji potrzeb ponadlokalnych

Mapa 3. Wewnętrzny podział Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie Gminy Gostycyn

Polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest aktualnie w oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gostycyn, stanowiące załącznik do uchwały Rady Gminy Gostycyn nr XXII/176/12 przyjętej 20 grudnia 2012 roku wraz z aktami regulującymi zakres polityki przestrzennej jakimi są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące znaczny obszar Gminy. Ład przestrzenny oraz harmonijne planowanie przestrzenne możliwe jest dzięki stosowaniu instrumentów administracyjnych, do których należą przede wszystkim decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wraz z decyzjami o warunkach zabudowy, których coroczna liczba wskazuje na cykliczny rozwój inwestycji budowlanych oraz stosunkowo wysokie zainteresowanie zamierzeniami inwestycyjnymi na obszarze Gminy Gostycyn, co prowadzi wprost do budowania atrakcyjności obszaru. Z uwagi na zmiany w prawodawstwie krajowym oraz reformę planistyczną, na łamach uchwały nr LXII/447/2024 Rady Gminy Gostycyn, podjętej w dniu 8 marca 2024 r., Gmina przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego.

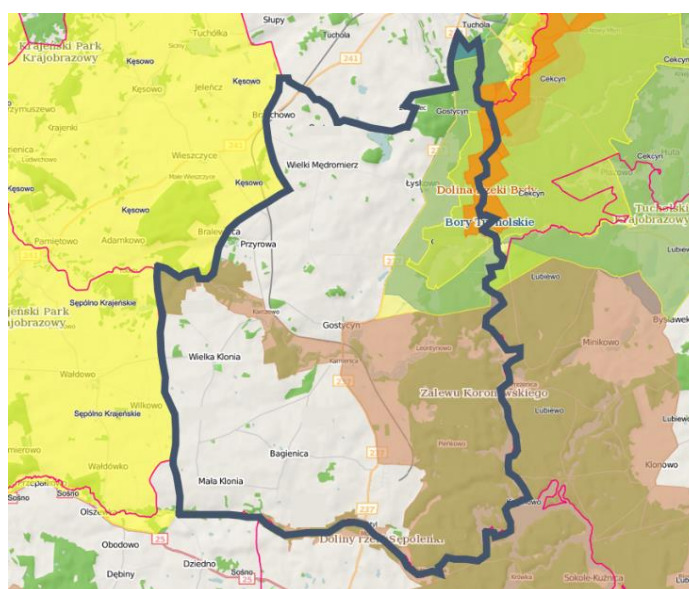
Gmina Gostycyn posiada charakter rolniczy - 60,2% (81,97 km²) ogólnej powierzchni stanowią użytki rolne. Gostycyn dysponuje terenem o wysokiej przydatności rolniczej, co wskazuje na sprzyjające warunki dla rozwoju produkcji rolno-spożywczej. Drugą, co do wielkością strukturą pokrywającą obszar Gminy są lasy i grunty leśne, stanowiące 30,5%, tj. 41,48 km². Obszar gminy leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu – Nadleśnictwa: Zamrzenica i Tuchola. Ponad 19% powierzchni leśnej na terenie Gminy pełni rolę lasów ochronnych, pełniąc funkcję: glebochronną, wodochronną, nasienną i stanowiącą ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

System przyrodniczy

Wschodnia i środkowa część Gminy Gostycyn pokryta jest powierzchniowymi formacjami roślinnymi i siedliskowymi ujętymi w ramach form objętych ochroną prawną. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi 4 782,26 ha, co stanowi 35,2% powierzchni gminy. Rozbudowany system przyrodniczy obejmuje:

- Rezerwat przyrody Dolina Rzeki Brdy,
- Krajeński Park Krajobrazowy,
- Tucholski Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki,
- Obszar Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich,
- Obszar Natura 2000 Bory Tucholskie,
- 18 pomników przyrody, spośród których tylko jeden jest pomnikiem nazwanym, tj. Lipy Wyczółkowskiego, Dąb Cesarski, Dąb Sulisławskiego.

Mapa 4. Obszar Gminy Gostycyn na tle form ochrony przyrody

Źródło: <https://geoserwis.qdos.gov.pl/mapy/>

Pokrycie formami przyrody objętymi ochroną prawną niewątpliwie świadczy o wysokich walorach przyrodniczych i różnorodności środowiskowej, jednak jest też walorem determinującym możliwości

inwestycyjnych. Konieczne jest zatem zachowanie równowagi i harmonii pomiędzy planowaniem inwestycyjnym, a zachowaniem istniejącego dziedzictwa przyrodniczego, w tym również poprzedzenie projektowanych inwestycjami analizą oddziaływania na środowisko.

Kluczową rolę w krajobrazie gminnym mają tereny zielone i zieleńce, w tym zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przyrodna, zieleń parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową ale także ochronną. Bieżące zagospodarowywanie przestrzeni gminnych wraz z ich adaptacją na skwery oraz zieleń użytkową jest przykładem podejmowanych działań na rzecz zapewnienia ochrony i adaptacji obszarów względem postępujących zmian klimatu. Rośliny są przykładem lądowych pochłaniaczy emisji i dwutlenku węgla oddziałując oczyszczająco na jakość powietrza. Realizacja takich działań stanowi jedno z najważniejszych kierunków rozwoju.

Wody powierzchniowe i podziemne wraz z zagrożeniami

Obszar Gminy Gostycyn położony jest w dorzeczu Wisły oraz w regionie Dolnej Wisły, w dorzeczu Brdy. W ramach wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze Gminy Gostycyn wyróżnić można:

— rzeki:

- ✓ Brdę, której długość na terenie Gminy osiąga 18,111 km i stanowi granicę administracyjną oddzielającą Gostycyn od gmin Cekcyn i Lubiewo,
- ✓ Kamionkę, osiągającą długość w obszarze gminy na poziomie niemal 19 km,
- ✓ Strugę Kicz, najkrótsza z rzek na terenie Gminy (niespełna 1 km),
- ✓ Sępolenkę, której długość w obszarze Gminy wynosi prawie 3,2 km.

— zbiorniki wodne:

- ✓ jezioro Mędromierz, o powierzchni 32,5 ha, maksymalnej głębokości na poziomie 5,2 m i średniej głębokości 2,9 m,
- ✓ jezioro Rudzianka,
- ✓ jezioro Szpitalne, będące przykładem jeziora rynnowego, którego powierzchnia zajmuje 66,4 ha, zaś średnia głębokość wynosi 7,5 m,
- ✓ jezioro Środkowe, zwane lokalnie również jeziorem Średniak, o głębokości maksymalnej 14 m, położone w sąsiedztwie jeziora Szpitalnego,
- ✓ północną część Zbiornika Koronowskiego wraz z jego odnogą, tj. jeziorem Krzywe Kolano – całkowity obszar Zbiornika Koronowskiego na obszarze Gminy Gostycyn wynosi ponad 1500 ha, zaś jego maksymalna głębokość wynosi 21,2 m (sztuczny zbiornik wodny utworzony na rzece Brda).

Wśród jednolitych części wód powierzchniowych pozostają:

- Sępolna (RW200010292749),
- Zb. Koronowo (RW200022292931),
- Kamionka od jez. Mochel do ujścia (RW200016292699),
- Kicz (RW200010292569),
- Brda od zb. Myłof do zb. Koronowo (RW200011292799),
- Szpitalne (LW20408).

Na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, wszystkie ze wskazanych jednolitych części wód powierzchniowych, poza JCWP Sępólna, ujęte są jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Stan wód powierzchniowych determinowany jest wpływem zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych, obszarowych i liniowych. Sporadycznie, źródłem zanieczyszczeń na terenie Gostycyna mogą być też nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone ścieki (w wyniku awarii systemowych), jak również zanieczyszczenia pochodzące poprzez spłukiwanie z dróg lub torfowisk. Zagrożeniem dla wód są również spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego.

Zgodnie z nowymi ustaleniami II aPGW opracowane zostały adekwatne zestawy zadań podstawowych i uzupełniających, mające na celu poprawę i ochronę jednolitych części wód powierzchniowych:

- **JCWP zbiornikowych Zb. Koronowo (RW200022292931)** - działanie uzupełniające RW200022292931__RWRc_01.07__CH__30004 - realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu naturalnej retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCW.
- **JCWP rzecznej Kicz (RW200010292569)**, którego wskazanym realizatorem jest Gmina Gostycyn jest:
 - działanie podstawowe ID: RW200010292569__RWP_01.00__FC__02369, tj. Realizacja KPOŚK poprzez działania związane z modernizacją sieci kanalizacyjnej w Aglomeracji Gostycyn (do 2027 r.);
 - działanie podstawowe ID: RW200010292569__RWP_01.01__FC__02371 - uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, w tym przeprowadzenia działań związanych z budową/ modernizacją oczyszczalni ścieków, budową/ modernizacją sieci kanalizacyjnej, również poprzez programy wsparcia finansowego dla budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków i budowy/ remontu bezodpływowych zbiorników na ścieki (termin wykonania do 2027 r.);
 - działanie podstawowe ID: RW200010292569__RWP_01.00__FC__02367 pn. Realizacja KPOŚK, głównie poprzez budowę indywidualnych systemów oczyszczania ścieków komunalnych na terenie administracyjnym aglomeracji Gostycyn (termin wykonania do 2027 r.);
 - działanie podstawowe ID: RW200010292569__RWP_01.05__FC__02374 związane z analizami techniczno-ekonomicznymi gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami, mającymi na celu ograniczenie dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód (termin wykonania do 2027 r.).
- **JCWP jeziornych LW20408 Szpitalne** - działanie dot. wzmocnienia ochrony i ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza substancji będącej czynnikiem postępującej presji chemicznej w wodzie wraz z redukcją dopływu substancji z priorytetowych ze zlewni. Za realizację działania odpowiedzialny będzie Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego wraz z powiatem tucholskim i Gminą Gostycyn.

Obszar Gminy zlokalizowany jest również w obrębie jednej Jednolitej Części Wód Podziemnych oznaczonej kodem GW200036. Karta charakterystyki jednolitej części wód podziemnych wskazuje, iż zarówno stan chemiczny, jak i ilościowy określone są jako dobre, co determinuje też ogólny stan jako dobry. Dla przedmiotowego JCWPd nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu, dlatego **ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego wskazana została jako niezagrożona.**

Zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych możliwe jest określenie podstawowych źródeł zanieczyszczeń. W zasadniczej większości powodowane są działaniami antropogenicznymi na terenie zlewni, w tym m.in.: emisją oczyszczonych ścieków komunalnych, niewystarczającym poziomem zmeliorowani obszarów gminnych, zanieczyszczeniami obszarowymi, brakiem regularnych działań z zakresu retencji powierzchniowej, glebowej czy krajobrazowej, jak również odpływem wód opadowych i roztopowych przypadku gwałtownych zmian pogodowych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja wiejskich obszarów rolniczych, co determinowane jest głównie znaczącym rozproszeniem zabudowy mieszkaniowej w niektórych częściach obszaru i brakiem ekonomicznego uzasadnienia dla budowy wielokilometrowych sieci kanalizacji sanitarnej. Rozwiązaniem zastępczym w takich przypadkach są przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe (szamba), opróżniane przez wyspecjalizowane firmy. Kluczowe jednak jest aby takie rozwiązania były wysoce efektywne i sprawne, w tym szczelne.

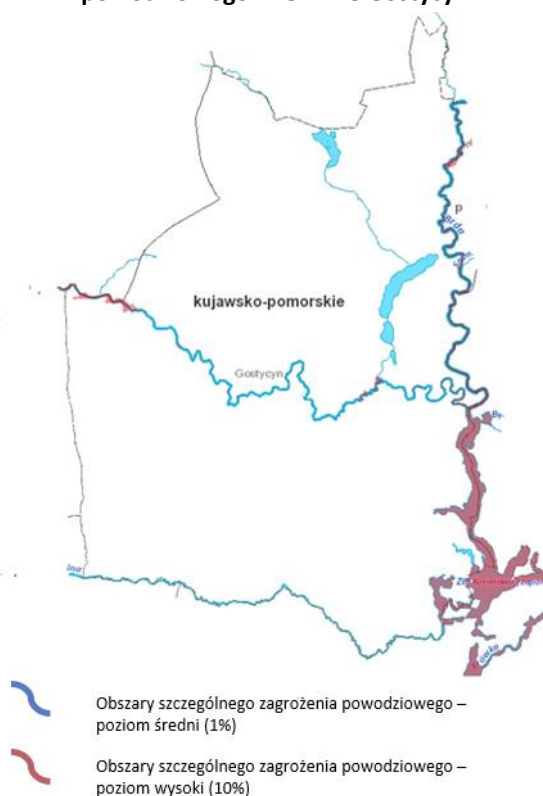
Zagrożenie powodziowe

Obszar Gminy Gostycyn charakteryzowany jest jako obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1%) oraz wysokie (10%). Na obszarach tych występują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, obszary wyznaczone w sąsiedztwie Brdy charakteryzują się niewielkim zagrożeniem powodziowym nie tylko ze względu na morfologię doliny, ale również z uwagi, iż obszary nad Brdą są w największej mierze obszarami leśnymi. Większe ryzyko dotyczy obszarów doliny Kamionki, jednak te są niezamieszane i pozbawione istotnego zagospodarowania. Obszary w dolinie Kamionki wykorzystywane są niemal wyłącznie jako użytki zielone. Ryzyko powodziowe dotyczy także obszarów Zbiornika Koronowskiego, który znajduje się na obszarze Gminy.

Uznanie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego determinuje możliwości inwestycyjne, w tym ogranicza możliwość lokowania nowej zabudowy. Ustawa Prawo wodne nakłada na takie obszary znaczące zakazy i obostrzenia, w tym zabronione jest wykonywanie i prowadzenie robót i czynności, które mogłyby utrudniać ochronę przed powodzią lub podtopieniem.

Mapa 5. Obszar wstępnego zagrożenia ryzyka powodziowego w Gminie Gostycyn

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw

Zapisy Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gostycyn na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026 wskazują, że na terenie gminy występują naturalne i sztuczne zbiorniki wodne, pełniące funkcje retencyjną. Na ciekach przepływających przez gminę zainstalowane są dwa jazy na rzece Kamionka w km 10+523 i w km 12+817, które pełnią rolę piętrzącą, zaś dla obszarów o przeznaczeniu rolniczym, role odbiorników nadmiaru wody zasadniczo pełnią rowy melioracyjne, których powierzchnia na terenie Gminy wynosi 642,37 ha, natomiast powierzchnia rowów objętych drenażem wynosi 943,29 ha. Obecny stan obecnych urządzeń melioracyjnych, pomimo prowadzonych działań remontowych, nie zapewnia odpowiedniej i wymaganej skuteczności i jest jednym z podstawowych problemów lokalnych.

Zagrożenie suszą

Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku, Gmina Gostycyn scharakteryzowana jest jako obszar, wobec którego susza jest znaczącym zagrożeniem. W zachodniej części wskazano silne zagrożenie suszą, w części centralnej umiarkowane, zaś w części wschodniej słabe. Co jednak istotne, w południowo-środkowej części Gminy dostrzeżono zagrożenie suszą na poziomie ekstremalnym.

Wobec powyższego, obszar Gminy narażony jest na skutki suszy, co znacząco wpływa na warunki dla rozwoju rolnictwa, jak również determinuje warunki wodonośne i dostępność do wód. Z uwagi na takie usystematyzowanie sytuacji gminnej, Plan przeciwdziałania skutkom suszy formułuje zadania, które do katalogu zadań własnych powinny przyjmować również samorządy. W ramach podstawowych zadań wskazanych dla Gminy Gostycyn, jako jednostki samorządu terytorialnego ujęto:

- Retencję i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- Realizację działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji,
- Uwzględnianie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli,
- Budowę i przebudowę ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów,
- Czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej,
- Opracowanie i wdrażanie programu edukacyjnego o przyczynach występowania suszy, sposobach jej identyfikowania, obszarach gospodarczych, społecznych i środowiskowych wrażliwych na suszę oraz przeciwdziałaniu jej skutkom,
- Opracowanie zasad finansowania działań przeciwdziałających skutkom suszy.

Na terenie miejscowości Pruszcz prowadzony jest monitoring opadów. Gmina podejmuje się realizacji zadań ujętych w ramach powyższego katalogu, w tym przede wszystkim związanych z budową i rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, będącej podstawowym działaniem zaspokajającym potrzeby lokalnej społeczności. Wśród kluczowych inwestycji planowanych do realizacji przez Gminę w kolejnych latach jest dalsza modernizacja systemu wodociągowego, w tym zarówno podniesienia jego wydajności i jakości, jak również w zakresie wprowadzenia inteligentnych rozwiązań zmierzających do wprowadzenia systemu pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW. Planowane działanie ma na celu ograniczenie strat wody oraz efektywne

wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej. Niezbędne są też działania z zakresu wzmocnienia zdolności retencyjnych i odpowiadających zwiększaniu zdolności adaptacyjnych względem postępujących zmian klimatu.

Klimat

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim – raportem wojewódzkim za rok 2023”, Gmina Gostycyn włączona jest do strefy kujawsko-pomorskiej (PL0404), obejmującej obszar całego województwa poza aglomeracją bydgoską, miastem Toruń i miastem Włocławek. Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza są emisje pochodzące z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Największym źródłem emisji powierzchniowej są emisje z budynków ogrzewanych przy pomocy indywidualnych źródeł ciepła, stanowiące niemal 97% całkowitej emisji benzo(a)pirenu, 83,4% emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz 64,6% emisji pyłu zawieszonego PM₁₀.

Zgodnie z przeprowadzoną roczną oceną jakości powietrza, strefę kujawsko-pomorską (PL0404), a w tym również obszar Gminy Gostycyn, ze względu na kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia ludzi zakwalifikowano do klasy A dotyczącej ozonu wg poziomu docelowego i klasy D2 wg poziomu celu długoterminowego, wskazując brak przekroczenia poziomu docelowego oraz przekroczenie poziomu celu długoterminowego. Również, ocena wykonana ze względu na ochronę roślin ukazała, iż w strefie kujawsko-pomorskiej odnotowano przekroczenie kryterium celu długoterminowego dla ozonu.

Gmina prowadzi stałe pomiary jakości powietrza za pośrednictwem inteligentnego systemu opartego o sieć sensorów rozmieszczonych na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Gostycynie, które w czasie rzeczywistym – 24 godzin na dobę, prowadzą monitoring.

Corocznie na terenie samorządu podejmowane są liczne działania z zakresu termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkaniowych, sprzyjające osiągnięciu optymalnego standardu energetycznego. Mieszkańcy Gminy chętnie korzystają z oferty dostępnej w ramach Programu „Czyste powietrze”, „Mój prąd” i innych programów wsparcia wspomagających dostosowanie do nowych wymogów energetycznych i cieplnych determinowanych pakietem klimatycznym.

Czynnikiem znacząco oddziałującym na jakość powietrza jest wzrastający udział OZE, której moc zainstalowana w powiecie tucholskim wynosi 13 646,180 MW. W ostatnich latach Gmina wydaje szereg decyzji dla możliwości budowy farm fotowoltaicznych, co może wskazywać na rozpoczęcie procesu inwestycyjnego prowadzącego do budowy OZE. Na terenie Gminy funkcjonuje jedna instalacja OZE w miejscowości Przyrowa o mocy zainstalowanej 0,972 MW, jak również mikroinstalacje, w tym prosumenckie, finansowane ze środków prywatnych poszczególnych właścicieli gospodarstw domowych i rolnych, jak również zasilające budynki publiczne w energię elektryczną oraz ciepłą.

Gmina leży w III strefie energii wiatrowej korzystnej, co oznacza, że na jej terenie występują sprzyjające warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki, z czego w zachodniej części występują potencjalne możliwości rozwoju energetyki wiatrowej. Aktualnie jednak, na terenie gminy nie działają instalacje produkujące energię elektryczną z zasobów wiatru. Zasobem odnawialnym wykorzystywanym do produkcji energii jest jednak woda zasilająca małe elektrownie - w Kamienicy i Karczewie na rzece Kamionka o łącznej mocy 54 kW (odpowiednio 40 kW i 14 kW) oraz w Motylu na rzece Sępolenka o mocy 25 kW.

Kluczowym działaniem podejmowanym na rzecz adaptacji do zmian klimatu, jak również oddziałującym na poprawę jakości powietrza będzie kontynuacja obranego i realizowanego już kierunku związanego z rozbudową odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Gostycyn.

Mieszkalnictwo

Zgodnie z danymi GUS, na terenie Gminy Gostycyn w 2023 r. znajduje się 1 025 budynków mieszkalnych oraz 1 476 mieszkań. Zarówno liczba budynków, jak i mieszkań zwiększyła się w analizowanym okresie, co świadczy o nieznacznym rozwoju mieszkalnictwa o 3,43% w przypadku budynków mieszkalnych i o 3,87% w przypadku mieszkań.

Przeciętnie, na 1 mieszkanie przypada 3,36 osoby, a więc jednostka ta uzyskała wynik wyższy niż średnia dla powiatu tucholskiego (3,00) i województwa kujawsko-pomorskiego (2,53). Obserwowaną tendencją jest zmniejszająca się przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, co świadczy o wzrastającej jakości i dostępności mieszkalnictwa na terenie poszczególnych samorządów.

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę w Gminie Gostycyn wynosi 26,6 m², co jest wartością niemal najniższą względem pozostałych samorządów powiatu tucholskiego. Obecnie na terenie Gminy Gostycyn prowadzone są działania inwestycyjne związane z budową dwóch 4-kondygnacyjnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w których powstanie 60 nowych mieszkań, gotowych do zamieszkania. Inwestycję realizuje Spółka Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa „KZN- Bydgoski”, realizująca rządowy program budownictwa społecznego, w ramach którego najem mieszkań oparty jest o preferencyjne warunki, w tym czynsz i możliwość dojścia do własności nieruchomości. Realizowane działanie pozwoli na znaczące rozszerzenie i zwiększenie dostępności do zamieszkania na terenie Gminy Gostycyn, szczególnie rodzinom i osobom, które z różnych powodów osobistych, rodzinnych czy zawodowych nie mogą pozwolić sobie na kredyt komercyjny. Inwestycja SIM przy ul. Maratońskiej oparta jest o łącznie 60 mieszkań 2- i 3-pokojowych o metrażu od 31 do 48 m². Każde mieszkanie będzie posiadało balkon lub taras (lokale usytuowane na parterze budynków). Do dyspozycji mieszkańców będzie również zagospodarowany, ogrodzony teren miejscami parkingowymi i placem zabaw dla dzieci. Budynki będą posiadały udogodnienia dla seniorów i osób niepełnosprawnych, będą wyposażone w windy oraz fotowoltaikę i pompy ciepła.

Istniejące już mieszkania na terenie Gminy Gostycyn w zdecydowanej większości wyposażone są w podstawowe media, w tym wodociąg, centralne ogrzewanie i łazienkę. Centralne ogrzewanie znajduje się w 83,9% mieszkań, natomiast przyłącze wodociągowe posiada 99,1% lokali. W przypadku wszystkich mediów odnotowywany jest cykliczny wzrost, co wskazuje na poprawiającą się jakość życia i komfort mieszkań.

Podsumowując, na bazie danych statystycznych prezentowanych dla Gminy Gostycyn zauważyć można, iż ukazuje ona jeden z niższych poziomów świadczących o dostępności mieszkalnictwa, jednak dane prezentowane w statystyce nie uwzględniają ostatnich procesów inwestycyjnych, które w znaczący sposób wpływają na postępującą atrakcyjność Gminy w aspekcie możliwości zamieszkania i rozwoju rodzinnego. Gmina cechuje się stosunkowo wysokim standardem wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczno-sanitarną, co wskazuje na komfortowe warunki życia mieszkańców gminy. O postrzeganiu obszaru jako sprzyjającemu osiedlaniu się świadczy rosnąca liczba budynków mieszkalnych i mieszkań oraz aktualne działania inwestycyjne zwiększające możliwości mieszkalnictwa.

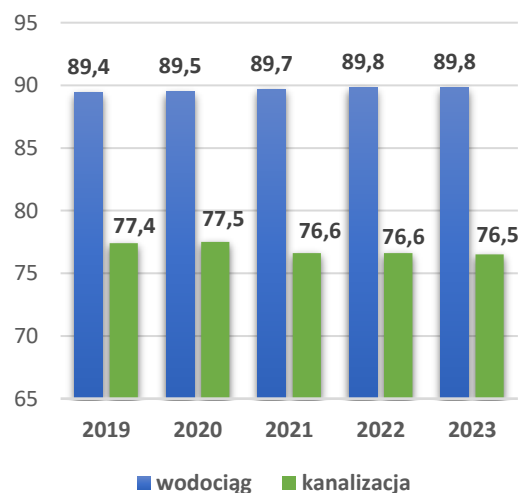
Gospodarka wodno-ściekowa

Działania z zakresu dostaw wody o odpowiedniej jakości oraz niezawodnego odprowadzenia ścieków prowadzi spółka ze 100% udziałem Gminy Gostycyn, tj. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. z o.o. Spółka odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie 3 tłoczni ścieków: w Gostycynie przy ul. Półkole oraz na terenie byłej oczyszczalni ścieków i w Łyskowie. Odpowiada również za utrzymanie przepompowni ścieków i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obszar Gminy Gostycyn, w tym miejscowości Gostycyn, Łyskovo, Wielka Klonia, Mała Klonia, Bagienica, Wielki Mędromierz, Kamienica i Pruszcz wraz z obszarem gminy Koronowo tworzą Aglomerację Gostycyn, której równoważna liczba mieszkańców w 2023 roku wynosi 5 247 RLM. Długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Gostycyn wynosi 93,50 km, z czego 33,20 km to sieć grawitacyjna. Ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej korzysta 5 247 RLM mieszkańców stałych i czasowych (w tym 18 RLM mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych, co stanowi RLM nieskanalizowany).

Wskaźnik zwodociągowania terenu Gminy Gostycyn wynosi 89,9%, zaś wskaźnik skanalizowania pozostaje na poziomie niższym, tj. 76,5%. Z kolei poziom skanalizowania Aglomeracji Gostycyn wynosi aktualnie 99,65%. Analizując wskaźnik na przestrzeni ostatniego pięciolecia dostrzega się jedynie nieznaczny wzrost liczby budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci wodociągowej oraz marginalny spadek liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. W przypadku obszarów włączonych do Aglomeracji notowany jest niewielki wzrost wskaźnika skanalizowania, co świadczy o podejmowanych kolejnych inwestycjach na rzecz poprawy jakości stosunków wodnych i zapewnienia odpowiedniej jakości infrastruktury sieciowej.

Wykres 7. Wskaźnik zwodociągowania i skanalizowania obszaru Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie na bazie danych GUS

Zgodnie z publikowanymi wynikami Ewidencji zbiorników bezodpływowych/ przydomowych oczyszczalni za 2023, na terenie Gminy notuje się 373 gospodarstwa, które korzystały z indywidualnych systemów zagospodarowania ścieków komunalnych, w tym 64 gospodarstwa korzystające z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 290 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Dane te mają jednak charakter szacunkowy, co determinowane jest brakiem konieczności zgłaszania zmian w zakresie systemu zagospodarowania ścieków. Jedynie sukcesywne kontrole nieruchomości nie podłączonych do zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej pozwoliłyby najpełniej określić rzeczywisty udział poszczególnych form, jak również wzmocniłyby poziom ochrony środowiska, w tym również zasobów glebowych i wodnych.

Na terenie Gminy działa też Gminna Spółka Wodna, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych właścicieli i użytkowników gruntów rolnych w obrębie sołectw: Gostycyn, Wielki Mędromierz, Przyrowa i Bagienica. Na terenie Gminy, na koniec

roku 2022 odnotowano 26 km rowów melioracyjnych oraz 263 ha gruntów zdrenowanych, zapewniając tym samym jedno z podstawowych działań sprzyjających regulowaniu i utrzymaniu odpowiedniej jakości stosunków wodnych.

Kluczowe jest zatem podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia udziału obszarów zwodociągowanych, zmeliorowanych i skanalizowanych. Realizacja działań inwestycyjnych polegających na budowie sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich często jest mało efektywnym ekonomicznie rozwiązaniem, z uwagi na układ przestrzenny gminy i konieczność budowy wielokilometrowych sieci. Alternatywą dla tego typu działań są indywidualne systemy oczyszczania ścieków, do których nawiązuje również Aktualizacja Krajowego Programu Odprowadzania Ścieków Komunalnych.

Sieć gazowa i ciepłownictwo

Przez teren gminy Gostycyn przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Świecie – Chojnice o długości 6,9 km, z którego istnieje możliwość doprowadzenia gazu do Gostycyna i okolic. Dane publikowane przez Polską Spółkę Gazownictwa wskazują, że Gmina Gostycyn nie jest obszarem, w którym świadczona jest usługa dystrybucji gazu.

Co również istotne, należąca do PGNiG Polska Spółka Gazownictwa ogłosiła, że w latach 2022-2023 nie prowadziła działań związanych z podłączaniem nowych inwestorów do sieci gazowej. Wynikało to z faktu, iż środki inwestycyjne spółki na lata 2022-2023 zostały w pełni zarezerwowane na realizację zawartych już umów przyłączeniowych i PSG nie posiadała nowych źródeł finansowania dla kolejnych inwestycji przyłączeniowych. Gmina Gostycyn znajduje się na obszarze podlegającym Oddziałowi Zakładowi Gazowniczemu w Bydgoszczy, jednostką terenową jest Gazownia w Tucholi.

Na terenie Gminy Gostycyn nie występują scentralizowane systemy ciepłownicze. Przeważa system źródeł lokalnych ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. W końcowym zużyciu energii dla budynków mieszkalnych dominuje węgiel kamienny, miał węglowy, drewno i odpady z drewna. Znajdujące się na terenie gminy kotłownie lokalne opalane są węglem, olejem oraz biomasą i zaopatrują w ciepło zakłady handlowo-usługowe. Z kolei kotłownie zlokalizowane na terenie placówek oświatowo-wychowawczych gminy w głównym stopniu zasilane są olejem opałowym oraz peletem.

Co jednak istotne, w wyniku dostępności programów rządowych skierowanych na zwiększenie ochrony środowiska naturalnego i jego poszczególnych komponentów, w tym m.in. Programu Czyste Powietrze znacząca liczba mieszkańców zamieszkujących domy jednorodzinne podjęła działania z zakresu wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, jak również przeprowadziła szereg działań modernizacyjnych w swoich domach, zwiększając tym samym poziom energooszczędności efektywności eksploatacyjnej.

System gospodarowania odpadami

Zadanie związane z obsługą gospodarki odpadami, zgodnie z coroczną Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gostycyn odbywa się w następujących formach:

- segregacji prowadzonej przez mieszkańców, tzw. segregacja „u źródła”,
- segregacji w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanego w Gostycynie.

Segregacja „u źródła” w Gminie prowadzona jest zgodnie z obowiązującym Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gostycyn polega na zobowiązaniu właścicieli nieruchomości do selektywnego zbierania poszczególnych odpadów komunalnych. Podmiotem realizującym usługę odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu Gminy jest Przedsiębiorstwo Komunalne w Tucholi Sp. Z o.o. zgodnie z zawartą umową.

Zgodnie z deklaracjami o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2023 roku, 100% mieszkańców Gminy Gostycyn zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.

W miejscowości Gostycyn działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który pozostaje dostępny dla mieszkańców obszaru Gminy. PSZOK przyjmuje odpady w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, odpadów opakowaniowych wielomateriałowych, bioodpadów, odpadów niebezpiecznych, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych i mebli, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów rozbiórkowych i budowlanych, odpadów tekstyliów i odzieży oraz odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki.

Zgodnie z corocznie publikowanymi analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Gostycyn, widoczną tendencją pozostaje stały trend w aspekcie masy odbieranych odpadów komunalnych. W roku 2023 z terenu Gminy odebrano 1 429,67 Mg odpadów komunalnych, w ramach których największy udział miały opady niesegregowane (702,76 Mg), odpady ulegające biodegradacji (209,84 Mg) i opakowania z tworzyw sztucznych (114,62 Mg). Utrzymujący się corocznie wysoki poziom niesegregowanych odpadów, determinujący ogólną masę odbieranych odpadów komunalnych może wskazywać na niewystarczającą świadomość ekologiczną społeczności lokalnej w zakresie segregacji i możliwości ponownego przetworzenia odpadów, co zatem pozwala wnioskować o potrzebie kontynuacji i wdrożenia dalszych działań z zakresu edukacji ekologicznej wraz z działaniami usprawniającymi systematykę gospodarki odpadowej.

Infrastruktura drogowa

Główną osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 237, a połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami zapewnia dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych. Gmina obecnie pozbawiona jest komunikacji kolejowej, a w ograniczonym stopniu funkcjonuje komunikacja autobusowa odpowiadająca za przewóz osobowy.

Większość dróg będących w zarządzie Wójta Gminy Gostycyn należy do kategorii dróg zbiorczych (Z) lokalnych (L) i dojazdowych (D). Łączny kilometr dróg gminnych wynosi 82,342 km, z czego drogi gruntowe stanowią 34,436 km zaś ponad 47, 9 km to drogi utwardzone, w tym drogi tłuczniowe (11,321 km), brukowe (0,450 km), z kostki (6,068 km), betonowe (0,450 km) i bitumiczne (29,617 km). Prowadzona okresowa kontrola stanu technicznego dróg gminnych wskazała, iż zasadniczo drogi bitumiczne, jak również wykonane z kostki brukowej i drogi tłuczniowe pozostają w klasie C, tj. ich stan określony jest jako zadowalający, natomiast w przypadku dróg brukowych i betonowych określono klasę D, co jest równoznaczne ze złym stanem technicznym. Na bazie dokonywanych przeglądów, planowane są działania z zakresu modernizacji i remontów dróg gminnych, jak również ich bezpośredniego przydroża, w tym regulowania poboczy, budowy i modernizacji chodników, inwestycji w ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne oraz pielęgnację zadrzewienia przydrożnego.

Operatorem świadczącym usługi publicznego transportu zbiorowego w gminnych przewozach pasażerskich jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Bydgoszczy. Realizuje połączenia komunikacyjne na trasach łączących wszystkie 10 sołectw. Przewozy regularne odbywają się na podstawie systemu biletowego, w ramach którego zakup biletu umożliwia przejazd, bez względu na ilość kilometrów do pokonania. Stawki biletów ustalane są i przyjmowane w drodze zarządzeń Wójta Gminy Gostycyn. Szacuje się, że w roku 2023 liczba pasażerów publicznego transportu zbiorowego zarządzanego przez gminę wyniosła 2 900 osób. Od 2021 roku na mocy Porozumienia Międzygminnego (Gminy Gostycyn i Gminy Koronowo) z sukcesem sprawdza się linia komunikacyjna mająca charakter użyteczności publicznej o nazwie: Gostycyn – Kamienica – Pruszcz – Motyl – Mąkowsko, dzięki której mieszkańcy mogą bezpośrednio dojechać do Bydgoszczy.

Dowóz dzieci do szkół na terenie Gminy Gostycyn ma charakter przewozów regularnych specjalnych świadczonych przez Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. z o.o. w Gostycynie. Bilety miesięczne są finansowane w 51% przez Gminę Gostycyn, a w 49% przez Urząd Marszałkowski Województwa kujawsko-Pomorskiego (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym). Przedsiębiorstwo gminne „Kamionka” Sp. z o.o. realizowała dowóz dzieci do szkół na poziomie 245 dzieci.

Wobec powyższego, działania podejmowane przez Gminę zapewniają mobilność mieszkańców na podstawowym poziomie, realizując zarówno połączenia lokalne – w obrębie całej Gminy, jak również regionalne – z Tucholą i Miastem Bydgoszcz. Obecne rozwiązania komunikacyjne nie zapewniają połączeń ze Świeciem. Zwiększający się ruch drogowy i wzrastająca liczba pojazdów mechanicznych, w tym pojazdów osobowych i ciężarowych, autobusów oraz typowych dla obszarów wiejskich maszyn rolniczych powoduje, iż drogi są jednym z najbardziej eksploatowanych elementów infrastruktury sieciowej. Co również istotne, tuż obok dróg gminnych i powiatowych przebiegających przez obszar Gminy, kluczowe dla zapewniania odpowiedniej jakości infrastruktury drogowej jest również jej bezpośrednie otoczenie, w tym uregulowane pobocze, chodników, regulowane zjazdów z dróg publicznych czy dostępność ścieżek rowerowych, na które może być przeniesiony ruch rowerowy, a tym samym niechronieni uczestnicy ruchu drogowego. Przez obszar Gminy przebiega też nieużytkowana linia kolejowa, której rewitalizacja umożliwiłaby połączenie z ośrodkiem regionalnym.

Ścieżki rowerowe

Przez obszar Gminy Gostycyn przebiegają ścieżki i trasy rowerowe, które są elementem nie tylko uzupełniającym względem infrastruktury drogowej, ale również elementem zwiększającym atrakcyjność turystyczną. Całkowita długość ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy wynosi 2,3 km, przy czym ścieżki te znajdują się przy drogach powiatowych, nad którymi zarząd sprawuje powiat tucholski (1,6 km) oraz województwo kujawsko-pomorskie (0,7 km).

Podejmując działania mające na celu wzmocnienie bezpieczeństwa drogowego, w tym w szczególności działań zmierzających do wzmocnienia ochrony niechronionych uczestników ruchu drogowego, Gmina Gostycyn uznaje rozwój sieci ścieżek rowerowych jako jedno ze strategicznych działań, a tym samym bazuje na przygotowanej koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych. Zgodnie z koncepcją, do 2030 roku zaplanowano budowę następujących odcinków dróg rowerowych:

- 1. przy drodze gminnej 010501C – Gostycyn- Przyrowa- Wielki Mędromierz, szacunkowa długość: 6,4 km;
- 5. przy drodze gminnej 010502C – Wielki Mędromierz – Wysoka Wieś, szacunkowa długość: 1,7 km;

- 6. przy drodze wojewódzkiej 237 – Łyskowo – Tuchola, szacunkowa długość: 3,3 km;
- 8. przy drodze powiatowej 1038C – Gostycyn- Piła, szacunkowa długość: 2,7 km;
- 9. przy drodze gminnej 010562C – Gostycyn – jezioro Nogawica, szacunkowa długość: 1,5 km;
- 11. ścieżka łącząca: Kamienica – „dr Na Łoh” – Wielka Klonia, szacunkowa długość: 3 km;
- 12. ścieżka łącząca: „dr. Na ŁOH”- Wielka Klonia, szacunkowa długość: 3,2 km;
- 16. przy drodze gminnej 010514C – Bagienica – Pruszcz Wyb., szacunkowa długość: 5 km,
- 22. Ścieżka Pruszcz – Motyl,
- 23. Ścieżka przy drodze Piła- Łyskowo.

Mapa 8. Projektowany rozwój sieci ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy Gostycyn

Źródło: Prognozowany plan rozwoju sieci dróg rowerowych w Gminie Gostycyn

Z kolei, w ramach późniejszych planów, realizowanych również po 2030 roku przewiduje się działania skierowane na budowę dróg rowerowych:

- 2. przy drodze wojewódzkiej 237 – Gostycyn – Łyskowo, szacunkowa długość: 3,9 km;
- 3. przy drodze gminnej 010518C i drodze powiatowej 1032C – Przyrowa- Wielka Klonia, szacunkowa długość: 4,4 km;
- 4. przy drodze powiatowej 1021C – Łyskowo – Wielki Mędromierz, szacunkowa długość: 2,7 km;
- 10. przy drogach gminnych 010529C - 010535C – Gostycyn – Kamienica – „dr. Na ŁOH”, szacunkowa długość: 3,7 km;
- 13. przy drodze wojewódzkiej 237 – Kamienica – Pruszcz, szacunkowa długość: 3,4 km;
- 14. ścieżka łącząca Kamienicę i Pruszcz, szacunkowa długość: 2,8 km;
- 15. przy drodze gminnej 010525C – Pruszcz – Bagienica, szacunkowa długość: 1,6 km;
- 17. ścieżka łącząca Wielki Mędromierz – drogę wojewódzką 241, szacunkowa długość: 2 km;
- 18. ścieżka łącząca Karczewo, przebiegająca przez rzekę Kamionka, szacunkowa długość: 1,3 km.

1.5. System zarządzania, partnerstwo i gospodarka finansowa Gminy Gostycyn

Gmina Gostycyn jest wspólnotą samorządową, realizującą zadania własne i zlecone, organizując życie społeczności lokalnej oraz zabezpieczając interes społeczno-gospodarczy mieszkańców wraz z zapewnieniem realizacji ich podstawowych potrzeb. Gmina realizuje zadania samodzielnie lub przez wyodrębnione podmioty, w tym gminne jednostki organizacyjne oraz jednostki pomocnicze, działające w formie sołectw

Tabela 2. Jednostki organizacyjne i pomocnicze Gminy Gostycyn

Jednostki organizacyjne Gminy Gostycyn	Jednostki pomocnicze Gminy Gostycyn
— Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostycynie, — Gminny Ośrodek Kultury w Gostycynie, — Gminna Biblioteka Publiczna w Gostycynie, — Przedszkole "Niezapominajka" w Gostycynie, — Żłobek "Motylek" w Gostycynie, — Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gostycynie, — Szkoła Podstawowa im. ks. Józefa Bruskiego w Pruszczu	— Bagienica, — Gostycyn, — Łyskowo, — Małą Klonia, — Pruszcz, — Przyrowa, — Wielka Klonia, — Wielki Mędromierz, — Kamienica, — Piła

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy działa zawiązana Gminna Spółka Wodna, której głównym celem jest prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych wraz z bieżącym monitoringiem terenów, na których niezbędna do przeprowadzenia jest melioracja i drenaż. Z kolei działania z zakresu usług wodociągowo-kanalizacyjnych, budowy dróg z kostki betonowej, płyt JUMBO, płyt ażurowych, remontów dachów i budynków, usług wynajmu autobusów i busów świadczy Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. Z o.o., w której 100% udziałów posiada Gmina Gostycyn.

Gmina Gostycyn jest również członkiem inicjatyw partnerskich i związkowych mających na celu rozwój lokalny i regionalny. Wraz z innymi samorządami powiatu tucholskiego tworzy Tucholski Związek Powiatowo-Gminny, jak również jest członkiem Partnerstwa „Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie”, które swoimi działaniami nawiązujące do rozwoju lokalnego realizowanego wspólnie przez organizacje pozarządowe, samorządy, lokalne instytucje, rolników i przedsiębiorców na najniższym szczeblu zarządzania terytorialnego.

Badanie gospodarki finansowej wskazało, że Gmina Gostycyn corocznie odnotowuje wyższy poziom dochodów przy jednoczesnym wzroście wydatków w roku 2023. Gminę charakteryzuje pozytywne bilansowanie finansowe, wskazujące, iż poziom dochodów przekracza poziom wydatków, pozwalając tym samym na utrzymanie stabilnej sytuacji gospodarczej i finansowej oraz realizację dalszych zadań inwestycyjnych na rzecz rozwoju lokalnego. Zarówno poziom dochodów, jak i wydatków na jednego mieszkańca przyjmuje corocznie wartości wzrostowe. Średnia wartość dochodu i wydatków na 1 mieszkańca jest wyższa niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu tucholskiego.

Podsumowując, zarówno system zarządzania Gminy Gostycyn, jak i jej dostępne zaplecze zapewniają wysoką jakość usług publicznych i efektywne gospodarowanie środkami publicznymi. Zidentyfikowaną potrzebą z zakresu świadczenia usług publicznych i działalności administracyjnej jest podjęcie dalszych działań z zakresu cyfryzacji, zwiększającym tym samym dostępność do pomocy samorządowej, jak i bezpośredniego oddziaływania Gminy na jakość życia mieszkańców. Ponadto Gmina charakteryzuje się stabilną sytuacją finansową, zdolną do sfinansowania realizowanych inwestycji, jak również podjęcia kolejnych kroków inwestycyjnych. Jest aktywnym podmiotem ubiegającym się o środki zewnętrzne na wszelkiego rodzaju działania wspomagające jakość życia i spójność regionalną, co pozwala również sądzić, że Gmina jest znaczącym i konkurencyjnym sąsiadem dla pobliskich samorządów.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywanym instrumentem podczas wskazywania silnych i słabych stron jednostki samorządu terytorialnego, wspierając się również o szanse (potencjały i korzystne tendencje) i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów. Szczegółowo analiza SWOT polega na rozważeniu:

- *Sił (Strengths)* – **mocnych stron** – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzących podstawy dla rozwoju, podnoszących atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,
- *Słabości (Weaknesses)* – **słabych stron** – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój jednostki lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycję zarówno w oczach mieszkańców, jak i inwestorów zewnętrznych,
- *Szans (Opportunities)* – **czynników zewnętrznie pozytywnych** – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi Gminy,
- *Zagrożenia (Threats)* – **czynników zewnętrznie negatywnych** – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój Gminy.

Czynniki usystematyzowane, jako mocne i słabe strony Gminy Gostycyn traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia traktowane są jako uwarunkowania zewnętrzne, których zaistnienie w otoczeniu Gminy może na nie oddziaływać, przyczyniając się do wzmocnienia silnych stron, bądź też do ograniczenia lub wyeliminowania słabych stron.

Tabela 3. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
— system zabezpieczeń społecznych odpowiadający trendom demograficznym, — dostępność podstawowej opieki zdrowotnej, — dostępność do podstawowych usług medycznych z zakresu rehabilitacji i fizjoterapii, — działalność i dostępność do dziennych ośrodków wsparcia dla seniorów, — dostępność opieki stomatologicznej, — względna bliskość do specjalistycznej opieki zdrowotnej realizowanej w warunkach szpitalnych, — dostępność poradnictwa psychologicznego w ramach Punktu Konsultacyjnego, — rozwinięta oferta edukacyjna i wychowawcza prowadzona przez jednostki organizacyjne Gminy, — wysoki udział dzieci objętych opieką przedszkolną, — dostępność opieki żłobkowej, — realizacja dowozu dzieci do szkół z terenu Gminy, — dostępność edukacji językowej w ramach podstawy programowej, — wyposażone zaplecze biblioteczne, — dostępność oferty zajęć pozalekcyjnych,	— spadkowa liczba ludności, — ujemne saldo migracji i niski przyrost naturalny, — postępujące zjawisko starzejącego się społeczeństwa, — niewystarczające skupienie edukacji podstawowej na rozwoju kompetencji z zakresu języka obcego i matematyki, — wysoki udział gospodarstw i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, — niższe wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego i matematyki względem średniej powiatu i województwa, — niewystarczające rezultaty działań podejmowanych w ramach pomocy społecznej, — jednym z głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych jest alkoholizm, — powielanie utrwalonych wzorców rodzinnych i społecznych jako jedna z głównych przyczyn bezrobocia i uzależnienia bytu od świadczeń społecznych, — zjawisko bezrobocia dotyczące głównie ludzi młodych, do 35 r. ż. oraz kobiet, — niewielki obszar objęty monitoringiem,

— aktywna działalność społeczności lokalnych w ramach organizacji społecznych, — spadkowy trend dotyczący bezrobocia, — spadkowa liczba osób długotrwale bezrobotnych, — dostępny i spójny system zabezpieczenia publicznego – służb policyjnych, straży pożarnej, — dostosowana do potrzeb mieszkańców oferta kulturalna, — bogactwo kulturowe obszaru, o którym świadczą zachowane przykłady dziedzictwa, w tym zabytków, tradycji i zwyczajów lokalnych, — oferta biblioteczna odpowiadająca standardom cyfrowym, — wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe determinujące atrakcyjność Gminy, — pozostałości po jedynych w Polsce północnej historycznych podziemnych kopalniach węgla brunatnego, — dostępność strzeżonego kąpieliska, stancji wodnej zaplecza rekreacyjno-sportowego, — rozwinięta i odpowiadająca zapotrzebowaniu społecznemu działalność sportowa, — aktywna promocja zdrowia, — wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych – wzrastający wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców, — przedsiębiorczość oparta o mikro i małe przedsiębiorstwa, — rozbudowany system przyrodniczy zwiększający atrakcyjność Gminy, — liczne obszary zazielenione na obszarze Gminy, — rozmieszczenie na terenie Gminy naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych, — wzrastający udział OZE w sektorze prywatnym i publicznym, — wzrastająca dostępność i standard do budynków mieszkalnych i mieszkań na terenie Gminy, — stopniowo wzrastający wskaźnik skanalizowania Gminy, — dostępność terenów inwestycyjnych na terenie Gminy, — dominujący udział rolnictwa w gospodarce gminnej, — sprzyjające warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa, — wzrastająca liczba gospodarstw i nieruchomości rolnych, — zjawisko łączenia pracy zarobkowej z pracą w sektorze rolniczym, — dostępność Punktu Selektywne Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy, — corocznie osiąganym wymagane poziomy recyklingu, co może świadczyć o efektywnym systemie gospodarowania odpadami, — spójna sieć dróg powiatowych i gminnych, — bieżące działania remontowe i modernizacyjne infrastruktury drogowej,	— niska efektywność energetyczna i eksploatacyjna budynku GOK, co powoduje znaczne nakłady finansowe na rzecz utrzymania obiektu, — znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, — brak dużych przedsiębiorstw na terenie Gminy, — walory przyrodnicze jako czynnik ograniczający rozwój inwestycyjny i gospodarczy, — niemal wszystkie JCWP, poza Sępólną, ujęte jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, — obszary zagrożonego powodzią – sąsiedztwo Brdy, dolina Kamionki i Zbiornika Koronowskiego, — zły stan obecnych urządzeń melioracyjnych, — obszar gminy zagrożony suszą w stopniu znacznym, — niewystarczające działania i rozwiązania retencyjne i melioracyjne, — niewystarczający stan techniczny i wydajność infrastruktury SUW, — brak gazyfikacji i systemowego zaopatrzenia w ciepło, — niewystarczająca dostępność ścieżek rowerowych na terenie Gminy, — niewystarczający rozwój lokalnych inicjatyw turystycznych, — małe zasoby ludzkie tworzące i realizujące ofertę turystyczną – zbyt mała liczba przewodników, personelu do obsługi ruchu turystycznego itp., — brak wspólnej i komplementarnej oferty turystycznej regionu.
--	---

— dostęp do komunikacji publicznej realizującej połączenia lokalne i regionalne, — stabilna sytuacja finansowa Gminy, — działające lokalne inicjatywy turystyczne – wioski tematyczne (zwłaszcza Wioska Górnicza), — zasoby dziedzictwa kulturowego (np. tradycyjna borowiacka zabudowa), — podmioty i osoby odpowiedzialne za turystykę w regionie są otwarte na współpracę, — lokalne tradycje rękodzielnicze, — tradycyjna, rozpoznawalna estetyka (charakterystyczna zabudowa, stroje i haft borowiacki) — dostępność komunikacyjna.	
Szanse	Zagrożenia
— przynależność do lokalnych i regionalnych obszarów funkcjonalnych, w tym do: • Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi, • Partnerstwa „Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie” — harmonijny i uporządkowany ład przestrzenny opracowany na bazie Planu ogólnego Gminy Gostycyn, — wzrastające zainteresowanie turystów regionem Borów Tucholskich, w tym szukających zaplecza noclegowo-turystycznego na terenie Gminy Gostycyn, — rozwój atrakcji turystycznej bazującej na dziedzictwie kulturowym podziemnych kopalń węgla brunatnego w Pile jako ponadregionalnej atrakcji turystycznej, — sprzyjające warunki dla rozwoju działalności agroturystycznej, — potencjał dla rozwoju sektora usług turystycznych i tworzenia nowych miejsc pracy, — odwrót części turystów od popularnych, zatłoczonych destynacji (góry, morze), poszukiwanie miejsc wciąż pustych, — potencjał dla rozbudowy gospodarki lokalnej, — korzystane warunki dla rozwoju OZE, w tym z wykorzystaniem energii wiatrowej, — podejmowane programy rządowe z zakresu rozwoju mieszkalnictwa, — przynależność wyznaczonego obszaru Gminy do Aglomeracji Gostycyn, — możliwość pozyskiwania i wykorzystywania środków unijnych w ramach perspektywy finansowej UE 2021-2027, — rozwój współpracy sektora publicznego, prywatnego oraz społecznego, w tym z organizacjami pozarządowymi, — nawiązania trwałej współpracy z innymi samorządami w regionie, w kraju i poza nim,	— prognozowane starzenie się społeczeństwa i proces depopulacji, — powielanie utrwalonych wzorców rodzinnych i społecznych jako jedna z podstawowych przyczyn bezrobocia, — wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne, rosnąca liczba pacjentów z chorobami przewlekłymi, — migracja zdolnych, wykształconych i wysoko wykwalifikowanych mieszkańców regionu, — zmniejszanie się opłacalności prowadzenia działalności rolniczej, — brak zainteresowania przyszłych inwestorów lokowaniem działalności na terenie Gminy, — ryzyko reemisji koronawirusa i innych szczepów zakaźnych powodujących wielopoziomowe konsekwencje dla społeczności i gospodarki lokalnej, — postępujące zmiany klimatu wraz z degradacją środowiska naturalnego i przyrodniczego przez postępującą antropopresję, — postępująca inflacja, — rosnące koszty modernizacji, remontów, budowy i utrzymania infrastruktury, — dewastacja miejsc rekreacyjnych i wypoczynkowych, — niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych na własny rozwój, — niewystarczający poziom wiedzy oraz praktycznego doświadczenia mieszkańców w inicjowaniu powstawania i prowadzenia nowoczesnych atrakcji turystycznych.

— prowadzenie polityki proekologicznej, — sprzyjające warunki do rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej, — wykorzystywanie dobrych praktyk doświadczeń nabytych w poprzednich latach, — aktywna promocja Gminy i budowanie jej silnej pozycji konkurencyjnej w regionie i poza nim.	
---	--

Źródło: opracowanie własne

3. Założenia strategiczne dla Gminy Gostycyn

3.1. Wizja i misja

Wizja rozwoju jest opisem pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2032 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, w tym władze gminne, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz pozostałe grupy interesu, wykorzystując przy tym dostępne możliwości oparte na potencjałach, atutach i szansach pojawiających się dla rozwoju lokalnego. Wyrazem wizji jest prognostyczne spojrzenie na Gminę, określające cel, do którego zmierza wraz ze wskazaniem zasadniczych kierunków działania, niezbędnych dla rozwoju lokalnego Gminy Gostycyn.

Wizję Gminy określono jako:

Gostycyn, gminą charakteryzującą się wysoką jakością życia, atrakcyjną ofertą oświatową, kulturalną, rekreacyjną i turystyczną bazującą na zrównoważonej gospodarce, lokalnym potencjale endogenicznym i czystym środowisku. Gmina Gostycyn - samorządem opierającym swój rozwój na utrwalonym ładzie przestrzennym, powszechnym bezpieczeństwie oraz aktywnym i zintegrowanym społeczeństwie.

Strategia Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą i przestrzenną, zwracając uwagę zarówno na atuty i walory obszaru, jak również na obszary wymagające interwencji i poprawy. Proces tworzenia, a następnie realizacji założeń Strategii, jest procesem zmierzającym do osiągnięcia stanu pożądanego- docelowego, w którym zarówno obszar społeczny, gospodarczy, jak i przestrzenny charakteryzują się wysoką jakością, spójnością i kompleksowym, wzajemnym oddziaływaniem. Proces dojścia do takiego stanu opisuje misja, skoncentrowana na podstawowych wartościach i działaniach, poprzez realizację których możliwe będzie osiągnięcie ustalonej wizji. Wobec tego, **misją Gminy Gostycyn** jest:

Systematyczne podejmowanie zadań publicznych na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju społecznego i gospodarczego, w tym zwiększenia efektywności turystycznej i przedsiębiorczej wraz z rozbudową infrastruktury technicznej sprzyjającej spójności regionalnej.

3.2. Cele strategiczne i kierunki działań

Przeprowadzona diagnoza strategiczna stanu aktualnego Gminy Gostycyn, w tym ukazanie najważniejszych aspektów sfery społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej wraz ze wskazaniem uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych pozwoliło na określenie podstawowych

założeń strategicznych ukazujących cele strategiczne będące wyrazem działań długofalowych oraz cele operacyjne i kierunki działań ukazujące podejście krótkofalowe względem rozwoju Gminy Gostycyn.

Układ założeń prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 4. Układ celów strategicznych i operacyjnych

Cele strategiczne			
I. Atrakcyjne warunki zamieszkania determinujące wysoką jakość życia mieszkańców Gminy Gostycyn	II. Wzmocniony i racjonalnie wykorzystywany potencjał gospodarczy	III. Dostępna przestrzeń, kompleksowa infrastruktura i czyste środowisko naturalne	IV. Wysoki standard oferowanych usług publicznych
Cele operacyjne			
I.I. Dostępne i dobrej jakości zaplecze służące organizacji życia mieszkańców Gminy I.II. Dostosowane środowisko i oferta edukacyjna, adekwatna względem identyfikowanych potrzeb I.III. Zagospodarowana przestrzeń i atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna i turystyczna	II.I. Sprawy system zarządzania i wspierania działalności rolniczej II.II. Zapewnione warunki dla rozwoju gospodarczego Gminy	III.I. Zrównoważona polityka planistyczna Gminy III.II. Sprawna oraz powszechnie dostępna infrastruktura sieciowa III.III. Kompleksowa i bezpieczna mobilność mieszkańców Gminy III.IV. Zrównoważony rozwój i racjonalne wykorzystywanie zasobów przyrodniczych	IV.I. Profesjonalizacja kadr oraz usług publicznych IV.II. Rozpoznawalny wizerunek Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny I. Atrakcyjne warunki zamieszkania determinujące wysoką jakość życia mieszkańców Gminy Gostycyn

Realizacja celu strategicznego obejmuje szeroko zakreślone działania na rzecz zwiększenia jakości życia mieszkańców Gminy Gostycyn, w tym dążenia do wysokiej jakości kapitału społecznego, dostosowanej i atrakcyjnej oferty edukacyjnej realizowanej w oparciu o wysoki standard infrastruktury szkolnej wraz z zapewnieniem publicznej opieki żłobkowej i przedszkolnej. Szczególne znaczenie nadane zostało realizacji działań z zakresu rozwoju mieszkalnictwa, w tym kontynuacji podjętych już działań mających na celu budowę budynków mieszkalnych, w których możliwy będzie najem na zasadach preferencyjnych, jak również zapewnieniem lokali komunalnych. Szczególne znaczenie nadano również zapewnieniu mobilności mieszkańców Gminy, w tym zapewnieniu rozwiązań organizacyjnych zakresu możliwości dojazdu do pracy w innych miejscowościach czy gminach sąsiednich, co znacząco wpłynie na wzrost jakości warunków osiedlania się na terenie Gminy Gostycyn. Realizacja działań ujętych w ramach przedmiotowego celu strategicznego wskazuje również na potrzebę bieżącego dostosowywania oferty medycznej i profilaktyki wraz z promocją zdrowia, w tym również potrzeby ochrony i dbałości kondycji psychofizycznej. Szczególne miejsce poświęcone zostało również osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym osobom uzależniającym swój byt

od świadczeń pomocy społecznej oraz osobom bezrobotnym. Skoncentrowano się na działaniach mających na celu wyprowadzenie osób wykluczonych społecznie z kryzysu wraz z budowaniem ich samodzielności aktywności społeczno-zawodowej. Z uwagi na postępujące zmiany demograficzne, szczególne miejsce poświęcono również seniorom, w tym skupiając się na rozszerzeniu form aktywizacji i opieki nad grupą senioralną, która zgodnie z prognozami demograficznymi corocznie będzie się zwiększała.

W ostatnim celu operacyjnym uwagę skupiono na działaniach związanych z zagospodarowaniem przestrzeni gminnej w sposób, który pozwoli na rozwój i wprowadzenie nowych elementów oferty kulturalnej i rekreacyjnej.

Realizacja wszystkich kierunków ujętych w formule celów operacyjnych zbliża Gminę Gostycyn do stworzenia wizerunku gminy opartej o atrakcyjne warunki osiedleńcze, w tym z powszechnie dostępnym systemem usług publicznych i mieszkaniowych.

Tabela 5. Charakterystyka celu strategicznego I.

Cel operacyjny I.1. Dostępne i dobrej jakości zaplecze służące organizacji życia mieszkańców Gminy	
Kierunek działań I.1.1. Dostosowywanie zaplecza mieszkaniowego sprzyjającego osiedlaniu się na terenie Gminy	Realizacja przedmiotowego kierunku skierowana jest na działania zmierzające do rozwoju mieszkalnictwa, w tym zapewnienia odpowiedniego standardu i dostępności do mieszkań i budynków mieszkalnych na terenie Gminy. Istotnym pozostaje zarówno przygotowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo jedno i wielorodzinne, jak również zasadnym pozostaje kontynuacja podjętych już zobowiązań z zakresu realizacji rządowego programu budownictwa społecznego. Istotnym jest także zapewnienie lokali mieszkalnych dla osób pozostających w trudnych sytuacjach życiowych, tj. mieszkań komunalnych. Katalog przykładowych zadań: — Adaptacja terenów pod inwestycje warunkujące rozwój gospodarki mieszkaniowej, — Kontynuacja realizacji rządowego programu mieszkaniowego, — Poszerzenie bazy mieszkalnictwa komunalnego, w tym adaptacja obiektów na cele mieszkaniowe, m.in. w Kamienicy, — Działania na rzecz mobilności mieszkańców, w tym zapewnienie dojazdu do pracy poza miejscem zamieszkania.
Kierunek działań I.1.2. Zachowanie wysokiej jakości opieki zdrowotnej	Niezbędnym dla budowy spójnego i silnego społeczeństwa jest powszechna dostępność do opieki zdrowotnej i świadczeń medycznych, wspomagających mieszkańców Gminy w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia. Kluczowe będzie prowadzenie działań mających charakter profilaktyczny względem utrzymania dobrego stanu zdrowia i kondycji fizycznej. Katalog przykładowych zadań: — Promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców, — Realizacja programów profilaktycznych, w tym z zakresu przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym, — Działania na rzecz wspierania gostycyńskiej oferty ochrony zdrowia, adekwatnej względem potrzeb społeczności lokalnej.
Kierunek działań I.1.3.	Realizacja kierunku skupia się na wzmocnieniu i dostosowaniu polityki senioralnej do wzrastających potrzeb tej grupy społecznej. Kluczowym

Skuteczna polityka społeczna przeciwdziałająca bierności mieszkańców i marginalizacji społecznej	pozostaje również dążenie do realizacji działań wspierających seniorów wraz ze stwarzaniem i rozwijaniem możliwości między i wielopokoleniowej integracji społecznej. Właściwością charakteryzującą społeczeństwo zintegrowane i obywatelskie jest zaangażowanie i aktywna postawa, dlatego jako jedno z kluczowych wyzwań uznaje się dążenie do zwiększenia aktywności społecznej i zawodowej. Istotnym założeniem jest też eliminowanie oraz minimalizowanie barier i przeszkód, które mogłyby zagrażać pełnemu włączeniu społecznemu. Zakres realizacji wskazanego kierunku dotyczy wszystkich sfer, w tym sfery infrastrukturalnej poprzez dążenie do zwiększenia dostępności architektonicznej do budynków i przestrzeni publicznych, jak również sfery społecznej, w tym dostosowanej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, umożliwiającej pełne wykorzystanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Priorytet nadawany jest również działaniom aktywizującym społeczność lokalną do większego zaangażowania w sprawy lokalne, w tym również za pośrednictwem funkcjonujących stowarzyszeń i sektora NGO. Katalog przykładowych zadań: — Rozwój zakresu działalności form aktywizujących seniorów wraz z bieżącym monitoringiem skali zapotrzebowania względem zwiększenia dostępności do dziennych ośrodków wsparcia, — Realizacja programów z zakresu aktywizacji i reintegracji społeczno-zawodowej, — Likwidowanie barier dostępowych ograniczających udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ofercie wspierającej i rozwijającej, — Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego dedykowanego osobom wykluczonym społecznie, — Współpraca międzysektorowa na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel operacyjny I.II. Dostosowane środowisko i oferta edukacyjna, adekwatna względem identyfikowanych potrzeb	
Kierunek działań I.II.1. Modernizacja oraz systematyczne wyposażenie placówek szkolnych w sprzęt niezbędny do podnoszenia jakości edukacji	Priorytet wskazuje na działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości standardu technicznego placówek szkolnych i infrastruktury sportowej przynależącej do placówek wraz z wyposażeniem ich w niezbędny sprzęt, pomoce dydaktyczne oraz technologie odpowiadające optymalizacji procesu kształcenia i tworzenia atrakcyjnej oferty edukacyjnej. Katalog przykładowych zadań: — Bieżące remonty i modernizacja placówek włączonych w sieć placówek edukacyjnych, w tym m.in. Termomodernizacji Szkoły Podstawowej w Pruszczu, — Dostosowywanie bezpośredniego otoczenia szkół, w tym modernizacja zaplecza sportowego
Kierunek działań I.II.2. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i dostosowanie jej do potrzeb identyfikowanych wynikami egzaminów ósmoklasisty	Kierunek wskazuje na różnorodne działania z zakresu rozbudowy i zwiększenia atrakcyjności dostępnej dla dzieci i młodzieży oferty dydaktycznej realizowanej w formule zajęć szkolnych i pozaszkolnych, adekwatnych do pasji i zainteresowań uczniów. Ponadto, jako kluczowe uznaje się przede wszystkim działania zmierzające do rozwijania kompetencji kluczowych uczniów, w tym wdrażania do oferty programowej zajęć rozwijających i wyrównawczych, na bazie których uczniowie rozwijają będą podstawowe umiejętności.

	Katalog przykładowych zadań: — Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych mających na celu kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów
Kierunek działań I.II.3. Zabezpieczenie opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym	Kierunek wskazuje na działania skierowane na bieżące monitorowanie potrzeb związanych z zapewnieniem opieki przedszkolnej i żłobkowej. Realizacja dotyczy zarówno działań infrastrukturalnych mających na celu osiągnięcia standardu technicznego odpowiadającego wdrażaniu nowych metod i technik uczenia, jak również samej infrastruktury w kontekście niezbędnych modernizacji placówki. Podejmowane przez Gminę inwestycje będą miały również na celu doskonalenie kadr wraz z wyposażeniem placówek oraz zapewnieniem wszelkiej dbałości względem osiągnięcia wysokiej jakości opieki przedszkolnej i żłobkowej. Katalog przykładowych zadań: — Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych i żłobkowych względem identyfikowanego popytu społecznego, — Bieżące działania remontowe i modernizacyjne prowadzące do stworzenia kompleksowej i bezpiecznej przestrzeni dedykowanej wychowaniu przedszkolnemu i żłobkowemu, — Doskonalenie kadr.
Cel operacyjny I.III. Zagospodarowana przestrzeń i atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna i turystyczna	
Kierunek działań I.III.1. Odnowa i rewitalizacja przestrzeni publicznej Gminy sprzyjająca rozwojowi działalności kulturalnej i integracji społecznej	Kierunek wskazuje na realizację działań dotyczących stworzenia nowej i uzupełnienia istniejącej przestrzeni służącej działalności kulturalnej i aktywizacyjnej. Realizacja działań zgodnych z przedmiotowym kierunkiem wpłynie na zapewnienie przestrzeni niezbędnej dla integracji społecznej, w tym zarówno rówieśniczej, jak również między i wielopokoleniowej. Będzie też wyrazem działań zmierzających do budowy atrakcyjnej oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także sportowej, dostosowanej do potrzeb i wymagań społeczności lokalnej. Katalog przykładowych zadań: — Przeprowadzenie działań modernizacyjnych, w tym z zakresu termomodernizacji budynku Gminnego Ośrodka Kultury, — Rozwój oferty Centrum Kultury i Rekreacji adekwatnie do potrzeb społeczności lokalnej, — Remont oraz adaptacja gminnych świetlic wiejskich, m.in. w sołectwie Piła, — Uporządkowanie plaży przy ul. Harcerskiej w Pile, — Rozbudowa sieci sportowo-rekreacyjnej, z uwzględnieniem placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu oraz miejsc wypoczynku dla młodzieży (boisk sportowych), — Zwiększenie obszarów zieleni zagospodarowanej, w tym tworzenie skwerów, zieleńców, nasadzeń przydrożnych, łąk kwietnych, itp., — Rozwój przestrzeni do aktywnego wypoczynku dla młodzieży (np. skatepark, pumptrack)
Kierunek działań I.III.2. Budowa pozycji turystycznej Gminy Gostycyn	Kierunek ujmuje działania inwestycyjne i nieinwestycyjne związane z budową marki Bory Tucholskie i Gminy Gostycyn jako miejsca sprzyjającego wypoczynkowi, turystyce aktywnej wraz z promocją nowych nurtów turystycznych, w tym turystyki aktywnej - rowerowej, pieszej, wodnej, jak też wypoczynkowej/agroturystyki, ekoturystyki i turystyki krajoznawczej. W ramach przedmiotowego kierunku ujmuje się działania wyznaczone w ramach Strategii marki Bory Tucholskie oddziałujące

	na teren Gminy, jak również działania gminne skoncentrowane w racjonalnym wykorzystaniu potencjału endogenicznego przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla rozwoju lokalnego. Katalog przykładowych zadań: — Rozwój atrakcji turystycznych bazujących na dziedzictwie kulturowym, w tym m.in. podziemnych kopalń węgla brunatnego w Pile, — Budowanie sieci atrakcji turystycznej, — Wykorzystanie istniejących obiektów i przestrzeni mających walory kulturowe i przyrodnicze do celów wykorzystania turystycznego, — Budowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych mających znaczenie turystyczno-rekreacyjne.
--	--

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny II. Wzmocniony i racjonalnie wykorzystywany potencjał gospodarczy

Cel strategiczny wskazuje, że jednym z nadrzędnych warunków dla rozwoju lokalnego jest wzmocnienie efektywności i konkurencyjności podstawowych branż gospodarczych. Rolnictwo, jako główna gałąź gospodarki lokalnej jest dla Gminy szczególnie istotna. Sprzyjające warunki glebowe determinują konieczność pozostawienia dobrych gruntów dla rozwoju rolnictwa i zakaz ich przeznaczania na cele inne niż rolnicze. To co również istotne, zmiany społeczno-gospodarcze w coraz większej mierze determinują profil gospodarstw na takie, które charakteryzują się wysoką specjalizacją, znaczącym rozwojem i mechanizacją. Innym kierunkiem, w którym dostrzega się zmiany jest przejście gospodarstw na profil ekologicznych działalności oraz gospodarstw włączających w swoją działalność agroturystykę. Innym charakterystycznym dla Gminy aspektem jest działalność przedsiębiorcza, w której dominują mikro i małe przedsiębiorstwa – odporne i szybko adaptujące się do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych oraz stanów kryzysowych.

Grupę odbiorców bezpośrednich w przedmiotowym celu stanowią przede wszystkim obecni przedsiębiorcy i osoby prowadzące działalności gospodarcze, rolnicy i producenci rolno-spożywczy, jak również przyszłe pokolenie pobierające wzorce z dotychczasowych doświadczeń.

Tabela 6. Charakterystyka celu strategicznego II

Cel operacyjny II.1. Sprawy system zarządzania i wspierania działalności rolniczej	
Kierunek działań II.1.1. Wspieranie działalności rolniczej	Ważnym walorem budującym potencjał gospodarczy regionu jest rolnictwo, które wymaga wsparcia w zakresie podniesienia jakości, wyższej specjalizacji wraz z dążeniem do zwiększenia udziału rolnictwa ekologicznego, dla którego obszar Gminy dysponuje sprzyjającymi warunkami. Cel przewiduje realizację działań systemowych uwzględniających wsparcie skierowane do sektora rolno-spożywczego i wspierania tej działalności poprzez organizację różnorodnych inicjatyw na rzecz podniesienia wydajności lokalnego rolnictwa. Kluczowym pozostają też działania związane z retencją krajobrazową, glebową i powierzchniową, zabezpieczając tym samym teren Gminy przed skutkami suszy. Realizacja przewiduje również zachowanie i zabezpieczenie terenów o wysokiej przydatności dla rolnictwa w ramach formułowanego

	przeznaczenia terenów gminnych wraz z zakazem ich przeznaczenia pod inne niż rolnictwo przeznaczenie. Wsparcie działań obejmuje również realizację programów wspomagających działalność rolniczą. Katalog przykładowych zadań: — Zachowanie przeznaczenia i ochrona gleb wysokiej przydatności rolniczej, — Wsparcie działań środowiskowych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej i rolno-spożywczej, w tym m.in. w zakresie usuwania azbestu, odpadów przeznaczenia rolniczego, — Działania z zakresu retencji krajobrazowej, glebowej i powierzchniowej.
Kierunek działań II.I.2. Tworzenie nowych i rozwój istniejących gospodarstw agroturystycznych	Z uwagi na potencjał turystyczny i rekreacyjny regionu, gałęzią wspierającą przedsiębiorczość obszarów wiejskich, nawiązujących do połączenia z rolnictwem jest zwiększenie udziału działalności pozarolniczej, w tym agroturystyki i ekoturystyki oraz innych form prowadzenia działalności obsługującej ruch turystyczny. Obsługa ruchu turystycznego i rekreacyjnego wymaga nie tylko zapewnienia miejsc noclegowych, ale również gastronomi, usług wspierających i budujących ofertę lokalną. Katalog przykładowych zadań: — Działania wspierające tworzenie i promowanie gospodarstw agroturystycznych
Cel operacyjny II.II. Zapewnione warunki dla rozwoju gospodarczego Gminy	
Kierunek działań II.II.1. Wsparcie istniejących i nowych przedsiębiorstw poprzez promocję ich usług	Zakres działań ujętych w ramach przedmiotowego kierunku wskazuje na działania wspierające istniejące i nowe przedsiębiorstwa. Gmina, z uwagi na swoje walory przyrodnicze i rekreacyjne bazujące na dostępnych zasobach endogenicznych nie należy do samorządów, które stawiałyby na rozwój wielkopowierzchniowych przedsiębiorstw i zakładów produkcyjnych, wiążących się ze wzmożonym hałasem czy zanieczyszczeniem, ale swój potencjał zamierza budować na bazie uwarunkowanych standardów i dominacji małych przedsiębiorstw, zachowując swój unikatowy charakter. Dostrzegalnym aspektem rozwoju i wsparcia lokalnej przedsiębiorczości jest też bieżące wspieranie i promocja istniejących i nowych przedsiębiorstw lokalnych. Katalog przykładowych zadań: — Wdrożenie programu ulg dla nowych przedsiębiorców, — Adaptacja niewykorzystanych terenów, budynków i przestrzeni publicznych pod użyteczność małych przedsiębiorstw, — Promocja produktów i usług lokalnych.
Kierunek działań II.II.2. Dążenie do konkurencyjności oferty przedsiębiorczej na terenie Gminy	Zakres polityki planistycznej Gminy uwzględnia dostępność terenów inwestycyjnych, jak również przeznaczenie terenów pod inwestycje, jednak aby stanowiły atrakcyjną ofertę, konieczne jest ich uzbrojenie w podstawowe media (energia elektryczna, woda, kanalizacja, gaz), co należy do jednych z głównych działań, jakie Gmina zamierza podejmować. Kluczowa jest ich aktywna promocja wraz z bieżącym informowaniem o aktualnym stanie zaplecza inwestycyjnego Gminy. Katalog przykładowych zadań: — Adaptacja obszarów nieużytkowanych pod rozwój terenów inwestycyjnych, — Promocja istniejących terenów inwestycyjnych,

	— Podejmowanie działań na rzecz uzbrojenia terenów wskazanych w dokumentach determinujących przeznaczenie terenów.
Kierunek działań II.II.3. Działania z zakresu rozwoju współpracy międzysektorowej	Kluczowym elementem dążenia do rozwoju społeczno-gospodarczego jest współpraca podejmowana na wielu płaszczyznach, w tym również w aspekcie partnerstwa prywatnego, publicznego i mieszanego, zawiązywanego między sektorem przedsiębiorczym, rolnym i samorządowym, dążąc do kooperacji i wspólnych starań o przyszły rozwój lokalny. Katalog przykładowych zadań: — Działania z zakresu rozwoju współpracy międzysektorowej.

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny III. Dostępna przestrzeń, kompleksowa infrastruktura i czyste środowisko naturalne

Cel odnosi się do budowania spójności przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Gostycyn realizowanej poprzez dążenie do odpowiedniej infrastruktury technicznej, w tym zapewnienia podstawowych mediów niezbędnych dla codziennego funkcjonowania mieszkańców, przy jednoczesnym osiągnięciu coraz wyższych warunków życia. Kluczowym zasobem jest zachowanie ochrony środowiska naturalnego, co determinuje potrzebę podejmowania działań na rzecz jego ochrony i racjonalnego wykorzystywania, odwołując się do zasady zrównoważonego rozwoju. Aspektem nowoczesnej oraz dostępnej Gminy jest spójność drogowa i komunikacyjna, co powoduje, że zagadnienia mobilności mieszkańców i dojazdu do poszczególnych części Gminy wraz z połączeniem drogowym z ważnymi ośrodkami miejskimi staje się nadrzędnym celem rozwojowym. Założenia strategiczne ujęte w tym obszarze odwołują się także do założeń gminnej polityki niskoemisyjnej i przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych, potwierdzających konieczność inwestowania w odnawialne źródła energii i rozwiązania ekologiczne sprzyjające ochronie poszczególnych komponentów środowiska naturalnego oraz dążenie do uniezależnienia się od zewnętrznych dostawców energii i zwiększenia efektywności wydatkowania środków publicznych.

Tabela 7. Charakterystyka celu strategicznego III

Cel operacyjny III.I. Zrównoważone polityka planistyczna Gminy	
Kierunek działań III.I.1. Harmonijne i racjonalne gospodarowanie przestrzenią gminną	Podstawowym założeniem zrównoważonej polityki planistycznej gminy, a tym samym systematycznego rozwoju lokalnego, dającego możliwość gospodarowania przestrzenią publiczną i jej wykorzystywania, jest dążenie do standaryzacji i ustalenia właściwego przeznaczenia danych terenów. Kierunek ukazuje, iż kluczowa dla osiągnięcia pozytywnych efektów podejmowanych działań rozwojowych jest dalsza działalność planistyczna uwzględniająca walory obszaru Gminy wraz z regulowaniem właściwego przeznaczenia kolejnych terenów na mocy wprowadzonych reform z zakresu polityki planistycznej, w tym opracowywanego Planu ogólnego Gminy. Katalog przykładowych zadań: — Opracowanie kompleksowego i spójnego systemu zarządzania przestrzenią gminną, w tym w oparciu o Plan ogólny Gminy Gostycyn, — Realizacja działań na rzecz tworzenia i rozwoju zintegrowanych planów i strategii o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,

	— Kreowanie przestrzeni publicznych oraz zagospodarowanie ich pod strefy aktywności lokalnej, z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.
Cel operacyjny III.II. Sprawna oraz powszechnie dostępna infrastruktura sieciowa	
Kierunek działań III.II.1. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Pomimo znacznego stopnia zwodociągowania Gmina Gostycyn dostrzega istotę bieżącego monitoringu oraz podnoszenia standardu istniejącej infrastruktury sieciowej wraz z jej rozbudową o kolejne miejscowości i lokalizacje w poszczególnych sołectwach. W ramach działań, jakie podejmowane będą przez Gminę w okresie obowiązywania Strategii, pozostaje modernizacja i przebudowa sieci wodociągowych wraz z infrastrukturą stacji uzdatniania wody. Koniecznym do realizacji są również działania inwestycyjne dotyczące regulowania gospodarki kanalizacyjnej, w tym zarówno w obrębie przynależącym do Aglomeracji, jak również w obszarach poza aglomeracją. Kluczowe jest zwiększanie dostępności do infrastruktury sieciowej wraz z lokalizowaniem indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w obszarach, gdzie rozbudowa sieci jest nieuzasadniona ekonomicznie lub niemożliwa. Katalog przykładowych zadań: — Rozbudowa oraz poprawa jakości gminnej sieci kanalizacyjnej, w szczególności w sołectwach nieobjętych dostępem do kanalizacji sanitarnej oraz nowopowstałych i projektowanych osiedlach, — Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, — Przebudowa stacji uzdatniania wody w m. Kamienica, — Budowa indywidualnych systemów oczyszczalni ścieków, — Prowadzenie stałego monitoringu i kontroli jakości przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.
Kierunek działań III.II.2. Racjonalizacja działań na rzecz poprawy stosunków wodnych i przeciwdziałania suszy i powodzi	Postępujące zmiany klimatyczne niosą za sobą coraz częściej anomalie pogodowe, których wydłużony okres prowadzi do powstawania negatywnych efektów dla środowiska naturalnego oraz wielokrotnie dla bezpieczeństwa mieszkańców danego obszaru. Gmina Gostycyn zaklasyfikowana jest jako obszar znacznego zagrożenia suszą, przy jednoczesnym wskazaniu obszarów gminnych, dla których wskazuje się zagrożenie powodziowe. Wobec powyższego, zasadnym jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom powodzi i suszy. Kierunek obejmuje również działania mające przyczynić się do utrzymania odpowiedniego stanu wód, warunków przesiąkania i wchłaniania wody, oraz zapobiegania ryzyku suszy i podtopień. Niezbędnym do osiągnięcia odpowiedniej dostępności i jakości zasobów wodnych jest też ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, dlatego istotnym będzie podejmowanie inicjatyw na rzecz wdrażania i edukacji Dobrych Praktyk Rolniczych, w tym nawożenia i ograniczania wpływu zanieczyszczeń do gleby i wód. Katalog przykładowych zadań: — Działania z zakresu małej retencji, właściwego utrzymania urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego, systemu odwodnienia dróg i melioracji gruntów gminnych, — Wdrożenie działań z zakresu instalacji systemów odzyskiwania deszczówki. — Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, — Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.
Cel operacyjny III.III. Kompleksowa i bezpieczna mobilność mieszkańców Gminy	

Kierunek działań III.III.1. Poprawa standardu dróg na terenie Gminy	Kierunek działania obejmuje bieżące działania na rzecz podniesienia standardu technicznego dróg gminnych i infrastruktury towarzyszącej znajdującej się przy drogach gminnych. Z uwagi na to, iż drogi są jednymi z najsilniej eksploatowanych elementów infrastruktury, konieczne są bieżące działania naprawcze i modernizacyjne. Wysoki standard dróg oraz infrastruktury okołodrogowej wpływa też na zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym uczestników niechronionych. Katalog przykładowych zadań: — Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych, — Przebudowa dróg powiatowych i wojewódzkich, — Modernizacja dróg wewnętrznych, — Kontynuacja efektywnych działań z zakresu przeglądów technicznych dróg, — Budowa obejścia drogowego Gostycyna, Pruszcza i Łyskowa, — Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego, — Realizacja działań modernizacyjnych z zakresu lokowania infrastruktury okołodrogowej, w tym chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych, regulowania poboczy,
Kierunek działań III.III.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Kierunek opisuje niezbędne działania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego poprzez przeniesienie ruchu rowerowego poza główną oś jezdni, jak również jest wyrazem niezbędnych do wdrożenia działań związanych z poszerzeniem oferty atrakcji rekreacyjno-turystycznych regionu, charakteryzującego się wysokimi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Budowa ścieżek rowerowych uzasadniona jest zatem nie tylko ze względów funkcjonalnych i zapewnienia bezpieczeństwa drogowe, ale również wpłynie na kształtowanie atrakcyjnego wizerunku Gminy. Katalog przykładowych zadań: — Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy, — Budowa ścieżek rowerowych w porozumieniu z gminami sąsiednimi, zapewniając spójną sieć szlaków tras rowerowych o znaczeniu strategicznym dla rozwoju regionu.
Kierunek działań III.III.3. Dążenie do zapewnienia wysokiej jakości usług komunikacyjnych	Kierunek obejmuje bieżące działania na rzecz dostosowywania możliwości połączeń komunikacyjnych wewnątrzgminnych oraz połączeń komunikacji zbiorowej obejmujących relacje zewnętrzne, zapewniając tym samym mobilność mieszkańców i oddziałując na zwiększanie ich szans zarobkowych i edukacyjnych. Kluczowe pozostaje też dostosowanie harmonogramu i rozkładu jazdy autobusów i busów kursujących pomiędzy Gminą, a ośrodkami lokalnymi i regionalnymi. Istotnym elementem mogącym znacząco usprawnić system komunikacji publicznej Gminy Gostycyn jest inwestowanie w nowoczesny, efektywny i ekologiczny tabor. Katalog przykładowych zadań: — Uruchomienie linii kolejowej pomiędzy Gostycynem, a Miastem Bydgoszcz, — Wspieranie działań na rzecz uruchomienia linii kolejowej Tuchola – Koronowo, z rozbudową do Bydgoszczy, — Inwestycje w sprawny transport publiczny, w tym wykorzystujący ekologiczne rozwiązania, — Dostosowywanie siatki połączeń i kursów komunikacji do potrzeb mieszkańców.
Cel operacyjny III.IV. Zrównoważony rozwój i racjonalne wykorzystywanie naturalnych	

Kierunek działań III.IV.1. Zwiększenie udziału OZE	Odpowiedzią na postępujące zmiany klimatyczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na racjonalizację wykorzystywania zasobów nieodnawialnych i zwiększenia wykorzystywania zasobów odnawialnych. Realizacja kierunku obejmuje działania inwestycyjne dotyczące bezpośredniego stosowania odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła czy kolektorów słonecznych w budynkach, prowadząc tym samym do uniezależnienia się od zewnętrznego dostawcy energii. Katalog przykładowych zadań: — Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym, w tym również w budynkach komunalnych, — Dywersyfikacja źródeł energii w budynkach mieszkalnych i gospodarstwach, — Inwestycje w OZE, — Współtworzenie Biogazowni, — Utworzenie Klastra Energii.
Kierunek działań III.IV.2. Podniesienie standardu i dostępności obiektów oraz ich modernizacja energetyczna	Aspektem istotnym dla zapewnienia standardu niskoemisyjnego w budownictwie jest dążenie do racjonalizacji zużycia energii, stosowania odnawialnych źródeł i zapewnienia efektywności eksploatacyjnej. Działaniem inwestycyjnym prowadzącym do zwiększenia efektywności energetycznej budynków jest działanie z zakresu głębokiej modernizacji energetycznej, obejmującej zmianę sposobu ogrzewania z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii czy dociepleniem przegród zewnętrznych. Istotne dla osiągnięcia wysokiego standardu energetycznego są również działania termomodernizacyjne w budynkach mieszkaniowych, dlatego dostrzega się potrzebę kontynuacji obecnych programów, w tym m.in. Programu Czyste Powietrze. Katalog przykładowych zadań: — Wsparcie mieszkańców w pozyskiwaniu dotacji z rządowych programów, — Kompleksowa modernizacja energetyczna komunalnych budynków mieszkalnych, — Termomodernizacja budynków publicznych, — Wymiana źródeł ciepła wraz z działaniami podnoszącymi zdolności energetycznej budynków.
Kierunek działań III.IV.3. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	Na obszarze Gminy występują liczne powierzchniowe formy ochrony przyrody, jak również liczne przestrzenie publiczne mające zagospodarowanie z przeznaczeniem na obszary zieleni, parków, skwerów, dlatego istotnym kierunkiem przy kolejnych zadaniach inwestycyjnych jest zachowanie walorów przyrodniczych w możliwie najbardziej nienaruszonym stanie wraz ze szczególną ich ochroną. Zachowanie zasobów endogenicznych, jak również ich racjonalne wykorzystanie wpłynie również na atrakcyjność regionu, zaś ich odpowiednie zagospodarowanie wpłynie na możliwość racjonalnego wykorzystywania i ochrony. Katalog przykładowych zadań: — Odnowa i rozwój terenów parkowych, stawów i elementów środowiska naturalnego.
Kierunek działań III.IV.4. Edukacja ekologiczna	Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców jest coraz częściej wskazywanym elementem społeczeństwa obywatelskiego, zainteresowanego rozwojem lokalnym i racjonalnym wykorzystywaniem zasobów naturalnych. Edukacja ekologiczna jest przedmiotem realizowanym zarówno w ramach podstawy programowej w placówkach edukacyjnych, jak również poprzez organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy. Edukacja ekologiczna

	skierowana powinna być do wszystkich uczestników życia społecznego, począwszy od dzieci, przez młodzież, osoby dorosłe, a także wśród seniorów. Katalog przykładowych zadań: — Podejmowanie inicjatyw propagujących ekologiczne postawy, — Współpraca międzysektorowa na rzecz kreowania i promocji zachowań ekologicznych.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny IV. Wysoki standard oferowanych usług publicznych

Cel IV obejmuje płaszczyznę zarządzania i sprawnej administracji samorządowej. Zmieniające się warunki, w tym postęp technologiczny i rosnące oczekiwania co do sposobów świadczenia usług publicznych determinuje konieczność podejmowania inicjatyw na rzecz wprowadzania rozwiązań opartych o cyfryzację i rozwój e-usług. Konieczne jest zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry realizującej zadania publiczne, dlatego w ramach profesjonalizacji przewiduje się szkolenia, finansowanie studiów podyplomowych oraz kursów, zorientowanych na podniesienie kwalifikacji zawodowych i wyższą jakość świadczonych usług publicznych. Elementem istotnym dla każdego samorządu jest też budowanie wizerunku, w tym konkurencyjności lokalnej i regionalnej wraz z nawiązywaniem relacji partnerskich i efektywną współpracą w obszarach łączonych.

Tabela 8. Charakterystyka celu strategicznego IV

Cel operacyjny IV.I. Profesjonalizacja usług publicznych	
Kierunek działań IV.I.1. Poprawa jakości funkcjonowania administracji publicznej	Postępujące zmiany technologiczne wymagają wdrażania i rozwoju innowacyjnych rozwiązań w zakresie obsługi administracji publicznej, dlatego w ramach kierunku prowadzona będzie kontynuacja działań zmierzających do wdrażania kolejnych komponentów obsługi interesantów w sposób elektroniczny, bez konieczności bezpośrednich wizyt w Urzędzie Gminy oraz pozostałych jednostkach organizacyjnych. Planuje się dalszy rozwój e-usług w tych obszarach, gdzie tego typu cyfryzacja nie została wprowadzona. Ma to przyczynić się do usprawnienia procesów świadczenia usług, jak również zwiększenia dostępności. Ponadto postępujący rozwój nowoczesnych technologii, w tym w zarządzaniu samorządem, wymaga od Gminy podjęcia działań dostosowujących jej działania do obowiązujących standardów. Katalog przykładowych zadań: — Działania na rzecz cyfryzacji usług publicznych wraz z rozszerzeniem dostępności e-usług, — Rozwój szerokopasmowego internetu na terenie Gminy, — Budowa nowej infrastruktury publicznej administracji.
Kierunek działań IV.I.2. Działania wspierające profesjonalizację i podnoszenie kompetencji kadry jednostek organizacyjnych i organów Gminy Gostycyn	Ze względu na zmieniające się otoczenie społeczno-gospodarcze i oczekiwania społeczeństwa, niezbędne jest zapewnienie kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje do efektywnego wykonywania swoich obowiązków i dalszego rozwoju Gminy. Planuje się rozwijanie kompetencji i umiejętności kadr m.in. poprzez organizację szkoleń, kursów, spotkań z przedstawicielami innych samorządów czy innych podmiotów, które mogą wzmocnić wiedzę osób pracujących na rzecz realizowania zadań publicznych w Gminie.

	Katalog przykładowych zadań: — Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji personelu samorządu lokalnego, w tym Urzędu Gminy i innych gminnych jednostek organizacyjnych (organizacja szkoleń, kursów, finansowanie studiów podyplomowych i działań rozwijających kompetencje kluczowe dla pracowników samorządowych.
Cel operacyjny IV.II. Rozpoznawalny wizerunek Gminy Gostycyn	
Kierunek działań IV.II.1. Promocja Gminy na bazie posiadanych potencjałów	Walorem determinującym pozycję Gminy Gostycyn jest turystyka oparta o potencjał jeziora przyrodniczy i kulturotwórczy, co wskazuje, że za istotny element w strategii rozwoju lokalnego uważany jest rozwój oferty turystycznej Gminy wraz z jej promocją oraz dostosowaniem do obecnych i zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Turystyka może być i częściowo już jest produktem lokalnym, jednak do wzrostu konkurencyjności i rozpoznawalności, konieczna jest intensyfikacja działań promujących region. Katalog przykładowych zadań: — Budowa produktu lokalnego na bazie dostępnych zasobów endogenicznych, w tym walorów turystycznych, — Podejmowanie działań promocyjnych mających na celu zwiększenie rozpoznawalności wizerunku Gminy.
Kierunek działań IV.II.2. Efektywna współpraca i nawiązywanie partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego	Niezbędne jest podejmowanie działań promujących, które będą zróżnicowane i dostosowane do różnych grup odbiorców. Promocja jest jednym z elementów efektywnego rozwoju Gminy – odpowiednio dobrane działania przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia, napływu nowych inwestorów, turystów, a tym samym większych wpływów do budżetu. Promocja Gminy będzie skupiała się zatem na podkreślaniu tych elementów, które tworzą solidne argumenty dla mieszkańców, inwestorów oraz turystów, jak również dla wszystkich podmiotów, z którymi władze samorządowe chcą kooperować, w tym z innymi samorządami w Polsce i zagranicą, różnymi organizacjami i stowarzyszeniami, jak również instytucjami także zagranicznymi. Drugim aspektem budowania wizerunku lokalnego jest niewątpliwie uczestnictwo, nawiązywanie relacji i utrzymywane partnerstwa, pozwalającego na realizację wspólnych wysiłków w trosce o rozwój samorządowy i instytucjonalny na płaszczyźnie lokalnej i regionalnej, jak również w ramach związanej polityki terytorialnej. Katalog przykładowych zadań: — Wzmacnianie pozycji Gminy w ramach polityki terytorialnej, — Działania partnerskie z sąsiednimi samorządami oraz gminami partnerskimi, — Działania partnerskie i międzysektorowe, w tym z organizacjami pozarządowymi i partnerami społeczno-gospodarczymi.

Źródło: opracowanie własne

3.3. Monitorowanie postępu rzeczowego realizacji Strategii

Ustalone założenia strategiczne co do zasady ukazują cele strategiczne, operacyjne wraz z kierunkami działań oraz w miejscach, w których to możliwe, wskazane zostały też katalogi zadań, będące katalogami otwartymi podlegającymi bieżącemu uzupełnieniu, równoległe do pojawiających się potrzeb społeczno-gospodarczych i funkcjonalno-przestrzennych. Okres obowiązywania Strategii

to niemal przyszłe dziesięciolecie, co też oznacza brak pełnej możliwości wskazania wszystkich inwestycji jakie podejmowane będą w tym czasie. Niemniej jednak, wyznaczając kierunkowy charakter Strategii, istotnym zadaniem będzie bieżąca, śródkresowa i końcowa analiza postępu osiągania założonych rezultatów.

Katalog mierników wraz ze wskaźnikami, niezbędnymi dla procesu monitorowania postępu rzeczowego realizacji założeń strategicznych istotnych z punktu rozwoju lokalnego Gminy Gostycyn w Załączniku nr 1 do przedmiotowego dokumentu.

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju

4.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowanie polityki przestrzennej

Polityka przestrzenna Gminy Gostycyn prowadzona jest aktualnie w oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gostycyn, stanowiącego załącznik do uchwały Rady Gminy Gostycyn nr XXII/176/12 przyjętej 20 grudnia 2012 roku. Tuż obok studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, aktami regulującymi zakres polityki przestrzennej Gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają znaczny obszar Gminy. W przypadku braku planów, inwestycje są realizowane na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Zgodnie z wprowadzonymi zmianami w prawodawstwie krajowym, dotyczącymi planowania i zagospodarowania przestrzennego, w dniu 24 września 2023 roku w życie weszła część znowelizowanych przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688). W wyniku reformy planistycznej uchylone zostały przepisy dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określającego do tej pory ogólną politykę przestrzenną i lokalne zasady gospodarowania dla obszaru gminy. Zgodnie z reformą, studium zastąpione zostanie Planem ogólnym dla Gminy Gostycyn, względem którego gmina poczyniła pierwsze kroki, przyjmując uchwałę Rady Gminy Gostycyn nr LXII/447/2024 z dnia 8 marca 2024 o przystąpieniu do sporządzenia Planu ogólnego. Do czasu opracowania i przyjęcia Planu ogólnego, dokumentem regulującym zakres planowania przestrzennego jest obecnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Dokumenty stanowiące ramy dla kształtowania polityki przestrzennej są najważniejszymi narzędziami służącymi wdrażaniu strategicznych celów rozwojowych, w tym również celów operacyjnych i doprecyzowujących je kierunków działań. Realizacja głównego celu, tj, określonego w formie wizji Gminy Gostycyn, której brzemieniem wskazuje na podejmowanie takich kroków rozwojowych aby móc określić jednostką samorządu terytorialnego jako ***gminę charakteryzującą się wysoką jakością życia, atrakcyjną ofertą oświatową, kulturalną, rekreacyjną i turystyczną bazującą na zrównoważonej gospodarce, lokalnym potencjale endogenicznym i czystym środowisku. Gmina Gostycyn - samorządem opierającym swój rozwój na utrwalonym ładzie przestrzennym, powszechnym bezpieczeństwie oraz aktywnym i zintegrowanym społeczeństwie.*** Możliwość osiągnięcia tak określonego celu nierozłącznie związane jest z rozwojem przestrzeni wysokiej jakości, co powoduje, że prowadzenie racjonalnej i optymalnej polityki przestrzennej jest jednym z kluczowych determinantów warunkujących powodzenie procesu rozwojowego.

Na bazie powyższego, jak również przeprowadzonych analiz diagnostycznych dla Gminy Gostycyn określono szereg ustaleń i rekomendacji, uznawanych za podstawę i ramy dla prowadzenia wszelkich działań mających swoją destynację w przestrzeni gminnej. W ramach ustaleń i rekomendacji określa się:

- utrzymanie statusu miejscowości Gostycyn jako tej o największej koncentracji zróżnicowanych usług oraz miejscowości Pruszcz, Wielka Klonia, Wielki Mędromierz jako ośrodków uzupełniających - szczególnie predestynowane do utrzymania istniejącej infrastruktury i lokalizacji nowych usług publicznych i komercyjnych,
- rozwój przestrzenny gminy realizowany w trosce o zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców, w tym zarówno poprzez realizację zadań własnych Gminy Gostycyn, jak i zleconych, niezbędnych dla zapewnienia dostępności do wysokiej jakości usług publicznych - m.in. administracji, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, wypoczynku, gospodarki komunalnej, infrastruktury technicznej;
- rozwój lokalny w oparciu o ogólne zasady przestrzenne, w tym możliwość przekształcenia funkcji poszczególnych obszarów:
 - rozwój terenów mieszkaniowych adekwatnie do dostrzeganych potrzeb społeczności lokalnej,
 - dążenie do stwarzania warunków poprawiających atrakcyjność osiedleńczą Gminy Gostycyn,
 - rozwoju wielofunkcyjnego z preferencjami dla rozwoju funkcji mieszkaniowo-usługowych,
 - zabudowy rekreacyjnej oraz towarzyszących nieuciążliwych funkcji gospodarczych (ze wskazaniem na handel i podstawowe usługi),
 - rozwoju wielofunkcyjnego z preferencjami dla rozwoju funkcji gospodarczych,
 - rozwoju energetyki wiatrowej, słonecznej, biogazowni, zgodnie z dopuszczonymi możliwościami zagospodarowania terenu na takie cele,
 - dostępność obszarów gminy wykorzystywanych rolniczo, działalności turystyczno-wypoczynkowych i agroturystyki, związanych z wypoczynkiem pobytowym oraz rekreacją na potrzeby agroturystyki możliwe wykorzystanie istniejącej zabudowy zagrodowej,
 - systematyczne działania na rzecz remontów i rewitalizacji zabytków wraz z utrzymaniem spójności ładu przestrzennego i estetyki otoczenia poprzez nawiązywanie stylem nowej architektury do już istniejącej,
 - kontynuacja działań z zakresu rewitalizacji obszaru Gminy.
- możliwość rozwoju działalności rekreacyjnych oraz turystyczno-wypoczynkowych, w tym opartych o:
 - rozwój funkcji turystycznej i usług z zakresu sportu lub rekreacji,
 - uwzględnianie potrzeby rozwijania terenów biologicznie czynnych, w tym lokalizowanie / rewitalizacja/ odnowa skwerów, parków i miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych w otoczeniu natury, jak również uwzględnienie terenów z nasadzeniami i zielenią w projektowaniu poszczególnych stref funkcjonalnych,
 - realizację ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego związanego z rekreacją, wypoczynkiem, turystyką wodną, obsługą ruchu krajoznawczego i edukacją ekologiczną - dopuszcza się rozwój ogólnodostępnego zagospodarowania służącego tym celom wraz z zapewnieniem i możliwością rozwoju bazy indywidualnej w postaci ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej,

- nawiązywanie współpracy z gminami sąsiednimi o wysokiej atrakcyjności dla turystyki, w celu stworzenia zintegrowanego produktu turystycznego dla Borów Tucholskich,
- wypoczynek pobytowy bazujący na walorach lasów, jezior i rzek,
- rozwój produktu kulturowego związanego ze skansenem w Pile,
- rozwój turystyki specjalistycznej, weekendowej i ekoturystyki opartej, w tym wodnej (spływy kajakowe), pieszej i rowerowej, wędrówkowej związanej z atrakcyjnością krajobrazową gminy,
- rozwijana edukacja ekologiczna na bazie form chronionych,
- rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej,
- wyznaczenie i realizację bezpiecznych tras rowerowych służących turystyce i rekreacji oraz ścieżek rowerowych będących wyrazem mobilności mieszkańców Gminy i okolicznych miejscowości,
- urządzenie i utrzymywanie we właściwym stanie przestrzeni publicznych, w tym bazy sportowej, placów zabaw, parków, zieleńców, placów i obiektów służących realizacji imprez,
- dążenie do utrzymania i zapewnienia atrakcyjnej oferty gminnych instytucji kulturalnych oraz organizację imprez plenerowych i obiektowych w oparciu o dostosowaną przestrzeń publiczną, dostępną w każdej z miejscowości.

— utrzymanie rolnictwa jako podstawowej działalności gospodarczej w gminie, w tym:

- dążenie do dalszego intensywnego rolniczego wykorzystania gruntów o dobrej przydatności rolniczej, w tym w reżimie ochrony gleb najwyższych klas,
- możliwe przekształcenie części obszarów rolniczych na tereny o funkcji mieszkaniowych i gospodarczych ale także na tereny rolniczo-leśne z zachowaniem tendencji zalesienia gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa,
- kształtowanie ładu przestrzennego rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prowadzenie świadomej działalności rolniczej, w tym racjonalne stosowanie środków wspomagania wzrostu roślin, zapobiegając zanieczyszczeniu gleby i wody,
- rozwój funkcji towarzyszących - związanych z wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich, działalności agroturystyczną, rolnictwem ekologicznym.

— rozwój przedsiębiorczości i sfery gospodarczej oparty o:

- rozwój zróżnicowanych działalności gospodarczych, o charakterze dostosowanym do lokalnych predyspozycji przestrzennych, z preferencją dla działalności o niewielkiej skali oddziaływań na środowisko,
- preferowany będą w dalszym ciągu przedsięwzięcia z zakresu przetwórstwa drewna, przetwórstwa rolno-spożywczego (w tym rybnego), lokalizację działalności związanych z nowoczesnymi technologiami (fabryki, montownie) o bardzo niskiej skali emisji zanieczyszczeń oraz niskiej lub umiarkowanej potrzebie transportu surowców lub produktów,
- lokalizowanie różnego rodzaju usług, przy czym istotnym jest wskazaniem, że mogą to być usługi nie powodujących uciążliwości i nie pogarszających stanu środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- koncentracja inwestycji z zakresu działalności usługowych i wytwórczych w największych miejscowościach, zwłaszcza w Gostycynie, Pruszczu, Wielkiej Kloni, Wielkim Mędromierzu, jak również dopuszcza się rozwój usług publicznych także w pozostałych miejscowościach.

— rozwój gminny oparty o zachowanie i ochronę środowiska przyrodniczego wraz z jego racjonalnym wykorzystywaniem, m.in. poprzez:

- położenie gminy na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1) i wysokie (10%),
- zakaz budowy nowej zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego,
- dążenie do poprawy stosunków wodnych, m.in. poprzez wdrażania działań z zakresu retencji powierzchniowej i glebowej,
- ograniczanie zanieczyszczeń obszarowych, tj. spływów powierzchniowych, poprzez zwiększenie wskaźnika skanalizowania, w tym wprowadzenia rozwiązań z zakresu rozbudowy infrastruktury sieciowej,
- obejmowanie działaniami inwestycyjnymi terenów dotąd niezmeliorowanych wraz z utrzymywaniem odpowiedniego standardu i stanu technicznego rowów melioracyjnych, zapewniając sprawny spływ wody oraz inwestycje w retencję wód celem ograniczenia skutków suszy,
- dążenie do wzrostu poziomu wyposażenia terenów gminnych w poszczególne media, zwiększając tym samym jakość życia mieszkańców, jak i oddziałując pozytywnie na ochronę środowiska naturalnego,
- dalsze działania na rzecz dywersyfikacji źródeł ciepła wykorzystywanych w sektorze publicznym i prywatnym wraz ze zwiększającym się udziałem wykorzystywania paliw i czynników grzewczych ekologicznych,
- dalsze działania na rzecz podnoszenia efektywności energetycznej budynków, w tym poprzez ich głęboką termomodernizację, wymianę źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii, oddziałując na wyższą efektywność finansową, jak i poprawę jakości powietrza,
- działania wskazujące na modernizację istniejącej sieci wodociągowej i przyłączy wraz z jej rozbudową, dążąc do osiągnięcia 100 % zwodociągowania gminy,
- modernizacja istniejącej Stacji Uzdatniania Wody w celu zapewnienia wyższej jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- realizacja inwestycji z zakresu zwiększania poziomu skanalizowania Gminy, w tym sukcesywnej poprawy poprzez modernizację sieci w obszarze Aglomeracji oraz poza nią wraz ze stosowaniem nowoczesnych i odpowiadających standardom rozwiązań indywidualnych na terenach o rozproszonej zabudowie,
- promocja i wdrażanie rozwiązań opartych o odnawialne źródła energii, w tym energii elektrycznej, m.in. poprzez budowę farm elektrowni wiatrowych, stosowanie farm fotowoltaicznych i innych alternatywnych źródeł energii, dążąc do racjonalizacji gospodarowania energią z uwzględnieniem krajobrazu i ochrony środowiska naturalnego,
- dążenie do utworzenia Klastra Energii, tj. porozumienia z lokalnymi podmiotami mającego na celu rozwój energetyki rozproszonej, w tym również efektywnego zarządzania energią, w tym jej wytwarzaniem, dystrybucją, sprzedażą i magazynowaniem

— rozwój lokalny oparty o dostępność komunikacyjną i transportową wraz z rozwijaną mobilnością mieszkańców, w tym poprzez:

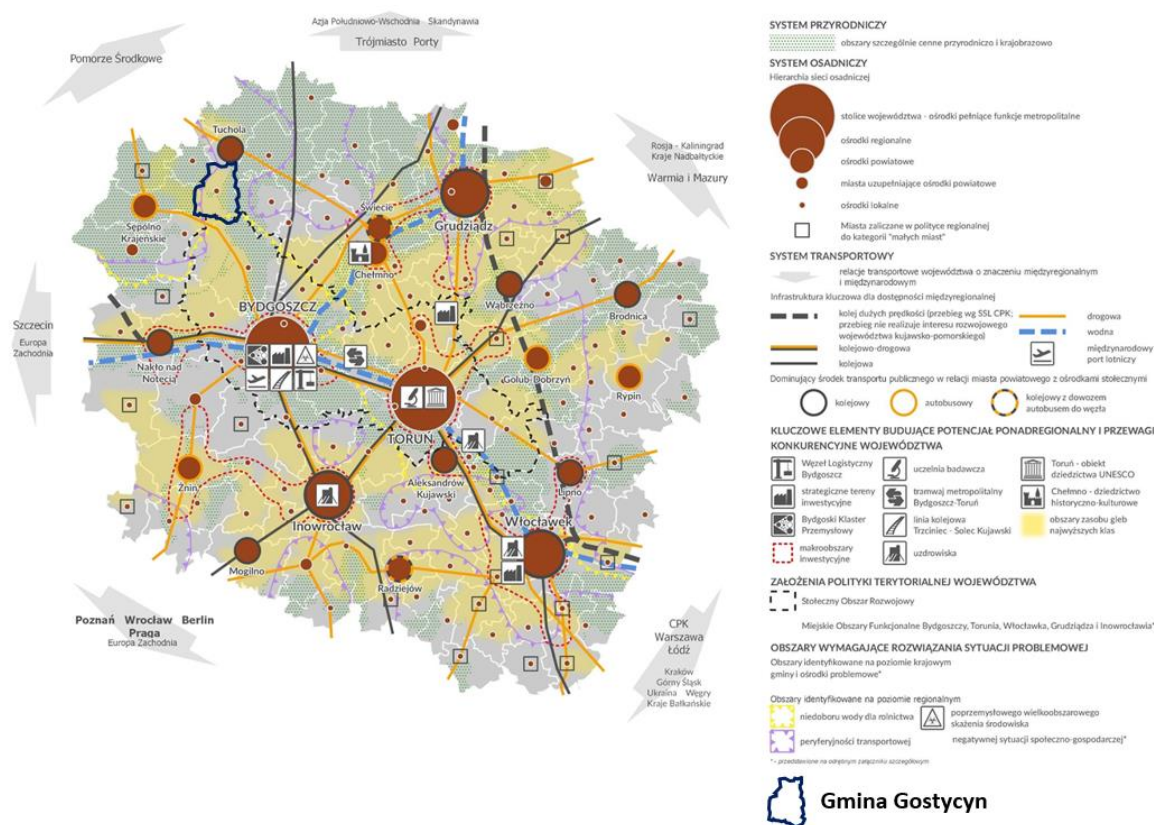
- bieżące działania na rzecz poprawy standardu i jakości dróg publicznych – gminnych, powiatowych i dróg wewnętrznych wraz z lokowaniem przy drogach ścieżek i ciągów pieszo-rowerowych, co pozwoliłoby na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- zapewnienie technicznej sprawności linii kolejowej Tuchola-Koronowo oraz podejmowanie działań na rzecz rozbudowy tej linii (relacja Koronowo-Bydgoszcz) wraz z przywróceniem transportu pasażerskiego w relacjach Tuchola – Bydgoszcz,
- działania na rzecz poprawy funkcjonowania komunikacji publicznej w relacjach: miejscowości gminy - Tuchola oraz Bydgoszcz,

- budowa obejścia miejscowości położonych w śladzie drogi wojewódzkiej nr 237 oddziałując na poprawę bezpieczeństwa drogowego, wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar centralny miejscowości,
- rozwój urządzeń obsługujących sieć komunikacyjną, w tym lokalizowanie parkingów przydrożnych, stacji paliw i obsługi pojazdów, oświetlenia ulicznego, chodników,
- sukcesywne działania na rzecz spójnej sieci ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych łączących miejsce rekreacyjno-wypoczynkowe i inne ważne punkty w obszarze Gminy,
- dążenie do zapewnienia i zwiększenia poziomu mobilności komunikacyjnej mieszkańców Gminy, zarówno w relacjach wewnątrzgminnych, jak i w relacjach zewnętrznych – z ośrodkiem powiatowym czy wojewódzkim,
- modernizacja oraz dalsza rozbudowa infrastruktury światłowodowej w celu stworzenia gminnego zintegrowanego systemu telekomunikacyjnego wraz ze zwiększeniem dostępności i bezpieczeństwa sieci internetowej poprzez szerokopasmowy dostęp do Internetu.

4.2. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Gostycyn

Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategią Przyspieszenia 2030+” poniżej przedstawiono ustalenia szczególnie istotne dla kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, dotyczące rozwoju Gminy w najbliższej dekadzie oraz pozwalające we właściwy sposób określić rolę i znaczenie Gminy Gostycyn w kreowaniu polityki rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

Mapa 6. Gmina Gostycyn na tle modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Gostycyn zbudowany został na bazie wskazanych w ramach diagnozy strategicznej uwarunkowaniach rozwoju, zgłaszanych potrzebach oraz ustalonych kierunkach zagospodarowania przestrzennego. Model stanowi swoiste ramy rozwojowe, niezbędne dla efektywnej realizacji wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz służącym ich osiągnięciu kierunków rozwoju. W ramach konstruowania ww. modelu przyjęto następujące założenia:

- równomierny rozwój całego obszaru Gminy Gostycyn, w tym zapewnienie optymalnych warunków rozwoju dla ośrodka lokalnego – Gostycyna i miejscowości wspierających – pozostałych miejscowości gminnych,
- wykorzystanie wszystkich dostępnych możliwości, w tym działań, inwestycji, dostępnych zasobów przestrzennych i obiektów dla celów zrównoważonego rozwoju Gminy,
- dotrzymanie starań o utrzymanie optymalnego stopienia korelacji pomiędzy ramami rozwoju Gminy Gostycyn oraz uwarunkowaniami obowiązujących systemów poziomu regionalnego i krajowego, a także europejskiego,
- zachowanie szczególnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów, jako elementów determinujących wyjątkowość i charakterystyczne walory Gminy Gostycyn wraz z ich ochroną i promocją,
- wykazanie maksymalnych starań w trosce o rozwiązanie lub zminimalizowanie zdefiniowanych problemów utrudniających lub hamujących rozwój Gminy Gostycyn.

W ramach modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa kujawsko-pomorskiego, Gmina Gostycyn zajmuje szczególne miejsce z uwagi na szczególne uwarunkowania, w tym m.in.:

- **rozbudowany system przyrodniczy** obejmujący swoim zasięgiem obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, na który składają się powierzchniowe formy ochrony przyrody:
 - Rezerwat przyrody Dolina Rzeki Brdy (PL.ZIPOP.1393.RP.1425),
 - Krajeński Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.112),
 - Tucholski Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.32),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (PL.ZIPOP.1393.OCHK.27),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.28),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.49),
 - Obszar Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich (PLH040023),
 - Obszar Natura 2000 Bory Tucholskie (PLB220009).

Obszar cenne przyrodniczo i krajobrazowo pokrywają w zasadniczej mierze wschodnią część obszaru Gminy, jak również obszar rzeki Kamionki, od wschodniej, przez centralną, do zachodniej strony Gminy.

Obszar Gminy Gostycyn pokrywa się w części z obszarem z Rezerwatem Biosfery Bory Tucholskie, tj. rezerwatu biosfery utworzonego w 2010 r. przez Międzynarodową Radę Koordynującą UNESCO do spraw „Człowiek i Biosfera” (MAB).

Przez obszar Gminy Gostycyn przebiega również sieć korytarzy ekologicznych mających szczególne znaczenie dla migracji zwierząt, roślin i grzybów, pozwalając na utrzymanie stabilności i naturalności ekosystemu całego regionu. Prze z teren Gminy Gostycyn przebiegają: Bory Tucholskie - Dolina Noteci KPn-17A, Krajna KPn-17B (zgodnie z mapą korytarzy ekologicznych 2012).

- **spójny system osadniczy**, przy czym Gostycyn jako siedziba gminy wiejskiej pełni rolę ośrodka lokalnego, stanowiącego miejsce koncentracji działalności skierowanych na obsługę

mieszkańców. Z kolei inne miejscowości, tj. Pruszcz, Wielka Klonia i Wielki Mędromierz stanowią ośrodki uzupełniające w zakresie usług sfery publicznej i usług komercyjnych, natomiast pozostałe miejscowości gminne charakteryzowane są jako te, które wyposażone są w podstawowe usługi, bądź też są ich pozbawione.

Nawiązując do charakterystyki modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa kujawsko-pomorskiego, dla tej kategorii ośrodków lokalnych, w ramach założeń strategicznych korespondujących z właściwymi dla Gminy Gostycyn wskazano m.in.:

- rozwój potencjału gospodarczego, w tym tworzenie nowych miejsc pracy, jak również wyznaczanie i przygotowywanie terenów inwestycyjnych w uzasadnionych ku temu lokalizacjach;
- rozwoju potencjału wsparcia rolnictwa,
- dążenie do zwiększenia możliwości obsługi mieszkańców w zakresie podstawowych usług niezbędnych do zaspokojenia potrzeb społecznych, w tym z zakresu edukacji i kultury, opieki zdrowotnej, w tym także zapewnienia dostępności do oferty poradni specjalistycznych lub rehabilitacyjnych,
- rozwoju infrastruktury i pełnienia zadań na rzecz ludności wymagającej wsparcia, w tym zwłaszcza ze szczególnymi potrzebami,
- rozwoju zagospodarowania służącego aktywności fizycznej i integracji, w tym rozwoju potencjału terenów zieleni,
- rozwiązywaniu problemów środowiskowych i wykorzystaniu potencjałów endogenicznych, w tym w oparciu o specyficzne walory przyrodnicze i kulturowe mogące być podstawą dla rozwoju gospodarczego lub pełnienia ważnych funkcji rekreacyjnych i/lub integracyjnych dla lokalnych społeczności,
- rozwoju transportu publicznego w relacjach do Bydgoszczy i/lub Torunia.

Wszystkie ze wskazanych tu założeń strategicznych identyfikowane są jako istotne dla rozwoju Gostycyna - ośrodka lokalnego, jak również w stopniu uzupełniającym dla ośrodków takich jak Pruszcz, Wielka Klonia czy Wielki Mędromierz, oddziałując tym samym na całościowe ujęcie rozwoju gminnego.

- **spójny system transportowy**, w ramach którego dominują drogi gminne, zaś utrzymanie właściwego standardu dróg pozostaje przedmiotem bieżących działań inwestycyjnych. Jest to również kluczowe działanie determinujące możliwość rozwoju lokalnego i regionalnego, zatem ujęte zostało jako jedno z założeń strategicznych. Przez obszar Gminy Gostycyn przebiega sieć dróg powiatowych oraz dróg wojewódzkich, w tym DW237 łącząca obszar województwa pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, której 50kilometrowy odcinek łączy Czersk przez Tucholę, Gostycyn, dobiegając do miejscowości Mąkowsko na terenie Gminy Koronowo oraz odcinek DW241, w północno- wschodniej części gminy.

Zgodnie z usystematyzowaną strukturą modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa, **DW237** przebiegająca teren Gminy Gostycyn uznana została jako **droga wojewódzka zidentyfikowana jako droga o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa**. Z kolei **DW241** na terenie Gminy wskazana została w modelu w kategorii **pozostałych dróg wojewódzkich (ponadlokalnych)**, natomiast w dalszym przebiegu, już poza obszarem Gminy Gostycyn uznano ją, za drogę wojewódzką o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa. W ramach projektów kluczowych dla rozwoju województwa wskazano inwestycje nr 447 dotyczącą budowy obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich, w tym w ciągach drogi wojewódzkiej nr 237 i 241, jednak obojęcie uznane w Strategii Przyspieszenia za kluczowe dotyczy obszaru Tucholi. Niemniej jednak również

Gmina dostrzega, iż uzasadnione będą działania związane z dążeniem do budowy obejść Gostycyna, doprowadzając do uspokojenia ruchu drogowego, jak również wyprowadzenia głównego tranzytu z centralnego miejsca Gminy.

Przez teren Gminy przebiega też linia kolejowa nr 241 relacji Tuchola – Koronowo, niemal w całości wyłączona z eksploatacji, jednotorowa, niezelektryfikowana. Odcinek Tuchola - Pruszcz Bagienica – Koronowo od 2015 roku wykorzystywany jest przez Stowarzyszenie Rehabilitacji i Turystyki Na Szlaku, na podstawie porozumienia z PKP PLK, do organizacji przejazdów drezynami lekkimi. Nie mniej jednak podejmowane są liczne starania sprawie reaktywowania linii kolejowej celem zwiększenia możliwości dotarcia do miasta aglomeracyjnego – Bydgoszczy i wyeliminowania istotnego problemu peryferyjności transportowej identyfikowanej dla zachodniej części obszaru gminnego. Dla mieszkańców regionu byłaby to dodatkowa oferta dojazdu do pracy, do lekarzy specjalistów, natomiast dla turystów stanowiłaby możliwość skorzystania z ofert turystycznych. Reaktywacja linii istotna byłaby również dla utrzymania i rozwoju gospodarki. Na trasie linii kolejowej znajduje się też ważny przystanek, dzisiaj nieczynny – stacja Pruszcz.

— **kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa** identyfikowane również na poziomie lokalnym i regionalnym. W ramach takich uwarunkowań, charakteryzujących Gminę Gostycyn pozostają przede wszystkim:

- wskazanie obszaru gminy, jako jedynek w powiecie tucholskim jednostki o charakterze wiejskim, tuż obok Tucholi (obszaru miejsko-wiejskiego) w ramach koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego jako **gminy szczególnie predysponowanej do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym**. Również w ramach potencjałów i kierunków rozwoju, Gmina Gostycyn wskazuje na dostępną już ofertę terenów inwestycyjnych wraz z jej rozszerzaniem oraz bieżącą promocją, jak również deklaruje wsparcie dla rozwoju istniejących i nowych przedsiębiorstw i działalności gospodarczych.
- sprzyjającymi warunkami dla rozwoju rolnictwa – obszar Gminy Gostycyn w przeważającej części sklasyfikowany jest jako **obszar zasobu gleb najwyższych klas I-III**. Obszar ten obejmuje część południową, zachodnią i centralną, wyłączeniem ściany wschodniej i północnej. W ramach strategicznych kierunków rozwoju Gminy Gostycyn, rolnictwu oraz jego rozwojowi wraz z dywersyfikacją, w tym również w kierunku rolnictwa ekologicznego nadane zostało strategiczne znaczenie.

— obszar Gminy Gostycyn, w tym również jego wyodrębnione obszarowo części wskazane zostały jako **obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej – obszary strategicznej interwencji**, w tym:

- na poziomie krajowym:

Gmina Gostycyn, zaklasyfikowana została zgodnie z modelem przestrzenno-funkcjonalnym do **OSI gmin zagrożonych trwałą marginalizacją**, co wskazuje na koncentrację problemów rozwojowych obejmujących przede wszystkim postępujące zmiany demograficzne w kierunku starzejącego się społeczeństwa, wyludniającego się obszaru Gminnego powodowanego w największym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym, ujemnym saldem migracji oraz odpływem ludzi młodych, przy jednocześnie identyfikowanych problemach społeczno-gospodarczych (pobieranie świadczeń społecznych, niski poziom przedsiębiorczości, obniżona aktywność społeczna).

➤ na poziomie regionalnym:

Gmina Gostycyn, położona w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego sklasyfikowana została jako obszar niedoboru wody dla rolnictwa. Zgodnie z tak utrwaloną klasyfikacją włączona została do **obszarów strategicznej interwencji (OSI) obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa**, co związane jest nie tylko z długotrwałym brakiem opadów atmosferycznych, ale również z malejącym zasobem wód powierzchniowych i podziemnych w okresach niedoboru wody dla roślin i potrzeb ich nawadniania. Z uwagi na tak ujętą klasyfikację, konieczne pozostaje podejmowanie działań ograniczających utratę wody. OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa obejmuje części terenu Gminy, tj. jedynie część południową. W ramach zidentyfikowanych założeń strategicznych ujęto szereg działań mających na celu zwiększenie zdolności retencyjnych wraz z działaniami powstrzymującymi postępujące zjawisko suszy.

Ponadto Gmina Gostycyn, a mianowicie jej zachodnia część objęta jest **OSI peryferyjności transportowej**, co wskazuje, że obszar jest nie tylko oddalony od stolicy województwa, ale również dostępna komunikacja i połączenie transportowe z najważniejszymi ośrodkami w województwie są znacząco ograniczone. Wobec tego dostrzega się konieczność wdrażania dalszych działań na rzecz zwiększenia jakości komunikacji Gminy, w tym zwiększania mobilności jej mieszkańców, jak również podejmowania inwestycji odpowiadających za usprawnienie i utrzymanie wysokiego standardu dróg i kolei, funkcjonujących w obszarze Gminy Gostycyn.

- *uwarunkowania wynikające z polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego*, zgodnie z którymi Gminę Gostycyn zakwalifikowano w ramach poziomu IV polityki terytorialnej, tj. do **Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi**.

KLUCZOWE PROJEKTY „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU – STRATEGIA PRZYSPIESZENIA 2030+”

Na bazie przedstawionych informacji wskazać można, iż Gmina Gostycyn stanowi niewątpliwie istotny element koncepcji modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa kujawsko-pomorskiego. Na bazie rozpoznanych uwarunkowań dotyczących systemu osadniczego, transportowego i przyrodniczego sądzić można, iż Gmina zarówno w obszarze miejskim, jak i wiejskim dysponuje walorami istotnymi dla rozwoju regionalnego. Zastana sytuacja społeczno-gospodarcza, determinowana negatywnymi zjawiskami demograficznymi, w tym postępującym starzeniem się społeczeństwa, procesem depopulacji oraz niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczego i gospodarczego doprowadziła do sklasyfikowania obszaru jako wymagającego wsparcia zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym.

Istotnym elementem budowania kapitału społeczno-gospodarczego, a także funkcjonalnego i przestrzennego jest realizacja projektów uznanych za kluczowe, tj. niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zintensyfikował swoje działania. W ramach projektów kluczowych mających znaczenie dla przyspieszenia rozwoju samorządów, wskazane zostały również projekty mające wpływ na rozwój Gminy Gostycyn.

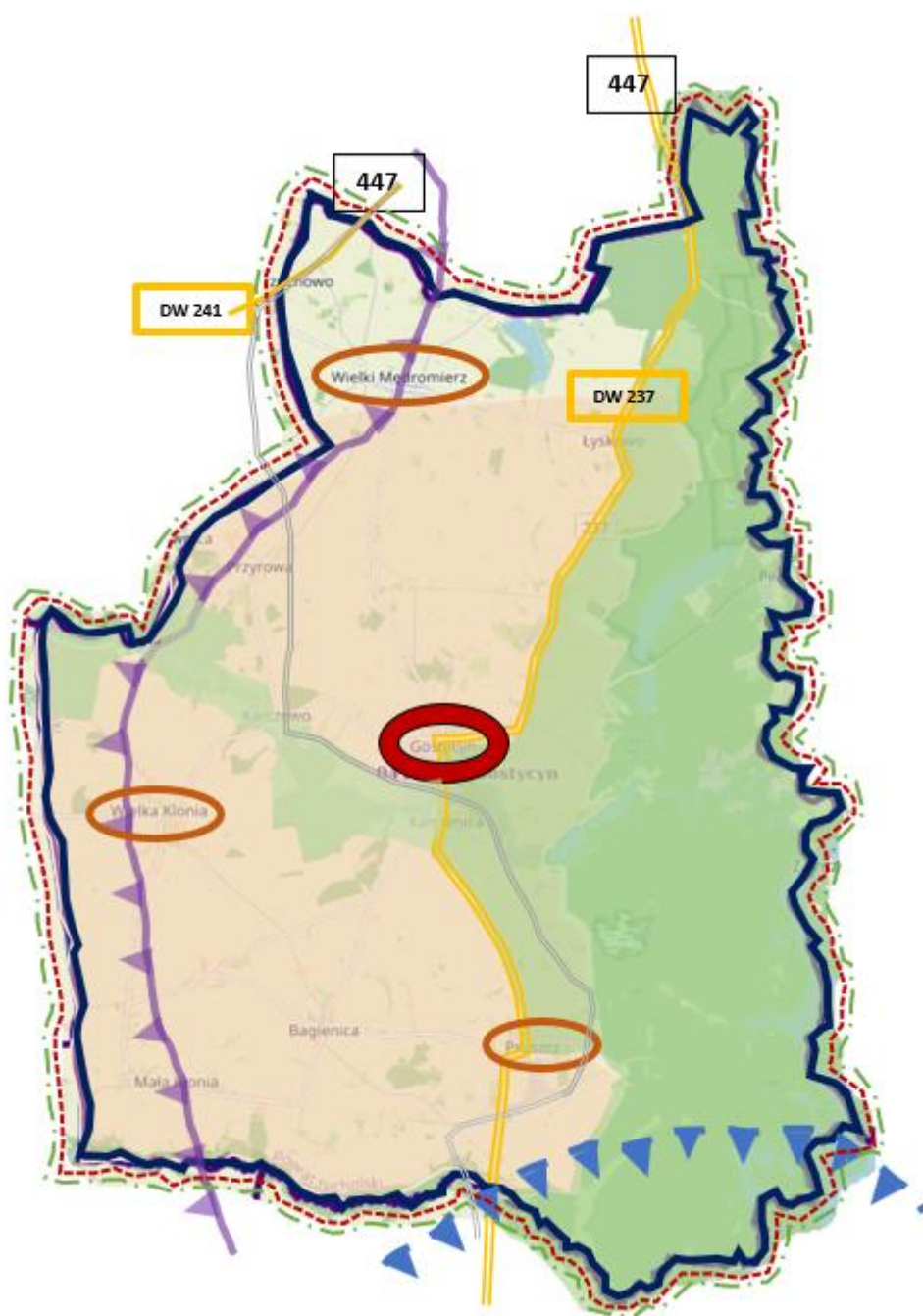
Tabela 9. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+”, których realizacja może oddziaływać na rozwój Gminy Gostycyn

Nr projektu	Nazwa projektu	Charakterystyka	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
447	Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich	Realizacja projektu ma na celu wyprowadzenie ruchu tranzytowego przemieszczającego się drogami kategorii krajowej i wojewódzkiej poza centra miast, ograniczając tym samym liczbę pojazdów poruszających się po centrach miast, ograniczając emisję spalin i zwiększając bezpieczeństwo niechronionych użytkowników ruchu drogowego. Wskazuje się następujące miejscowości: w ciągach dróg wojewódzkich: Mogilno (DW 254), Brodnica (DW 544, DW 560), Golub Dobrzyń (DW 534, DW 5554, DW 569), Rypin (DW 534, DW 560, DW 563, DW 557), Chełmża (DW 551 i DW 589), Kowal (DW 265, DW 269), Tuchola (DW 237, DW 240, DW 241), Więcbork (DW 189, DW 241, DW 242), Pakość (DW 251, DW 255), Radzyń Chełmiński (DW 534, DW 543), Żelgno i Dźwierzno (DW 551), Lisewo (DW 548), Łasin (DW 538).	W zależności od własności drogi: Zadanie administracji rządowej lub Zadanie Samorządu Województwa Kujawsko Pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

Model struktury funkcjonalno–przestrzennej odzwierciedla kierunki rozwoju polityki przestrzennej Gminy, jak również jest zgodny z jej ustaleniami i rekomendacjami co do jej kształtowania. W niniejszym podrozdziale zobrazowano w sposób graficzny informacje zawarte również ustalenia i uwarunkowania wynikające z ustaleń zawartych w „Strategii Rozwoju Województw Kujawsko Pomorskiego – Strategia Przyspieszenia 2030+”, odnoszących się do obszaru Gminy Gostycyn.

Mapa 7. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Gostycyn

LEGENDA

System osadniczy

- Gostycyn – ośrodek lokalny
- miejscowości uzupełniające

System przyrodniczy

- Obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, w tym:
 - Rezerwat przyrody Dolina Rzeki Brdy (PL.ZIPOP.1393.RP.1425),
 - Krajeński Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.112),
 - Tucholski Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.32),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (PL.ZIPOP.1393.OCHK.27),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.28),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.49),
 - Obszar Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich (PLH040023),
 - Obszar Natura 2000 Bory Tucholskie (PLB220009).
 - Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie

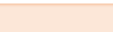
System transportowy

- droga wojewódzka nr 237 – droga o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa
- droga wojewódzka nr 241 – pozostałe drogi ponadlokalne
- linia kolejowa nr 241 (nieczynna)

Projekty kluczowe

- Projekt kluczowy nr 447 – Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich, w tym * w ciągach dróg wojewódzkich DW 237, DW 240, DW 241 (Tuchola)

Elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa

- gmina szczególnie predysponowana do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym
- obszar zasobu gleb najwyższych klas I-III

Obszary strategicznej interwencji na poziomie krajowym

- OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Obszary strategicznej interwencji na poziomie regionalnym

- OSI obszarów peryferyjności transportowej
- OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa

Założenia polityki terytorialnej

- Przynależność gminy do określonego obszaru prowadzenia polityki terytorialnej – OPPT Tucholi (IV poziom)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

5. Obszary strategicznej interwencji

5.1. Obszary strategicznej interwencji wynikające z ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku

Obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego została przyjęta Uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. W Strategii zdefiniowano obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim, uwzględniając również OSI wyznaczone dla województwa na poziomie krajowym.

Obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim to:

- I. Zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP to:
 - OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
- II. Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego do realizacji w okresie do roku 2030, dla których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa to:
 - Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia,
 - Miejski obszar funkcjonalny Włocławka,
 - Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz,
 - Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia,
 - OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą,
 - OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa,
 - OSI obszarów peryferyjności transportowej
- III. Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzą organy administracji rządowej:
 - Obszar przemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.

Zgodnie z przedstawioną klasyfikacją obszarów strategicznej interwencji w województwie kujawsko-pomorskim, Gmina Gostycyn ujęta została w ramach OSI zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

Tabela 10. Podsumowanie klasyfikacji Gminy Gostycyn do obszarów strategicznej interwencji

OSI na poziomie krajowym	OSI na poziomie regionalnym
OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją	OSI obszarów peryferyjności transportowej
	OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa

Źródło: opracowanie własne

5.2. Obszary strategicznej interwencji na poziomie lokalnym

Zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) określone są obszary, które charakteryzują się szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi bądź przestrzennymi, w tym także istnieniem barier rozwoju lub potencjałów rozwojowych. W ramach diagnozy społeczno-gospodarczej przeprowadzonej dla Gminy Gostycyn nie zidentyfikowano obszarów o szczególnych problemach bądź barierach rozwojowych, jak również nie wskazuje się obszarów charakteryzujących się szczególnym potencjałem determinującym kierunek rozwoju Gminy Gostycyn.

6. System realizacji Strategii

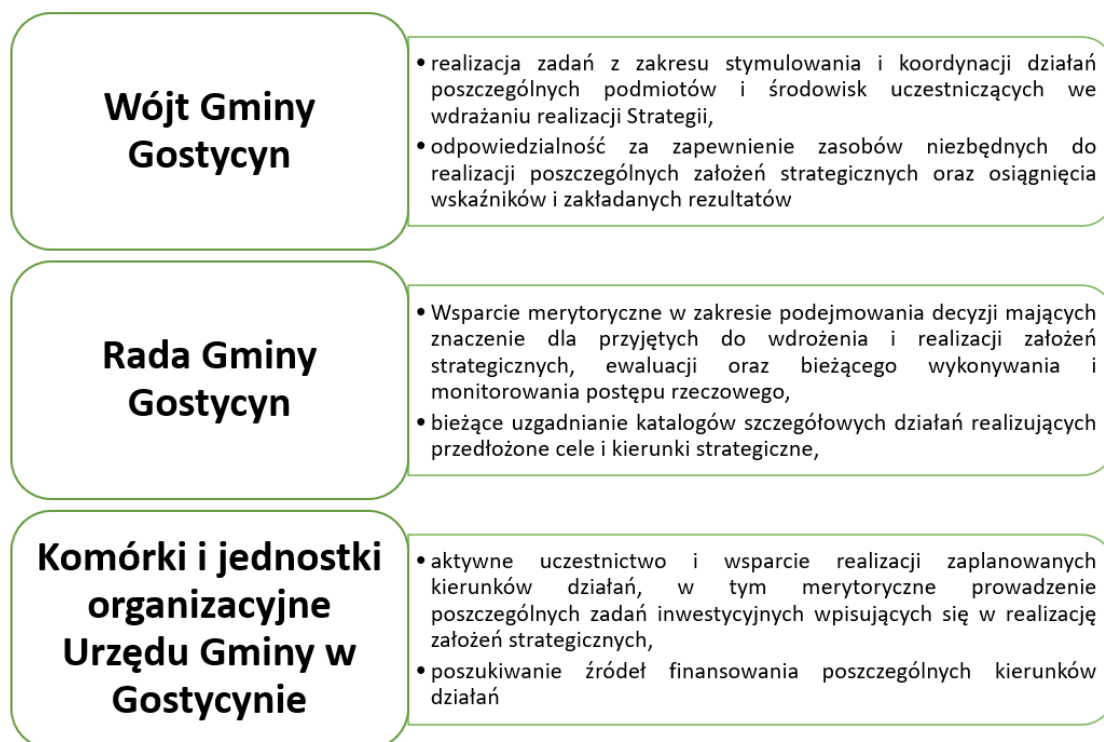
6.1. Odpowiedzialność za realizację Strategii

Zakres odpowiedzialności za wdrożenie i realizację Strategii należy do Gminy Gostycyn i jej jednostek organizacyjnych, jak również instytucji i podmiotów wyznaczonych do realizacji, uczestnictwa w realizacji oraz monitorowania postępu rzeczowego. W proces wdrażania i realizacji włączeni są również mieszkańcy Gminy jako bezpośredni interesariusze prowadzonych działań na rzecz rozwoju lokalnego. Jak zauważono w wizji i misji Gminy, celem nadrzędnym jest prowadzenie polityki gminnej opartej o zrównoważony i racjonalny rozwój prowadzący do bieżącego tworzenia i odpowiadania na pojawiające się potrzeby społeczno-gospodarcze, przestrzenne, funkcjonalne i środowiskowe. Pojawiające się potrzeby są wyrazem głosu mieszkańców, dlatego Strategia wskazuje, iż poza instytucjonalnym systemem realizacji, istotnymi podmiotami są również mieszkańcy i partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym przedstawiciele przedsiębiorców, rolników, grup społecznych, stowarzyszeń, fundacji czy kół.

Założeniem opracowanego dokumentu jest rozwój lokalny, bazujący na posiadanym potencjale, rozwijającym się w oparciu o komponenty takie jak społeczeństwo, gospodarka, środowisko i zarządzanie. Tak ujęte generalne założenie podkreśla istotę aktywnej współpracy, korelacji podejmowanych zakresów, jak również wielostronnego partnerstwa, w tym aktywnego udziału społeczności lokalnej.

Z kolei w ramach zinstytucjonalizowanego systemu wdrażania i realizacji Strategii, wyodrębnienie odpowiednich komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych za podejmowanie poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych uzasadnione jest zasobami wiedzy i kompetencji. Ponadto rozkład odpowiedzialności wynika także z dokumentów regulujących ustrój Gminy, jej podział strukturalny oraz kompetencyjny. Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, realizacji, ewaluacji oraz aktualizacji Strategii tworzą:

Wykres 9. Struktura systemu wdrażania, realizacji i ewaluacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższym, każdorazowo do poszczególnych kierunków działań przyporządkowane są trzy grupy podmiotów, których obecność zapewni sprawne i rzetelne wykonanie oraz skuteczność i efektywność działań. Dla każdego celu operacyjnego przyporządkowano:

- **głównego realizatora zadania**, którym zasadniczo jest Wójt Gminy Gostycyn jako organ wykonawczy, reprezentujący Gminę oraz zawierający zobowiązania w jej imieniu wraz z wydzielonymi strukturami organizacyjnymi, wydzielonymi na zasadzie kompetencyjności i odpowiedzialności za realizację zadań własnych Gminy Gostycyn. W grupie wspierającej głównego realizatora poszczególnych założeń strategicznych wskazać można również jednostki pomocnicze – sołectwa i ich sołtysów, którzy orientują się w bieżącej sytuacji poszczególnych miejscowości najlepiej wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- **podmiot odpowiedzialny za monitoring realizacji działania**, którym w przeważającej mierze jest głównym realizatorem działania wraz z jednostkami wspierającymi, w tym dyrektorami placówek szkolnych, przedszkola i żłobka, jak również osobą zarządzającą Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej
- **podmiot uczestniczący w realizacji Strategii**, w tym wszystkie podmioty będące zarówno podmiotem realizującym, jak i interesariuszem kierowanego wsparcia. W roli podmiotu uczestniczącego w realizacji Strategii pozostają również, w zależności od realizowanego kierunku interwencji, wyodrębnione jednostki, inicjatywy lokalne, przedsiębiorcy, rolnicy, jak również wszystkie podmioty, do których kierowane są działania nawiązujące do rozwoju lokalnego. Co jednak kluczowe, wyróżnia się jeden podmiot główny, tj. *Pracownika Urzędu Gminy w Gostycynie na stanowisku ds. promocji gminy, wdrażania, rozliczania projektów i współpracy z organizacjami pozarządowymi*, prowadzącego bieżący monitoring postępu rzeczowego Strategii oraz podmioty wspierające – osoby zarządzające poszczególnymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi, jak i pomocniczymi, którzy kompetencyjnie odpowiadają za realizację poszczególnych zadań gminnych wpisujących się w ramy ustalonych założeń

strategicznych. Do kategorii podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii należą również mieszkańcy Gminy Gostycyn, obecni w programowaniu kierunków dalszego rozwoju Gminy.

Dla zapewnienia skutecznej realizacji Strategii zdefiniowano również reguły i zasady, w oparciu o które odbywać się będzie wdrażanie i dalsza realizacja rzeczowa przyjętych założeń strategicznych. Realizacja Strategii będzie opierała się m.in. na następujących zasadach:

I. Partycypacji i dialogu

Założenia strategiczne realizowane będą poprzez zapewnienie współpracy i partnerstwa pomiędzy instytucjami publicznymi, podmiotami prywatnymi oraz w ramach partnerstwa mieszanego. Strategia zapewnia powszechną dostępność i równe traktowanie wniosków i opinii reprezentantów różnorodnych środowisk z sektora publicznego, prywatnego oraz społecznego, jak również pozwala na swobodę dyskusji i możliwość zgłaszania uwag podczas konsultacji społecznych.

II. Otwartości i transparentności prowadzenia działań

Strategia rozwoju przedstawiona dla Gminy Gostycyn jest dokumentem o charakterze otwartym, ukazującym kierunki działań, niezbędne do podjęcia z perspektywy dążenia do rozwoju lokalnego. Przyjęte założenia wynikają wprost ze stanu zastanego, o którym traktuje Diagnoza strategiczna. W przygotowaniu i realizacji Strategii zapewniono właściwe formy komunikacji pomiędzy podmiotami głównymi odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych działań, podmiotami uczestniczącymi w realizacji celów, jak również podmiotami monitorującymi proces wdrażania i realizacji Strategii. Otwartość i transparentność prowadzonych przez Gminę działań wyraża się również w zaangażowaniu w opracowanie właściwych kierunków rozwoju mieszkańców Gminy oraz grup interesów. Zapewniono też bieżące informowanie i konsultowanie podejmowanych decyzji i planów dotyczących wdrażania.

III. Zaangażowania i dążenia do osiągnięcia wspólnego celu

System realizacji Strategii oparty został na podmiotach i komórkach organizacyjnych Gminy Gostycyn, jak również na organizacjach pozarządowych – licznie i aktywnie współdziałających na rzecz sektorowego rozwoju lokalnego oraz lokalnych przedsiębiorcach i ogóle mieszkańców – jako na najważniejszych grupach interesu. Wyrazem zaangażowania jest poczucie odpowiedzialności za powierzone zadania oraz determinacja w ich zrealizowaniu, a także współpraca wraz z aktywną postawą, uwzględniającą elastyczne i kreatywne podejście do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych.

Instrumenty Strategii Rozwoju

Strategia rozwoju wyraża i opisuje zakres kierunków, których realizacja wpisuje się w ogólne cele rozwoju lokalnego, dlatego niezbędne jest określenie instrumentów, przy pomocy których możliwa będzie zmiana ogólnej wizji w realne działania urzeczywistniające przyjęte założenia, uwzględniając cele i założenia modelu struktury funkcjonalno–przestrzennej. Instrumentem realizacji Strategii mogą być m.in.:

- gminne strategie sektorowe, traktujące o uszczegółowieniu przedstawionych założeń strategicznych,
- regulaminy wydziałów, referatów i jednostek, wskazujące na zakresy kompetencji i obowiązków,
- uchwały Rady Gminy,
- indywidualne decyzje administracyjne,

- uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe określające krótko- i długookresowe kierunki koncentracji i przeznaczenia środków finansowych, ujmujące również budżety zadań inwestycyjnych realizowanych przy współudziale środków pochodzących z funduszy europejskich itp.
- dalsze zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz zastępującym go planem ogólnym Gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- inicjatywy społeczne z zakresu edukacji, promocji, konsultacji wewnętrznych, konsultacji społecznych, stron internetowych, profili w mediach społecznościowych itp.,
- instrumenty koordynacyjne, np. partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, uwzględniające współpracę międzysektorową (w ujęciu samorządowym, prywatnym i społecznym), a także partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe itp.
- instrumenty kontrolne.

6.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Założenia Strategii Rozwoju wdrażane będą z wykorzystaniem różnorodnych instrumentów realizacji m.in. poprzez realizację planów, programów funkcjonujących w Gminie, ze względu na ustawowe obowiązki ich opracowania bądź inicjatywy własne władz samorządowych. Sprawna realizacja założeń strategicznych określonych w niniejszym dokumencie, dla kompleksowego oddziaływania i realizacji przewidywanych założeń wymagać będzie opracowania (w przypadku braku dokumentów) lub aktualizacji już istniejących dokumentów wykonawczych (ze względu na brak ich aktualności).

Tabela 11. Korelacja założeń strategicznych z dokumentami wykonawczymi

Obszar tematyczny	Dokument	Komentarz/ Odniesienie względem wytycznych
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte uchwałą XXII/176/12 Rady Gminy Gostycyn z dnia 20 grudnia 2012 r.	Model przestrzenno-funkcjonalny opracowany został na bazie aktualnych uwarunkowań, jak również wynikających z obowiązującego Studium. Założenia przyjęte dla dalszego rozwoju Gminy, ukazane jako kierunki działań pozostają zgodne z kierunkami polityki przestrzennej Gminy Gostycyn. Zgodnie z reformą z zakresy planowania przestrzennego, Gmina Gostycyn przystąpiła do opracowania planu ogólnego uchwałą nr LXII/447/2024 z dnia 8 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Gostycyn.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Na bazie cyklicznej oceny, podejmowane będą działania dotyczące opracowania dalszych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Przestrzeń gminna	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Gostycyn na lata 2021-2025	Zakres mieszkalnictwa jest przedmiotem niniejszej strategii, dlatego Wieloletni Plan doprecyzowuje założenia dotyczące tego zakresu. Okres obowiązywania koresponduje z okresem obowiązywania niniejszej Strategii, jak również podlega bieżącej aktualizacji adekwatnie do zmieniających się warunków i identyfikowanych potrzeb lokalnych.

	Program rozwoju sieci dróg gminnych na lata 2021-2025	Jednym z kluczowych elementów budujących kapitał społeczno-gospodarczy Gminy Gostycyn, w tym również determinujący mobilność mieszkańców jest dostępność komunikacyjna drogowa, której rozwój następuje w oparciu i Program rozwoju dróg. Z uwagi na okres obowiązywania do 2025 roku, może wymagać aktualizacji.
Ochrona środowiska	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gostycyn a na lata 2021 - 2024 z perspektywą na lata 2025 - 2028	Ramy czasowe obowiązują do roku 2028, co wskazuje, iż w okresie obowiązywania niniejszej strategii konieczna będzie aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu traktującego o szczegółowych założeniach dla prowadzenia długofalowej polityki działań adaptacyjnych i kierunkowych w aspekcie ochrony środowiska. Zakres obowiązującego Programu koresponduje z założeniami rozwoju ustalonymi w niniejszym dokumencie. Zgodnie z ustaleniami II aPGW, zobowiązano Gminę Gostycyn do aktualizacji Programu ochrony środowiska pod kątem efektywności dotyczącej ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do JCWP.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Gostycyn	Zakres ustalonych celów i założeń strategicznych pozostaje zgodny z uwarunkowaniami i kierunkami wynikającymi z założeń polityki niskoemisyjnej Gminy, jednak okres obowiązywania Planu zakończył się w roku 2020, co wskazuje, iż dostrzega się potrzebę dalszego regulowania niskoemisyjnego rozwoju Gminy, przy czym może mieć to postać innych obowiązujących w perspektywie finansowej 2021-2027 dokumentów środowiskowych.
	Projekt założeń dla planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gostycyn na lata 2019-2034	Ramy czasowe obowiązywania dokumentu sięgają roku 2034, co wskazuje na korespondowanie z okresem obowiązywania niniejszej Strategii. Przedmiotowa Strategia traktuje o zasadności podejmowania działań na rzecz zaspokajania potrzeb energetycznych na terenie Gminy. Założenia strategiczne ujęte w Strategii korespondują z dokumentem branżowym.
	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gostycyn wraz ze szczegółową inwentaryzacją	Realizacja działań związanych z usuwaniem azbestu znalazła odzwierciedlenie w Strategii rozwoju. Program usuwania azbestu nie został ograniczony co do czasu obowiązywania, zatem założenia strategiczne w pełni korespondują z dokumentem branżowym.
Polityka społeczna	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gostycyn na lata 2019-2024	Strategia skupia się nie tylko na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmuje obszary polityki społecznej, które mają istotny wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności. Stanowi doprecyzowanie zawartych w niniejszej Strategii założeń i kierunków dalszego rozwoju Gminy.

	Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi i na lata 2021-2025	Działalność organizacji pozarządowych wskazana została w Strategii jako jeden z potencjałów, w tym również współpraca z nimi uznawana jest za kluczowy czynnik rozwoju Gminy. Zapisy Strategii korespondują z założeniami wynikającymi z wieloletniego programu współpracy.
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	Omawia problematykę uzależnienia jako problemu społecznego, wskazując tym samym na istniejące rozwiązania pomocowe, przeciwdziałając wkluczeniom społecznym.
	Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2029	Dokument ten jest branżowym rozwinięciem zagadnienia podstawowej komórki społecznej, tj. rodziny i problemów jakie identyfikowane są w jej strukturach. Strategia koresponduje z Programem.
Organizacja wewnętrzna Gminy	Uchwała nr XIX/108/08 Rady Gminy Gostycyn z dnia 11 marca 2008 r. w sprawie Statutu Gminy Gostycyn wraz z uchwałami zmieniającymi, w tym Uchwałą nr XLIV/296/2018 z dnia 18 października 2018 roku zmieniającą uchwałę sprawie Statutu Gminy Gostycyn	Statut określa ustrój Gminy Gostycyn wraz z jej podstawowymi wartościami oraz zasadami realizacji zadań publicznych wynikających z ustawy o samorządzie gminnym. Zakres przedmiotowej Strategii pozostaje zgodny z założeniami statutowymi Gminy, zaś opracowanie strategii jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Podlega aktualizacji w wyniku bieżących zmian i konieczności dostosowania do prawodawstwa wyższego rzędu.
	Statuty jednostek organizacyjnych i instytucji kultury Gminy Gostycyn: placówek edukacyjnych, GOPS oraz Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej	Statuty poszczególnych jednostek organizacyjnych wskazują na władztwo kompetencyjne i merytoryczną realizację zadań wskazanych w ramach przedmiotowego opracowania.
	Zarządzenie nr 25/2021 Wójta Gminy Gostycyn z dnia 31 marca 2021 roku w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Gostycyn	Regulamin określa ustrój i podział kompetencyjny pomiędzy poszczególne komórki i jednostki organizacyjne, wskazując odpowiednie zadania publiczne. Regulamin wskazuje na pozycje poszczególnych komórek organizacyjnych i struktur samorządowych, w tym również odnosi się do realizacji zadań związanych z osiągnięciem założonych celów strategicznych.
Finanse publiczne	Uchwała budżetowa przyjęta uchwałą nr LX/438/2023 z dnia 28 grudnia 2023 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Gostycyn na rok 2023	Uchwała przyjmowana corocznie. Odzwierciedla cele i kierunki działań określone w strategii, zintegrowana z wieloletnią prognozą finansową
	Uchwała nr LX/439/2023 z dnia 28 grudnia 2023 roku w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2023-2030	Dokument aktualny, korespondujący z zapisami strategii. Aktualizacja zgodnie z bieżącymi potrzebami lokalnymi.

Źródło: opracowanie własne

Dla zachowania spójności założeń strategicznych, w tym ich realizacji poprzez poszczególne inwestycje, Gmina Gostycyn każdorazowo pod uwagę będzie brała wytyczne wynikające z dokumentów planistycznych odnoszących się do zachowania, ochrony i możliwego wykorzystywania

zasobów wodnych, w tym zgodnie z danymi wynikającymi z II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, w tym również dotyczących wskazanych derogacji (odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych dla właściwych jednolitych części wód). Kierunki działań ujęte w niniejszej Strategii realizowane będą z poszanowaniem założeń i ich wytycznych wynikających m.in. z:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 2739),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021 r. poz. 1615.

W przypadku opracowania dokumentów mających charakter wykonawczy i wdrażających założenia rozwojowe określone w Strategii, podstawową zasadą jest ich spójność i synergiczne oddziaływanie. Dokumenty wykonawcze, poza zachowaniem zgodności z założeniami Strategii powinny również diagnozować i wnioskować w zakresie stanu obecnego, definiować cele strategiczne i kierunki służące ich realizacji wraz ze wskazywaniem możliwych i skwantyfikowanych wskaźników i określeniem ich ram finansowych oraz wskazaniem potencjalnych źródeł, z których ich finalizacja może dojść do skutku

6.3. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Elementem gwarantującym prawidłowość i skuteczność wdrażania Strategii jest efektywny monitoring w zakresie realizacji wskazanych założeń strategicznych. Monitoring Strategii będzie prowadzony w celu sprawdzenia skuteczności podejmowanych działań zdefiniowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i kierunków działań. Za prowadzenie monitoringu osiągniętych rezultatów oraz uzyskiwanych wskaźników odpowiedzialny będzie ***pracownik Urzędu Gminy w Gostycynie na stanowisku ds. promocji gminy, wdrażania, rozliczania projektów i współpracy z organizacjami pozarządowymi***.

Sprawozdawczość w ramach monitoringu prowadzona będzie m.in. w formie analizy wskaźnikowej, której wyniki oraz wnioski z niej płynące będą opracowane w formie raportu z monitoringu Strategii. Na cele sprawozdawczości wykorzystywane będą dane własne Gminy wraz z informacjami i statystykami gminnych jednostek organizacyjnych oraz instytucji wykonujących działalność publiczną. W ramach statystyki publicznej głównym źródłem będą też opracowania Głównego Urzędu Statystycznego. Informacje na rzecz sprawozdawczości pochodzić będą również od podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii, w tym z raportów podsumowujących podejmowane zadania. Raporty z realizacji zadań, przekazywane będą organowi monitorującemu z wykorzystaniem standaryzowanego formularza sprawozdawczego, w okresie ustalonym przez wyznaczony podmiot do realizacji monitoringu Strategii.

Monitoring zbiorczy Strategii, w tym zrealizowanych wskaźników odbywał się będzie raz na dwa lata i będzie realizowany do końca maja, korespondując z corocznie opracowywanym Raportem o stanie Gminy.

Oprócz monitoringu zaplanowano również ewaluację, tj. badanie, którego podstawowym założeniem jest ocena prawidłowości procesu oraz efektów wdrażania przyjętej polityki rozwoju. Badanie to dostarczy praktycznych wniosków i rekomendacji, służących udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji, zapewniając jej jak najwyższą jakość. Ewaluacja ma na celu zapewnić wysoką jakość działań dzięki zwiększeniu ich adekwatności, skuteczności, efektywności i trwałości. Przewidziano przeprowadzenie:

- ewaluacji ex-ante –w fazie przygotowania Strategii,
- ewaluacji on-going - w trakcie wdrażania założeń strategicznych,
- ewaluacji ex-post – po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii Rozwoju.

Tabela 12. Rodzaje i charakterystyka ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032

Rodzaj ewaluacji	Zakres i charakterystyka badania ewaluacyjnego	Termin realizacji badania ewaluacyjnego
EWALUACJA EX-ANTE	Zadaniem ewaluacji jest ustalenie, czy zaplanowane do realizacji kierunki działań są właściwe, wykonalne i czy przyniosą oczekiwane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Podstawowym założeniem tego rodzaju ewaluacji jest ocena trafności przyjętych założeń i ich wewnętrznej oraz zewnętrznej spójności. Do przeprowadzenia ewaluacji ex-ante przyjęto następujące założenia: — trafności – analizie poddaje się adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań względem zdefiniowanych problemów, — przewidywanej skuteczności – sprawdzenie czy cele wyznaczone w Strategii są możliwe do osiągnięcia poprzez zaproponowane działania, metody ich wdrożenia i zabezpieczone zasoby, — efektywności – określenie czy suma przeznaczonych zasobów i nakładów finansowych pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów, — spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu – zdefiniowanie czy cele, priorytety i działania są spójne oraz czy wykazują spójność również z dokumentami wyższego rzędu lub równorzędnymi. Ewaluacja przeprowadzona z wykorzystaniem m.in. metody desk-research oraz analizy statystycznej, wykorzystując dane Urzędu Gminy Gostycyn oraz pozostałych jednostek organizacyjnych jak również ogólnodostępnych danych statystycznych. Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji jest Raport.	Przed przyjęciem Strategii uchwałą Rady Gminy Gostycyn
EWALUACJA ON-GOING	Celem ewaluacji jest weryfikacja sposobu założenia i zdefiniowania w strategii celów, stopień ich realizacji oraz zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń mogących mieć wpływ dla osiągnięcia założonych rezultatów. Ewaluacja on-going ukaże również informację o ewentualnej aktualizacji (korekcie/ uzupełnieniu) dokumentu. Źródłem danych przyjętym do ewaluacji on-going będą raporty o stanie Gminy, stanowiące podsumowanie działalności władz samorządowych na rzecz realizacji polityk, strategii i programów sektorowych. Wykorzystywane będą również dane jakościowe i ilościowe pozwalające na określanie wskaźników założonych w dokumencie wraz z analizą statystyczną danych GUS. Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji będzie Raport	W połowie okresu obowiązywania Strategii

EWALUACJA EX-POST	Celem ewaluacji jest podjęcie próby ustalenia, w jakim stopniu osiągnięte zostały założone cele strategiczne oraz czy osiągnięty został poziom rozwoju lokalnego pozwalający na realizację określonej wizji. Ewaluacja ma charakter sprawozdawczy, wskazujący na rzeczową wykonalność przyjętych założeń wraz z ustaleniem, czy któreś z określonych założeń będą również aktualne i konieczne do wdrożenia w ramach kolejnego dokumentu strategicznego, czy też osiągnięte zostały wszelkie możliwe efekty w ramach obowiązującej Strategii. Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji będzie raport końcowy prezentujący dane dla pełnego okresu obowiązywania Strategii.	Po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii – I kwartał 2033
-------------------------------------	---	---

Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Strategii

Kluczowym procesem jaki może mieć miejsce w okresie obowiązywania Strategii Rozwoju Gostycyn na lata 2024-2032, mający swoje źródło m.in. w procesie ewaluacji on-going jest potrzeba **aktualizacji dokumentu** i jego założeń. Dokument sporządzony został na bazie obserwowanych tendencji i trendów społeczno-gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych w okresie 2018-2024, i na tej podstawie wyznaczono założenia strategiczne, w tym cele i kierunki działań. W związku z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, jak również w odniesieniu do postępujących zmian, na bazie przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji może dojść do sytuacji, kiedy ówczesne uwarunkowanie będzie nieaktualne bądź też w perspektywie kilkuletniej pojawią się nowe szanse rozwojowe czy ograniczenia hamujące ten rozwój. W perspektywie kilkuletniej trudno jest również przewidzieć jak kształtować się będzie budżet Gminy i dostępność środków zewnętrznych, wspierających realizację przedsięwzięć strategicznych.

Uwzględniając ww. przesłanki, jak również inne okoliczności, trudne obecnie do przewidzenia, ale mogące pojawić się w perspektywie obowiązywania dokumentu i mające znaczenie dla kształtowania przyszłego rozwoju lokalnego, możliwe będzie podjęcie decyzji o aktualizacji Strategii.

Procedura aktualizacji podjęta będzie jedynie w uzasadnionych przypadkach, zaś jej koordynacją zajmować się będzie podmiot pozostający w strukturach Urzędu Gminy Gostycyn. Wprowadzenie aktualizacji wymagać będzie określenia zakresu aktualizacji oraz szczegółowego uzasadnienia konieczności wprowadzanych zmian i modyfikacji.

7. Źródła finansowania realizacji Strategii

Osiągnięcie założonych celów wymaga podjęcia działań inwestycyjnych oraz nie inwestycyjnych, do realizacji których niezbędny są zasoby finansowe. Określając działania strategiczne wzięto pod uwagę możliwości finansowe Gminy, jak również obecne i planowane możliwości pozyskania środków zewnętrznych, w tym bezzwrotnych form wsparcia.

Z uwagi na kierunkowe ujęcie założeń strategicznych i jedynie przykładowe wskazanie poszczególnych inwestycji, ramy finansowe realizacji strategii mają charakter szacunkowy, gdyż ceny podlegają ciągłej aktualizacji rynkowej i nie ma możliwości dokładnego oszacowania tych wartości, jak również ze względu na długofalowe obowiązywanie Strategii ulegną one dezaktualizacji. Istotnym aspektem determinującym wartości planowanych do realizacji zadań są warunki ekonomiczne, jak również

trwający konflikt zbrojny tuż przy wschodniej granicy kraju, determinujące sytuację ekonomiczną kraju oraz niemożność dokładnego szacowania kosztów.

Gmina Gostycyn zapewni środki na realizację przedsięwzięć w ramach swoich możliwości finansowych, ale będzie starała się również pozyskiwać fundusze z innych źródeł. Dużych możliwości finansowania działań upatruje się w środkach planowanych do rozdysponowania z programów regionalnych oraz krajowych czy też międzynarodowych, w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Dodatkowo Gmina będzie poszukiwała innych możliwości finansowania działań, także ze środków krajowych znajdujących się w dyspozycji instytucji i podmiotów.

Tabela 13. Szacunkowe koszty realizacji Strategii

Cel strategiczny	Szacunkowy budżet	Lata realizacji
Cel strategiczny I. Atrakcyjne warunki zamieszkania determinujące wysoką jakość życia mieszkańców Gminy Gostycyn	15 mln PLN	2024-2032
Cel strategiczny II. Wzmocniony i racjonalnie wykorzystywany potencjał gospodarczy	15 mln PLN	2024-2032
Cel strategiczny III. Dostępna przestrzeń, kompleksowa infrastruktura i czyste środowisko naturalne	30 mln PLN	2024-2032
Cel strategiczny IV. Wysoki standard oferowanych usług publicznych	15 mln PLN	2024-2032

Źródło: opracowanie własne w porozumieniu z Gminą Gostycyn

Potencjalnymi źródłami finansowania ww. działań będą m.in:

- środki budżetowe Gminy Gostycyn, jak również innych jednostek samorządowych tj. regionalnych oraz powiatowych,
- środki z budżetu Państwa w dyspozycji poszczególnych ministerstw, z dedykowanych programów i funduszy,
- środki z funduszy celowych będących w dyspozycji różnych instytucji m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej i innych,
- środki pochodzące z Krajowego Planu Odbudowy,
- środki pochodzące z UE w ramach różnych funduszy, inicjatyw ze środków europejskich,
- środki pochodzące z innych niż europejskie fundusze finansowe,
- środki pochodzące z sektora prywatnego,
- finansowane przez banki i inne instytucje finansujące,

— inne dostępne źródła finansowania.

Wskazane potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii nie stanowią katalogu zamkniętego, Gmina będzie starała się wykorzystywać wszystkie możliwości współfinansowania przedsięwzięć. W tym celu konieczne będzie bieżące monitorowanie w możliwości pozyskiwania środków finansowych.

Załącznik nr 1. Katalog mierników i rezultatów na potrzeby monitorowania realizacji Strategii

CEL STRATEGICZNY I. ATRAKCYJNE WARUNKI ZAMIESZKANIA DETERMINUJĄCE WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY GOSTYCYN

Kierunki działań	Mierniki	Rezultat	Rezultat
		2027	2032
Cel operacyjny I.I. Dostępne i dobrej jakości zaplecze służące organizacji życia mieszkańców Gminy			
I.I.1. Dostosowywanie zaplecza mieszkaniowego sprzyjającego osiedlaniu się na terenie Gminy	liczba mieszkań komunalnych dodanych w ofercie gminnej [szt.]		
	liczba mieszkań oddanych do użytku, powstałych w ramach preferencyjnych warunków [szt.]		
I.I.2. Zachowanie wysokiej jakości opieki zdrowotnej	liczba działań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia [szt./rok]		
	liczba osób objętych działaniami z zakresu promocji i profilaktyki zdrowia [os.]		
I.I.3. Skuteczna polityka społeczna przeciwdziałająca bierności mieszkańców i marginalizacji społecznej	liczba utworzonych miejsc dla seniorów w formule dziennej/ całodobowej opieki [szt.]		
	liczba osób w wieku po 65 roku życia, włączona w działania z zakresu aktywizacji społecznej [os/rok]		
	liczba wspartych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy [os.]		
	liczba organizowanych akcji, kampanii i wydarzeń na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej [szt.]		
	liczba osób objętych wsparciem z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej [os.]		
I.II. Dostosowane środowisko i oferta edukacyjna, adekwatna względem identyfikowanych potrzeb			
I.II.1. Modernizacja oraz systematyczne doposażenie placówek szkolnych w sprzęt niezbędny do podnoszenia jakości edukacji	liczba przebudowanych, rozbudowanych/ poddanych modernizacji budynków szkolnych [szt.]		
	liczba doposażonych placówek szkolnych [szt.]		
	liczba dzieci i młodzieży biorących udział w ofercie dodatkowych zajęć szkolnych i pozaszkolnych [szt.]		
	liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowych [szt.]		
	liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]		

I.II.2. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i dostosowanie jej do potrzeb identyfikowanych wynikami egzaminów ósmoklasisty	liczba dzieci i młodzieży biorących udział w ofercie dodatkowych zajęć szkolnych i pozaszkolnych [os.]		
	liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych działaniami wspierającymi [os.]		
I.II.3. Zabezpieczenie opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym	liczba utworzonych miejsc przedszkolnych w publicznych placówkach [szt.]		
	liczba utworzonych miejsc w żłobkach dla dzieci do 3 roku życia [szt.]		
	liczba działań infrastrukturalnych z zakresu modernizacji/ budowy/ rozbudowy/ przebudowy		
	liczba nauczycieli, pedagogów i opiekunów objętych doskonaleniem zawodowym [os.]		
I.III. Zagospodarowana przestrzeń i atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna			
I.III.1. Odnowa i rewitalizacja przestrzeni publicznej Gminy sprzyjająca rozwojowi działalności kulturalnej i integracji społecznej	liczba wspartych obiektów kultury [szt.]		
	liczba doposażonych obiektów kultury [szt.]		
	liczba obiektów sportowych objętych wsparciem [szt]		
	powierzchnia przestrzeni zaadaptowanej dla celów społecznych i aktywnego wypoczynku [m ²]		
	liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznych [szt.]		
I.III.2. Budowa pozycji turystycznej Gminy Gostycyn	liczba nowych obiektów turystycznych [szt.]		

CEL STRATEGICZNY II. WZMOCNIONY I RACJONALNIE WYKORZYSTYWANY POTENCJAŁ GOSPODARCZY

Kierunki działań	Mierniki	Rezultat	Rezultat
		2027	2032
Cel operacyjny II.1. Sprawny system zarządzania i wspierania działalności rolniczej			
II.1.1. Wspieranie działalności rolniczej	masa odpadów pochodzenia rolniczego odbierana z terenu Gminy [t]		
	Powierzchnia obszarów retencjonowanych/ zmeliorowanych [m²]		
II.1.2. Tworzenie nowych i rozwój istniejących gospodarstw agroturystycznych	powierzchnia użytków rolnych wykorzystywanych pod rolnictwo [m²]		
	liczba funkcjonujących gospodarstw rolnych na terenie Gminy [szt.]		

	liczba funkcjonujących gospodarstw ekologicznych na obszarze Gminy [szt.]		
Cel operacyjny II.II. Zapewnione warunki dla rozwoju gospodarczego Gminy			
II.II.1. Wsparcie istniejących i nowych przedsiębiorstw poprzez promocję ich usług	liczba nowo powstałych działalności gospodarczych na obszarze Gminy [szt./rok]		
	liczba wspartych, istniejących działalności gospodarczych [szt./rok]		
	powierzchnia zaadaptowanej przestrzeni publicznej pod działalność przedsiębiorczą [m ²]		
	liczba nowych podmiotów gospodarczych korzystających z dostępnego programu ulg [szt.]		
II.II.2. Dążenie do konkurencyjności oferty przedsiębiorczej na terenie Gminy	powierzchnia uzbrojonych terenów przeznaczonych pod inwestycje [m ²]		
	powierzchnia terenów gminnych objętych ofertą inwestycyjnych [m ²]		
II.II.3. Działania z zakresu rozwoju współpracy międzysektorowej	liczba inicjatyw na rzecz partnerstwa międzysektorowego [szt./rok]		

CEL STRATEGICZNY IIII. DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ, KOMPLEKSOWA INFRASTRUKTURA I CZYSTE ŚRODOWISKO LOKALNE

Kierunki działań	Mierniki	Rezultat	Rezultat
		2027	2032
Cel operacyjny III.I. Zrównoważona polityka planistyczna Gminy			
III.I.I. Harmonijne i racjonalne gospodarowanie przestrzenią gminną	powierzchnia Gminy objęta planem ogólnym [ha]		
	powierzchnia obszarów gminnych objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [ha]		
	liczba inicjatyw i projektów podejmowanych przez Gminę realizowanych w ramach polityki terytorialnej [szt./rok]		
Cel operacyjny III.II. Sprawna oraz powszechnie dostępna infrastruktura sieciowa			
III.II.I. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej [km]		
	długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km]		
	liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]		
	liczba wybudowanych lub przebudowanych stacji uzdatniania wody [szt.]		

	liczba użytkowanych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy [szt.]		
	liczba użytkowanych zbiorników bezodpływowych użytkowanych na terenie Gminy [szt.]		
III.II.2. Racjonalizacja działań na rzecz poprawy stosunków wodnych i przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi	wartość inwestycji w nowe/ przebudowane/ wyremontowane urządzenia wodne i infrastruktury towarzyszącej[PLN]		
	liczba wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych urządzeń wodnych [szt.]		
	liczba inicjatyw i projektów zrealizowanych na rzecz przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi [szt./rok]		
Cel operacyjny III.III. Kompleksowa i bezpieczna mobilność mieszkańców Gminy			
III.III.1. Poprawa standardu dróg na terenie Gminy	długość wybudowanych dróg gminnych [km]		
	długość wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg na terenie Gminy [km]		
	długość zmodernizowanych lub przebudowanych dróg gminnych [km]		
	liczba inicjatyw z zakresu poprawy dróg na terenie Gminy Gostycyn '[szt./rok]		
	liczba zmodernizowanych/ nowych punktów oświetleniowych [szt.]		
	liczba nowych miejsc parkingowych na terenie Gminy [szt.]		
III.III.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km]		
III.III.3. Dążenie do zapewnienia wysokiej jakości usług komunikacyjnych	liczba zakupionych pojazdów ekologicznych na użytek publiczny [szt.]		
	liczba połączeń obsługujących ruch wewnątrzgminny [szt.]		
	liczba połączeń obsługujących ruch regionalny obejmujący teren Gminy Gostycyn [szt.]		
Cel operacyjny III.IV. Zrównoważony rozwój i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych			
III.IV.1. Zwiększenie udziału OZE	liczba wybudowanych/zainstalowanych instalacji OZE [szt.]		
	poziom realizacji procesu tworzenia Klastra Energii [%/rok]		
	moc instalacji wykorzystujących OZE na terenie Gminy {MW}		
	liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]		

III.IV.2. Podniesienie standardu i dostępności obiektów oraz ich modernizacja energetyczna	liczba budynków publicznych poddanych modernizacji energetycznej [szt.]		
	liczba prywatnych budynków o podniesionej efektywności energetycznej [szt.]		
	liczba zmodernizowanych/ wymienionych źródeł ciepła [szt.]		
	wysokość wydatków przeznaczonych na działania ochrony powietrza i zmian klimatu [zł]		
III.IV.3. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	liczba działań na rzecz ochrony przyrody i/lub bioróżnorodności [szt.]		
	powierzchnia terenów zieleni użytkowej na terenie Gminy [ha]		
III.IV.4. Edukacja ekologiczna	liczba inicjatyw na rzecz świadomości ekologicznej [szt./rok]		

CEL STRATEGICZNY IV. WYSOKI STANDARD OFEROWANYCH USŁUG PUBLICZNYCH

Kierunki działań	Mierniki	Rezultat	Rezultat
		2027	2032
Cel operacyjny IV.I. Profesjonalizacja usług publicznych			
IV.I.1. Poprawa jakości funkcjonowania administracji publicznej	liczba nowych e-usług [szt.]		
	powierzchnia ulepszonych usług administracji publicznej [m²]		
IV.I.2. Działania wspierające profesjonalizację i podnoszenie kompetencji kadry jednostek organizacyjnych i organów Gminy Gostycyn	liczba osób spośród kadry organów i jednostek organizacyjnych Gminy objętych działaniami na rzecz podniesienia kompetencji/kwalifikacji [os.]		
Cel operacyjny IV.II. Rozpoznawalny wizerunek Gminy Gostycyn			
IV.II.1. Promocja Gminy na bazie posiadanych potencjałów	liczba inicjatyw na rzecz promocji lokalnej [szt./rok]		
IV.II.2. Efektywna współpraca i nawiązywanie partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego	liczba wspólnych działań zrealizowanych w ramach OPPT Tucholi [szt.]		
	liczba działań partnerskich z gminami sąsiednimi [szt.]		
	liczba działań partnerskich międzysektorowych [szt.]		

Spis tabel, wykresów, map i innych

Mapa 1. Dostępność terenów inwestycyjnych o strategicznym charakterze dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na terenie powiatu tucholskiego	21
Mapa 2. Lokalizacja Gminy Gostycyn w powiecie tucholskim i w województwie kujawsko-pomorskim	24
Mapa 3. Wewnętrzny podział Gminy Gostycyn	24
Mapa 4. Obszar Gminy Gostycyn na tle form ochrony przyrody	25
Mapa 5. Obszar wstępnego zagrożenia ryzyka powodziowego w Gminie Gostycyn	28
Mapa 6. Gmina Gostycyn na tle modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030	59
Mapa 7. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Gostycyn	65
Tabela 1. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty z danymi dla powiatu i województwa	9
Tabela 2. Jednostki organizacyjne i pomocnicze Gminy Gostycyn	37
Tabela 3. Analiza SWOT	39
Tabela 4. Układ celów strategicznych i operacyjnych	43
Tabela 5. Charakterystyka celu strategicznego I	44
Tabela 6. Charakterystyka celu strategicznego II	47
Tabela 7. Charakterystyka celu strategicznego III	49
Tabela 8. Charakterystyka celu strategicznego IV	53
Tabela 9. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+”, których realizacja może oddziaływać na rozwój Gminy Gostycyn	64
Tabela 9. Podsumowanie klasyfikacji Gminy Gostycyn do obszarów strategicznej interwencji	67
Tabela 10. Korelacja założeń strategicznych z dokumentami wykonawczymi	71
Tabela 11. Rodzaje i charakterystyka ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032	75
Tabela 12. Szacunkowe koszty realizacji Strategii	77
Wykres 1. Ludność zamieszkująca Gminę wg. sołectw w 2023 roku	3
Wykres 2. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Gostycyn w latach 2018-2023	3
Wykres 3. Tendencje demograficzne w kontekście biologicznych grup wiekowych	4
Wykres 4. Statystyka uczniów i dzieci objętych oświatą oraz opieką przedszkolną i żłobkową w latach 2018-2023	8
Wykres 5. Systematyka zmian w zakresie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Gostycyn	11
Wykres 6. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023	12
Wykres 7. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gostycyn w 2023 r.	19
Wykres 8. Liczba gospodarstw/ nieruchomości rolnych w Gminie Gostycyn	23
Wykres 9. Struktura systemu wdrażania, realizacji i ewaluacji Strategii	69